

Kovács Géza

Homiletika

Előszó

Az igehirdetés életem leghosszabb területei közé tartozik. Ebben az évben immár közel 50 éve, hogy rendszeresen szolgálók gyülekezetekben, konferenciákon és a legkülönbözőbb helyeken az Ige üzenetével. Hetenként minimum 4 istentiszteleten, de gyakran minden napon kell valamilyen igei szolgálatot végezni. Mégsem vált megszokottá: képtelen vagyok csak úgy rutinból előállni és prédikálni.

Minden igei szolgálatra nagy belső feszültséggel, szinte lámpalázasan készülök. Nem az emberek, a tömeg jelentenek izgalmat, vagy problémát. Sőt a feladat, ha különleges alkalmon, talán sok embernek kell szólnom, kifejezetten inspirál, belső tüzet gerjeszt és bátorságot támaszt bennem. Az izgalmas feszültséget az jelenti, hogy miképpen valósuljon meg az Igének, az Isten szavának a Szentlélek által való megszólalása. Vagyis hogyan érjem el, hogy ne az én "bölcességem", "okos beszédem", vagy "rutin szövegem" szólaljon meg, hanem maga az Ige. Ehhez pedig a legfontosabb "kellék" a harmonikus és szoros közösség az Úrral, és belső bizonyosság abban, hogy a Szentlélek tart uralma alatt. Ezt a kívánatos lelkiállapotot sok minden megzavarhatja. Ezért számomra fontos az igehirdetési szolgálat előtt tartott csendesség, amikor a már "kész" igehirdetést mintegy odateszem az Isten kezébe, vagy inkább a szívére, hogy onnan kerüljön a gyülekezet, illetve a hallgatók elé.

Az igehirdetésre való felkészülés, az igei szöveg és a téma kiválasztásától a vázlat elkészítéséig, számomra nagyon felelősségteljes és komoly munka. Időben nem mérhető. Van úgy, hogy egy napnál is több időt vesz igénybe egy igehirdetésre való felkészülés, máskor pedig percek alatt "megadatik". A felkészülés időtartama messze nem határozza meg az igehirdetés eredményességét. Egyébként is képtelenség reálisan megmérni egy-egy igehirdetés eredményét - erre egyedül Isten képes. Gyakran előfordul ugyanis, hogy egy-egy megtérő ember évekkal korábban hallott igehirdetésre hivatkozik - sokáig csak lappangva munkálkodott benne az Ige szava.

Az értelmes, bibliafordítások, szótárak, kommentárok, lexikonok, stb. felhasználásával történő felkészülést elengedhetetlenül fontosnak tartom. Ha nincs jó és jól előkészített mondanivaló, akkor nincs amit megelevenítsen a Lélek. De bármilyen gondos, körültekintő és tudományosnak is elfogadható legyen egy felkészülés, ha az csak az ember szava, tudása, és szövege: nem támaszt életet. Az igehirdetésnek pedig nem lehet kisebb célja, mint a halálból életre kelteni az embereket és bővülő, gyümölcsöző életre segíteni a már megtérteket.

Tanulságosnak tartom, hogy felkészülésben nem játszik különlegesen nagy szerepet az, hogy esetleg egy tekintélyes alkalmon szolgálók, vagy csak néhány emberrel találkozom egy bibliaórán. Hiszen előfordul, hogy az egy emberrel való beszélgetés megtérést eredményez, a nagy gyülekezetben pedig nem történik ilyen.

Az **igehirdetés célja** ugyanis nem lehet más, sem kevesebb, mint **emberek megtérése** és újjászületése, vagy a már megtértek **szolgálatba állása** és Krisztusban való növekedése.

A homiletika azért nagyon fontos tudományág, mert az eredményes és gyümölcsöző igehirdetés titkait szeretné megismertetni velünk.

Ez a könyvecske a Missziói Főiskolán az 1993/94-es tanév két szemeszterében előadott anyagot tartalmazza. Kényszerűségből vállaltam ezt a tantárgyat, mert nem találtam olyan - általam is megfelelőnek ítélt - személyt, aki vállalta volna az oktatást. De őszinte örömmel tettem, mert nemcsak gyakorló igehirdető vagyok, hanem mindig komolyan érdekelt - tudományos szinten is - ez a téma.

Debrecen, 1994. április hó

Kovács Géza

A tárgy meghatározása.

Röviden: A hatékony igehirdetés megszerkesztésének és előadásának a tudománya.

Kissé bővebben: Az igehirdető személyével, az igehirdetés tartalmával, megszerkesztésével, és előadásával foglalkozó tudomány.

Retorika = szónoklattan: a hatékony és eredményes előadás, az emberek előtt elhangzó beszéd helyes megszerkesztésével és előadásával foglalkozik.

A homiletika tárgya a bibliához, hithez, Istenhez kötődő beszéd. Úgy is mondhatnánk, hogy a homiletika a retorikának az a speciális területe, amely a valláshoz, az egyházi élethez kötődik. Célját tekintve viszont nagy különbség van a retorika és a homiletika között. A retorika szerint a szónoki beszéd célja, hogy hallgatóinkat akaratumk elfogadására bírjuk. A homiletika szerint viszont az igehirdető legfőbb célja: megakadályozni, hogy ő, az ember szóljon és a saját akaratát érvényesítse. Az igehirdetőnek ugyanis arra kell törekednie, hogy beszédében az Ige, az Igében maga Isten szóljon és ne az ember, hanem az Ige, általa Isten akaratára érvényesüljön és vigye döntésre a hallgatókat.

A homiletika szerint a hallgatók durva megcsalása az, ha egy igehirdetésben csak embert, emberi beszédet és bölcsességet hallgatnak, holott ők Isten ígétét, magát Istent kívánták hallani.

Homilia /görög szó/ = beszélgetés, érintkezés, társaság. Néhány előfordulási helye az Újszövetségben: Luk. 24:14-15 "Azokról az eseményekről beszélgettek, amelyek történtek. És miközben beszélgettek, maga Jézus odaszegődött hozzájuk" Apcsel. 20:11: "Azután felment, megtörte a kenyeret, evett és még sokáig, egészen virradatig beszélt hozzájuk"

A homilia az őskeresztyén korban az Igéről való beszélgetést, az Ige üzenetének megértését és annak a közösségben való hirdetését és megbeszélését jelentette. Valószínű ezt a fajta igei közösséget kell értenünk az 1.Kor. 14:29-31-ben: "A próféták pedig ketten, vagy hárman szóljanak, a többiek pedig ítélik meg. De ha közben az ott ülők közül egy másik kap kinyilatkoztatást, az első hallgasson el. Mert egyenként mindnyájan prófétálhattok, hogy mindenki tanuljon és mindenki bátorítást kapjon".

A későbbi évszázadokban a keresztyénség egyházaiban és gyülekezeteiben az igehirdetés egyre inkább a szónoki beszéd formáját vette fel, ahol egy ember beszél, a gyülekezet pedig meghallgatja... A homilia őskeresztyéni formája ma a kisebb közösségi alkalmakon és bibliaórákon valósul meg.

Azt gondolom kezdettől fogva létjogosultsága van a keresztyénség körében mindkét formának, tehát szószéki beszédként hangzó igehirdetésnek és a kisebb közösségben megvalósuló homiliának... Amikor az első pünkösd napján Péter apostol sok ezer embernek beszélt, nehéz elképzelni a homilia "beszélgetés" formáját. Nyilván itt Péter a Szentlélek ihletése alatt hatalmas beszédet mondott. Ugyanakkor még ennek a nagy tömegű együttlétnek is volt beszélgető jellege. Az emberek - a hallgatók - ugyanis megszólaltak és azt kérdezték: "Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak?" /Apcsel. 2:37/ Sőt a soknyelvű tömeg nyelvi csoportokra oszolva beszélte meg "Isten felséges dolgait" /Apcsel. 2:11/

Az Apcsel. 5:42-ben ezt olvassuk: "Nem szüntek meg mindennap tanítani és hirdetni Krisztus Jézust a templomban és házanként". A templomban, több ezres együttléten, csakis egymás után elhangzó prédikációkról és bizonyágtevésekről lehetett szó, a házankénti összejövetelen pedig bizonyára a "beszélgető" igeközösségre volt lehetőség.

A homiletika tudománya abban kíván segítséget nyújtani, hogy az igehirdető hogyan értse meg a Szentírás szövegét, hogyan szerkessze meg és adja elő annak tanítását és üzenetét, akár szónoki beszédként emberek tömege előtt, akár kis közösségben homilia /beszélgetés/ formájában kell azt tennie.

I. Fejezet

Az igehirdető személye

Az alkalmasság kérdése.

Isten Igéjének a hirdetése az egyik legmerészebb vállalkozás ebben a világban. Az igehirdető tulajdonképpen arra a képtelen feladatra vállalkozik, hogy a mindenható, láthatatlan, nagy Istennek a szavát és kijelentését közvetíti az emberek felé. Tehát nem a saját látását és gondolatait mondja el, hanem Isten szócsövének kell lennie, az Ő gondolatait kell átvennie és hirdetni. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon nem elég a jó szókészség, bármilyen kiemelkedő szónoki képzettség, vagy akármilyen más emberi tehetség és felkészültség. Még a biblia alapos, tudományos igényeket is kielégítő ismerete, vagy magasfoku teológiai képzettség sem pótolja a legfontosabbat: azt, hogy az Ige hirdetője megtért és újjászületett ember legyen, akinek a Jézus Krisztusban való hit által nagyon szoros és személyes kapcsolata van Istennel és maga a Szentlélek kente fel az igehirdetés szolgálatára.

Az igehirdetés nem olyan foglalkozás tehát, amelyre megfelelő iskolában szakképesítést lehet szerezni és hosszas gyakorlat után a "szakma" mesterévé lehet lenni... Az Ige hirdetője - aki ténylegesen Isten szavát közvetíti az embereknek - mélységes alázattal szívében csüng a szerető Édesatyán és az Ő Fiának, Jézus Krisztusnak a szívében, hogy a Szentlélek segítségével ellesse minden szavát és gondolatát és azt mondja el az embereknek.

Isten a bibliában jelentette ki magát és közli velünk gondolatait és akaratát. Tőle kijelentést venni azt jelenti, hogy a Szentírás szavait a Lélek világosságában kell megértenünk és annak a mai emberhez szóló üzenetét hirdetni számukra.

Az igehirdető tehát mindig az Igéből, a bibliából nyeri az Isten gondolatait. A biblia szövegének tudományos és elmélyült tanulmányozása közben a Szentlélek életre kelti a betűket, megvilágosítja, kibontja az Isten gondolatait, amelyeket továbbítanunk kell az emberek részére.

Mindezekből nyilvánvaló, hogy minden igehirdetésnél előtérbe kerül az igehirdető személyének a felelőssége, emberi, jellembeli adottsága, hite és Istennel való kapcsolata. Az igehirdetés hitelességét és hatékonyságát meghatározzák az igehirdető egyéni képességei, alázata és hogy mennyire szolgáltatja ki magát a Szentlélek uralma alá. Az igehirdetés eredményessége nagy mértékben függ attól is, hogy milyenek az igehirdető emberi képességei, milyen tudás és ismeretanyag birtokába jutott élete során. Fontos a megszerzett tapasztalata is, de mindezek csak alapanyagot jelentenek, amelyből a Szentlélek kiválogatja azokat a gondolatokat, amelyeket el kell mondani és "felkeni" /szellemi erővel telíti meg/ azokat a szavakat, amelyek aztán Istentől való üzenetként jutnak el a hallgatóhoz. Ezért természetes, hogy homilétikai tanulmányainkat azzal kezdjük, hogy az igehirdető személyével foglalkozunk.

"Ki alkalmas erre?" - Pál apostol teszi fel ezt a kérdést. /2.Kor.2:16/ Leveleiben és a ApCsel. könyvből ismert életével válaszol is erre a kérdésre.

Tekintve, hogy Pál apostolt minden idők egyik legeredményesebb igehirdetőjének tekinthetjük, az ő személyét és írásait figyelembe véve válaszolunk a feltett kérdésre. Vegyük hát sorra az eredményesen munkálkodó igehirdető főbb jellemzőit.

1. Isten hívta el a szolgálatra.

Pál megtérésének és elhívásának története ismert a Csel. 9. fejezetéből. Tanulságos, hogy Jézus, aki megjelent Pálnak a damaszkuszi úton, nem közvetlenül vele közli elhívását. Őt elküldi a damaszkuszi hívőkhöz. Anániás - a damaszkuszi gyülekezet egyik vezetője - mondja el Pálnak, amit a Lélek neki Pálra vonatkozóan kijelentett: "Választott eszközöm Ő, hogy elvigye nevémet a pogányok, a királyok és Izrael fiai elé" /ApCsel. 9:15/

Pál apostolt egész életében egyre nagyobb bizonyossággal végig kíséri elhívásának ez a tudata. Ez meghatározza minden gondolatát és minden lépését. Nincs semmi, ami fontosabb lenne számára, mint Istennek az a döntése és kegyelme, hogy beállította Őt az evangélium hirdetésére. Megvilágosodik számára, hogy már születése előtt döntött így felőle Isten /Gal. 1:15-16/ Leveleiben újra és újra visszatér elhívásának ez a bizonyossága. Lássunk néhány igehelyet ezzel kapcsolatosan: Róm. 1:1, Gal. 1:1, Ef. 1:1, stb.

Az Istentől való elhívás bizonyossága alapvetően fontos erőforrás az igehirdető számára. Erőt ad a hűségre nehézségek idején is, megóv az elbizakodástól sikerek esetén. Lényeges azonban, hogy ez a bizonyosság csak egy jelzés az elhívásra vonatkozóan több más - a továbbiakban elmondott - jellemző közül. Lehetetlen ugyanis, hogy valakit Isten elhívott az igehirdetés szolgálatára, de nem adott neki Krisztus iránt való szorongató, az emberek felé pedig megértő és fáradhatatlan szeretetet, vagy az evangélium erőben való hirdetésének kenetét, stb.

Fontos erről szólni, mert - sajnos - elég gyakori az olyan jelenség, hogy valaki túltengő, néha beteges bizonyossággal vallja elhívottságát, de semmi nem igazolja ezt. Krisztus iránti lobogó szeretete hiányos, az emberek iránt pedig keserű kedvű, zárkózott, vagy éppen fölényes, igehirdetői "szolgálata" pedig gyümölcstelen.

2. Saját magát méltatlannak látja.

Jellemző vonása ez mindazoknak, akiket Isten elhívott és felkent valamilyen szolgálatra. Pál apostol így ír magáról: "Legutoljára pedig, mintegy torzszülöttnek megjelent nekem is. Mert én a legkisebb vagyok az apostolok között, aki arra sem vagyok méltó, hogy apostolnak neveztessem, mert üldöztem Isten egyházát. De Isten kegyelméből vagyok, ami vagyok..." /1.Kor. 15:8-10/ "Őt káromló, az övéit üldöző és erőszakos ember voltam, mégis irgalmat nyertem... bőségesen kiáradt rám a mi Urunk kegyelme" /1.Tim. 1:13-14/

Mózes is alkalmatlannak tartja magát, mert - mint Istennel való beszélgetésében mondja - ő nem tud ékesen beszélni. Ésaiás tisztátalan ajkúnak /És. 6:5/, Jeremiás túl fiatalnak /Jer. 1:6/ látja magát, amikor Isten hívja őket a szolgálatra.

A méltatlanságnak ez a tudata folyamatosan ott van azokban, akiket Isten hívott el valamilyen szolgálatra. Ez a tudat segít megüresedni minden emberi magabizástól és egészen kiszolgált mindent alkalommal arra, hogy Istentől vegyünk át a feladatot, és a mondanivalót. Ugyanakkor, ha valaki nem a maga okos szövegét mondja, hanem a Lélek által megvilágosított szó és üzenet van az ajkán, az nem lesz bizonytalan elmélkedés, vagy csupán bölcs beszéd, hanem "Léleknek és erőnek a megmutatása". Erről számol be Pál is a Korintusban végzett szolgálatával kapcsolatosan /1.Kor. 2:3-4/

Mindig gyanúsnak kell tehát tekintenünk az olyan magabiztos kijelentéseket és magatartást, amely szerint valaki a maga adományairól, sikeres működéséről, karizmáiról szeret nyilatkozni, és ezt nem Istent dicsőítő bizonyágtevésként teszi.

3. Szent életet él és odaszánással erre törekszik.

Jézus a hamis prófétákról mondja, hogy "juhok ruhájában jönnek hozzátok, de belül ragadozó farkasok". És hozzáteszi: "Gyümölcsöikről ismeritek meg őket" - mert "minden jó fa jó gyümölcsöt terem, a rossz fa pedig rossz gyümölcsöt terem" /Mt. 7:15-20/ A "fa" ugyanis az ember, csak úgy lehet jó gyümölcsöt termő szent emberré, ha megtért, újjászületett és tudatos engedelmességgel odaszánja magát a Szentlélek uralma alá.

Egy kínai közmondás szerint: "hangosabban beszél az, aki vagy, mint az, amit mondasz". Az igehirdetések hallgatói is általában bírnak azzal a jó érzéssel és megfigyelő-képességgel, hogy megállapítják az Ige hirdetőjéről, hogy van-e életfedezete nála annak, amit hirdet.

Természetesen tökéletes és hibátlan ember és emberi élet a földön nincs. Pál is így nyilatkozik magáról: "Nem mintha már elértem volna mindazt, vagy már a célnál volnék, de igyekszem, hogy meg is ragadjam, mert engem is megragadott a Krisztus Jézus nekifeszülve futok egyenest a cél felé..." /Fil.3:12-14/ Más helyen így ír magáról: "megsanyargatom és szolgává teszem a testemet, hogy amíg másoknak prédikálok, magam ne legyek alkalmatlanná" /1.Kor. 9:27/

A szolgálatra elhívott és kiválasztott ember tehát ismeri a maga gyengeségeit, alázatosan látja esendő emberi természetének bűnösségét, ezért nem tartja magát perfektnak, vagyis tökéletesnek. Ugyanakkor ez az őszinte önismerete arra készíti, hogy Krisztus diadalában vetett hit által és a benne munkálkodó Szentlélek által teljes odaszánással igyekezzen a szent életre, a Krisztusban elrejtett szellemi élet gazdagságára. Isten az ilyen odaszánást kedvesen veszi és a Szentlélek által azt munkálja, hogy "az Úrnak dicsőségét fedetlen arccal szemlélvén az Ő ábrázatára elváltozzunk" és az életünk példa legyen a Krisztus követésre nézve.

4. Nem vezeti anyagi, vagy hiúsági cél.

Megható, hogy Pál apostol mennyire kényesen ügyelt arra, hogy anyagiassággal ne vádolhassák. Mivel Korintusban kétségbevittek apostolságát és különféle vádakkal is illették, nem fogadott el tőlük anyagi támogatást. Noha "úgy rendelte az Úr, hogy akik az evangéliumot hirdetik, az evangéliumból éljenek. Én azonban - mondja Pál - ezek közül egyikkel sem éltem", "mert jobb meghalnom" - folytatja - minthogy valaki dicsekedésemet félremagyarázza". "Mi tehát a jutalmam?" - teszi fel a kérdést. Az, hogy prédikálásommal ingyenessé teszem az evangéliumot.

A keresztyén egyházakban sok évszázadon át a papi szolgálat zsíros jövedelmet jelentő foglalkozássá silányult. Az anyagi jólétre és gazdagságra való törekvés nagy romlást hozott a keresztyén egyházak, gyülekezetek életében és a papi szolgálatban.

Jelenleg nem valószínű, hogy sokakat vonzana az anyagi jólét reménysége a lelkipásztori és igehirdetői szolgálatra. Ennek ellenére nagy kísértés ma is e szolgálatban állók részére is az anyagiasság és a könnyű élet, a pénzbeli jutalomra és elismerésre való törekvés. A lelkipásztori szolgálat az, amelyben - odaszánt buzgóság esetén - éjjel, nappal végkimerülésig lehet munkálkodni, semmiféle fizetésre nem számítva. De lehet lustálkodni, és a látványos szolgálatokat elvégezve "jól adminisztrálni" magunkat.

Az igehirdető - a bizonyágtevő másik nagy kísértése: a hiúság, az emberek tetszésének és elismerésének a megnyerésére való törekvés. Aki gyakran az emberek elé áll, hogy feljűk valamilyen formában szolgáljon, az érdeklődés, a figyelem középpontjába kerül és jó "szereplése" esetén az emberek tetszése és dicsérete övezi.

Ezekben a kísértésekben csak az áll meg és marad a Krisztusban, aki nagyon mélyen átéli,

hogy mi emberek csak eszközök, szerszámok lehetünk Isten kezében. Ahogyan Pál írja: "kicsoda Pál és kicsoda Apollós? Csak szolgák, akik által hívőkké lettetek... Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést Isten adta" /1.Kor.3:5-6/.

Az elhivatottságnak, a Szentlélek uralmának a jele az, ha a szolgálatban álló tudatában van ennek és nemcsak a szavaival hanem az életével, magatartásával is bizonyítja alázatát, méltatlanságát és minden dicsőséget Istennek ad.

5. Krisztus szeretete szorongatja.

Az evangélium hirdetése Isten akarata "aki azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság megismerésére" /1.Tim. 2:3/ Jézus azzal búcsúzott feltámadása után tanítványaitól, hogy kiadta a misszióparancsot: "Menjetek el tehát, tegyetek tanítvánnyá minden népet, megkeresztelve őket az Atyának, a Fiúnak és a Szentléleknek nevében" /Mt. 28:19/

Ha valakit szeretek, legfőbb igyekezetem, hogy a tetszését keressem, arra törekszem, hogy megtudjam tervét, kívánságát és nagy öröm számomra, ha azt teljesíthetem. Ha valakit igazán szeretek, annak akarata részemre nem parancs, melyet kötelességszerűen teljesítenem kell, hanem boldogságot jelent ellesni és megtenni azt. Erről tesz vallást Pál apostol, amikor így ír: "a Krisztus szeretete szorongat minket, mivel azt tartjuk, hogy ha egy meghalt mindenkiért, akkor mindenki meghalt, és azért halt meg mindenkiért, hogy akik élnek, többé ne önmaguknak éljenek, hanem annak, akik értük meghalt és feltámadt" /2.Kor.5:14-15/

Jézusban Isten szeretete jelent meg és lett nyilvánvaló az emberek felé. Akit megragadott és betölt Istennek ez a szeretete, abban Krisztusért égő szent tűzzé lesz, mely állandóan arra készíti, hogy beszéljen a veszendőben lévő embereknek erről a szeretetről: Jézus Krisztusról és az Ő váltságáról.

Akit Jézus Krisztus elhívott a szolgálatra abban minden bizonnyal jelen van ez a Krisztus iránti engedelmisségre "szorongató" szeretet. Így az Ő szolgálata elsősorban az Ő tetszésének és akaratának a keresése, cselekvése az iránta táplált és belőle áradó szeretetből. Mert minél szorosabb közösségben élek Jézus Krisztussal annál jobban tapasztalom, hogy "nem abban van a szeretet, hogy mi szerettük Istent, hanem, hogy Ő szeretett minket és elküldte az Ő Fiát engesztelő áldozatul a mi bűneinkért /1. Ján.4:10/.

Istent szolgálva természetesen szeretnünk kell az embereket, megrendít a bűn szolgátságába süllyedt emberek sorsa. Szolgálatunknak a legfőbb motivációja mégis az marad, hogy Krisztus szeretete ragadott meg és tölt be és az iránta való szeretet és a szeretetből fakadó hozzásimuló engedelmisség készlet - szorongat - arra, hogy az Ő tetszését keresve, teljesítsem akaratát és hirdessem az evangéliumot, tegyem tanítványokká a megtérőket és mindenben járjak az Ő akarata, tanítása, példája és parancsolata szerint. Nem véletlen hát, hogy Jézus - mielőtt rábízta Péterre az Ő juhait - háromszor egymásután ezt kérdezte tőle: "Simon, Jóna fia szeretsz e engem?"

Akiben tehát nincs jelen ez a fáradhatatlan és kimeríthetetlen Krisztus iránt elkötelező és belőle táplálkozó szeretet, az nem valószínű, hogy Tőle elhívást nyert az igehirdetés szolgálatára.

6. A Szentlélek tűzként kényszerít a szolgálatra.

A Szentlélek személye mindazokban lakozást vett, akik őszinte megtéréssel behívták és befogadták Jézus Krisztust, mint személyes Megváltójukat az életükbe. /ApCsel.2:38, Ef.1:13-14/ Az Ő jelenléte és uralma segít minden ráhagyatkozó újjászületett hívő embernek abban, hogy hitharcában győzelmes legyen.

A Szentlélek egyeseket nemcsak kiválaszt az üdvösségre, hanem ezen túl elhívja őket a szolgálatra, az ige hirdetésére, emberek megmentésére. Akit Isten hív el a szolgálatra az abban a szent feszültségben él, hogy magát méltatlannak és alkalmatlannak tekinti, de a Szentlélek tűzként ég benne és arra kényszeríti, hogy hirdesse az evangéliumot. Erről a tűzről beszél Jeremiás próféta: "Azt gondoltam nem törődöm vele, sem az Ő nevében többé nem szólok; de mintha égő tűz volna a szívemben, az én csontjaimba rekesztve. Erőlködtem, hogy magamban tartsam, de nincs rajta hatalmam" /Jer. 20:9/.

Jézus mennybemenetele napján megígérte tanítványainak, hogy eljön a Szentlélek és tanúivá teszi őket: "Vesztetek erőt, minekutána a Szentlélek eljő reátok: és lesztek nékem tanúim mind Jeruzsálemben, mind az egész Judeában és Samáriában és a Földnek mind végső határáig" /Csel. 1:8/. Kedves jelenetként írja le a Cselekedetek könyve, miként indult el a pogánymisszió a szíriai Antióchiából: "Mikor azok szolgálnak az Úrnak és bőjtölének, monda a Szentlélek: Válasszátok el nékem Barnabást és Saulust arra a munkára, amelyre én őket elhívtam" /Ap.Csel. 13:2/.

Isten országát a Szentlélek építi, de nem a mennyei angyalok által, hanem az Ő szolgálatára engedelmesen odaszánt életű embereket állít munkába. Akit a Szentlélek állít szolgálatba az érti és maga is - különféle formában - megéli, amit Pál mond, amikor Jeruzsálem felé utazása közben, az efézusi gyülekezet véneitől búcsúzik: "Most a lélektől kényszerítve megyek Jeruzsálembé, nem tudván mik következnek ott reám. Kivéve, hogy a Szentlélek városként bizonyosságot tesz mondván, hogy reám fogság és nyomorúság következik. De semmivel se gondolok, még az én életem sem drága, csakhogy elvégezhessem az én futásomat örömmel és azt a szolgálatot, melyet vettem az Úr Jézustól, hogy bizonyosságot tegyek az Isten kegyelmének Evangéliumáról. /ApCsel. 20:22-24/

Az evangélium hirdetése tehát nem emberi vállalkozás, hanem a Szentlélek munkája azokban és azok által, akik engedelmesen elfogadják Isten hívását és odaszánják magukat erre a szolgálatra.

7. Az emberek iránti szeretet tölti el.

Ebben is Jézus a tökéletes példaképünk. Ő Isten tiszta, szent és irgalmas szeretetével szerette az embereket, amikor köztünk élt. Ez a szeretet keményen és határozottan megítélte a gőgös, öngaz és magabíró kegyességet, de mágnesként vonzotta magához az elesett, lenézett, kiközösített, de szabadulásra vágyakozó bűnösöket. Az öngaz farizeusokhoz és írástudókhoz így szólt: "Jaj néktek képmutató írástudók és farizeusok, mert hasonlók vagytok a meszelt sírokhoz, amelyek kívülről szépnek látszanak, de belülről tele vannak halottak csontjaival és mindenféle tisztátalansággal. Így kívülről ti is igaznak látszatok az emberek szemében, de belül tele vagytok képmutatással és törvényszegéssel" /Mt. 23:27-28/. Azért szólt így hozzájuk, mert szerette őket és szeretete bátorra tette Őt arra, hogy igaz tükröt tartson eléjük. Hiszen csak így ismerhettek magukra. És értük is imádkozott a kereszten: "Atyám, bocsásd meg nekik, mert nem tudják mit cselekesznek" /Luk. 23:34/.

A bűneikben vergődő és szabadulásra vágyó emberekhez pedig - mint az a közismerten bűnös

asszony, aki Simon farizeus házában a lábainál zokogott - így szólt: "megbocsáttattak a te bűneid... a te hited megtartott téged, menj el békességgel" /Luk. 7:48-50/.

Aki megismerte és befogadta Jézus Krisztust és megnyerte Tőle bűnei bocsánatát azt Ő betölti a maga szeretetével az elveszett emberek iránt. Amint Pál írja: "szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adatott Szentlélek által" /Róm. 5:5/.

Krisztusnak ez a szeretete szent egységbe forrasztja össze az övéit és képessé tesz arra, hogy egymás terhére örömmel hordozzuk Isten népének közösségében. Krisztus testében, a gyülekezetben ennek a szeretetnek kisugárzó és vonzó ereje van. Erről ismeri meg a világ, hogy Krisztus tanítványai vagyunk /Ján. 13:34-35, Gal. 6:2/. Ahol egy gyülekezetben - vagy egy emberben is - Krisztusnak ez a szeretete jelen van, oda - vagy ahhoz a hívőhöz - vonzódnak a bűntől szabadulni vágyó és üdvösséget szomjazó emberek. Krisztusnak ez a szeretete bölcsé tesz és Isten szerint való jó érzéket ad arra, hogy megítéljük mi a helyes, nemcsak a magunk, hanem a mások életében is. Így ez a szeretet alkalmassá formál arra, hogy bölcsen és eredményesen munkáljuk az elveszett emberek üdvösségét. Jó példa erre Jézusnak a Samáriai asszonnyal folytatott beszélgetése. /Ján. 4:4-30/ Jézus mély alázattal és szeretettel közeledett ehhez a - mint kitűnt - Istent kereső bűnös emberhez. Szeretete arra készítette: hogy leleplezze a bűnösségét is, és elvezesse őt a szabadulásra, sőt bátor bizonyágtétevévé váljon.

Akit Isten elhívott és kiválasztott az igehirdetés szolgálatára és az Evangélium által emberek megmentésére, annak meg kellett ismernie Krisztus emberek iránt tanúsított szent és irgalmasságban gazdag szeretetét. Csak az Ő szeretete ad Krisztushoz vonzó melegséget, ugyanakkor bűnt megítélő, bűnbánatra és bűnbocsánathoz segítő szentséget és bölcsességet, amely alkalmassá tesz úgy szólni az Igét és úgy beszélni embereknek Jézusról, hogy az üdvösségüket munkálja. Erről a bűnt megítélő, mentő szeretetről vall Pál apostol a 2.Kor. 2:4-ben "Sok gyötrődés és szívbeli szorongás között, sok könnyhullatással írtam nektek, nem azért, hogy megszorodjatok, hanem, hogy megismerjétek azt a szeretetet, amely igen erős énbennem irántatok"

8. Nem emberi tudás, vagy bölcsesség adja a mondanivalóját.

Minden előadónak nagy a kísértése, hogy hallgatói előtt a tudását csillogtassa, retorikai készségét, vagy kiváló stílusát mutassa be. A tudományos ismeretekben való gazdagság, az egyszerű, világos és fordulatokban bővelkedő szép beszéd csak előnyére válik azoknak is, akik az Igét hirdetik. Ugyanakkor nagyon fontos mégis az, amit Pál apostol saját igehirdetéseiről ír a Korintusiaknak: "Amikor megérkeztem hozzátok, testvéreim, nem úgy érkeztem, mint aki ékesszólás, vagy bölcsesség fölényével hirdeti nektek az Isten bizonyágtételét. Mert úgy határoztam, hogy nem tudok köztetek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is, mint a megfeszítettről. És én erőtlenség, félelem és nagy rettegés közt jelentem meg nálatok. Beszédem és igehirdetésem sem az emberi bölcsesség megejtő szavaival hangzott hozzátok, hanem a Lélek bizonyító erejével; hogy hitetek ne emberek bölcsességén, hanem Isten erején nyugodjék" /1.Kor. 2:1-5/. Pál apostol jól ismerte kora irodalmát - ahol ezzel tudta megközelíteni hallgatóit, ott hivatkozott is a költőkre, sőt idézett is versükből /Csel. 17:28/. Mind a görög, mind a zsidó kultúra és vallási kultusz kiváló ismerője volt. Hasznát is vette ezen ismereteinek, mégis érzi és tudja, hogy minden tudása csak segíti abban, hogy szélesebb legyen a látóköre, mélyebbre hatoljon az Ige megértésében, de mondanivalója egyedül az Evangélium lehet. Mégpedig egyszerűen, világosan, úgy, hogy a gyermek is megértse.

Az egyszerű, világos beszédre a Lélektől ihletett igehirdetést nem stilisztikai okok, hanem

személyének a Krisztushoz és az emberekhez való viszonyulása készíti. Krisztus iránti szeretete, és az emberek iránt érzett mentő szeretete arra vezeti, hogy beleélje magát hallgatóinak a helyzetébe és érzékelve azok gondolkodásmódját, kultúráját, érdeklődési körét, úgy szóljon hozzájuk, hogy megértsék, sőt figyelmüket lekötve megragadja őket. Az igehirdető - akit Isten hívott el erre a szolgálatra - sohasem törekszik arra, hogy saját tudását, bölcsességét, vagy esetleges széleskörű ismereteit csillogtassa, hanem minden igyekezetével arra törekszik, hogy Jézus Krisztust, az Evangélium üzenetét tegye érhetővé, vonzóvá és olyan erőben szólaljon meg általa Isten szava, hogy a hallgatót megragadja, Isten felé fordítsa, bűnbánatra, megtérésre és a váltság megragadására készítse.

Az igehirdető belső motivációja nemcsak az igehirdetés stílusát, világos, egyszerű fogalmazását határozza meg, hanem még inkább a mondanivaló tartalmát. Azt mondja, ami fontos és Ige szerint szükséges. Pál apostol úgy látja, hogy a Krisztus keresztyéről szóló evangélium egyetlen igehirdetéséből sem hiányozhat. Azt is átérzi, hogy a helyes mondanivalót, egyedül Isten adhatja neki a Lélek által. Ezért kéri az Efézusi levélben "Imádkozzatok értem, hogy adassék nekem Ige számnak megnyitásakor, hogy bátran ismertessem meg az Evangélium titkát" /Ef. 6:19/. Az igehirdetés tehát indítékaiban és célját illetően is egészen más, mint bármilyen témájú tudományos előadás, jó erkölcsre nevelő beszéd, gazdasági, vagy politikai szónoklat. Az igehirdetés Isten szavának, akaratának, az evangéliumnak a meghirdetése a Szentlélek ereje által. Ezért, aztán jó igehirdető csak az lehet, akit Isten kiválasztott erre és ő alázatos szívvel megüresítve magát engedelmesen helyet ad magában Isten tervének, akaratának és egyszerű fogalmazásban, de a Szentlélek kenetével az Igét, Isten szavát hirdeti, és nem a saját - talán okos és bölcs - gondolatait közli a hallgatókkal.

9. Gondolatait és szavait "Istenből" veszi.

Pál apostol önmagát példaképként állítva azt írja saját igehirdetői szolgálatáról: "Krisztus jó illata vagyunk az Isten dicsőségére, mind az üdvözülők, mind az elkárhozók között: ezeknek a halál illata halálra, azoknak az élet illata életre. Mi nem olyanok vagyunk, mint sokan, akik meghamisítják az Isten igéjét, hanem mint akik tiszta szívből, sőt Istenből szólunk Isten előtt, a Krisztus által" /2.Kor.2:15-17/.

Úgy gondolom, hogy e mondatok tartalmának a lényege és egyben a helyes igehirdetés titka: a teljes egyesülés, elrejtőzés Krisztus által az Istenben. Jézus főpapi imájában elmondott kérésének a megvalósulása: ahogyan te Atyám énbennem, és én tebenned, hogy ők is /- akik hit által Isten gyermekei lettek -/ bennünk legyenek" /Ján. 17:21/. És Jézus imájának ezt a mondatát így folytatja: "hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem" A Kol. 3:3-ban az apostol a Krisztussal együtt feltámadt hívő embernek ugyanerről a kegyelemből való lehetőségéről beszél: "Meghaltatok és a ti életek el van rejtve Krisztussal együtt az Istenben".

Jézus főpapi imájában és Pál apostol szavaiban nincs semmiféle misztikum, nincs szó érzelmi élményekről, extatikus látomásokról és különleges módon nyert kijelentésekről. Egyszerűen arról tesz bizonyosságot az apostol, hogy a Krisztusban vetett hit, és a Szentlélek munkája által olyan szoros és valóságos közösségben él Istennel, hogy szívét, értelmét - tehát egész életét - Ő uralja és így gondolatait, szavait Tőle veszi amikor hirdeti az Igét. És ez a mély, tudatos és józan életközösség és együttélés Jézus Krisztus által Istennel olyan felülről való erővel - a Szentlélek erejével telíti meg a hirdetett Ige szavait, hogy a hallgatók - a világ - elhiszik, hogy Jézus Krisztus tényleg Isten Fia és a Mennyből szállt alá, hogy elvégezze a mi

megváltásunkat.

Nyilvánvaló tehát, hogy a hatékony igehirdetésnek személyi feltétele, hogy az igehirdető személye azon túl, hogy újjászületett hívő ember, akit Isten elhívott és Szentlelkével betöltött, folyamatosan és nagy odaszánással törekedjen arra, hogy Istennel Jézus Krisztus által, állandóan nagyon szoros életközösségben legyen. Az igehirdetésre való előkészületeiben pedig buzgó és kitartó tusakodásban igyekezzék arra, hogy a Szentírás szavaiból Isten aktuális üzenetét megértse, és azt továbbítsa a hallgatói felé.

10. Isten áldása, vezetése és gyümölcsözés kíséri szolgálatát.

Mint már láttuk Jézus szavai szerint a prófétai szolgálatot a gyümölcsözésről lehet megismerni és lemérni. A rossz fa rossz gyümölcsöt - a jó fa jó gyümölcsöt terem /Mt. 7:17/. Kérdés azonban, hogy mit kell értenünk a jó gyümölcs alatt egy igehirdető szolgálatában? Vajon a megtérésekben mutatkozó, a gyülekezet ill. gyülekezetek növekedésében is regisztrálható eredmények jelentik a gyümölcsözést? Vagy csak a Szentlélek gyümölcsét /Gal. 5:22/ megtermő szent életet kell érteni alatta?

Aztán: elképzelhető olyan Istentől elhívott, a Szentlélek teljes uralma alatt, a Lélek gyümölcsét megtermő és átadott életű igehirdető, akinek szolgálata - mindezek ellenére - nem eredményez a gyülekezetben növekedést, sőt éppen ellenkezőleg sorvadás - széthullás mutatkozik?

Nem könnyen megválaszolható kérdések ezek. Hiszen egy gyülekezet növekedése, az új megtérések, vagy a gyülekezet romlása és sorvadása nem egyedül az igehirdető - vagy a lelkipásztor - jó, vagy gyenge szolgálatán múlik. Előfordulhat, hogy egy közömbösségben megfeneklett, vagy bűnökben, meghasonlásban megbetegedett gyülekezet felőrli a legszentebb életű és talán a Lélek kenetével Igét hirdető pásztor, vagy gyülekezetben szolgáló igehirdető életét, és minden jó igyekezete ellenére csak sorvadás és romlás van a gyülekezetben /?/. Bennem nagy kérdés ez. Jeremiás élete és szolgálata mutatja, hogy vannak, lehetnek nehéz, Isten ítélete alá került időszakok Isten népének az életében. "Nevetnek rajtam - írja Jeremiás - engem gúnyol mindenki. Ahányszor csak megszólalok, kiáltanom kell és hirdetem, hogy erőszak és elnyomás uralkodik. Az Úr igéje csak gyalázatot és gúnyt szerzett nekem" /Jer. 20:7-8/

Jeremiás hűsége nem vitatható, Izrael népe mégis kemény szívű maradt és nem tért meg. Bizonyára egy-egy gyülekezet életében is előfordulnak ilyen ítélet alatti időszakok, amikor maga Isten megvonja az áldást, és meddő erőlködésnek tűnik az igehirdető engedelmes és odaszánt szolgálata is.

Mégis - azt hiszem - Isten akarata, hogy minden gyülekezetben élet és áldás áradjon, megtérések és újjászületések legyenek, mind szentségben, mind létszámban növekedés legyen. Ha beteggé vált is egy gyülekezet, az ihletett igehirdetések, és megfelelő lelkigondozás által Isten gyógyulást ad és újra megindulhat a növekedés. Hiszen "Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság ismeretére" /1.Tim.2:4/. Úgy hiszem tehát, hogy ha valakit Isten hívott el és kent fel a Lélek által az Ige hirdetésére és emberek megmentésére, azt a megtérésekben, megújulásokban, a növekedésben való gyümölcsözés is igazolja. Istentől elhívott és felkent szolgálattévővel is előfordulhat, hogy vannak meddő időszakok az életében, akár saját személye, akár a gyülekezet, vagy egyéb körülmények miatt. Lehetetlennek látom azonban, hogy akit Isten állított be a szolgálatba azt egész életén át az eredménytelenség, gyülekezetét pedig a sorvadás jellemezze.

Akit Isten választott ki és hívott el az igehirdetés szolgálatára azt vezeti is és megáldja a

munkáját. Oda vezet, ahol áldássá tudja tenni. Isten gondolatai és vezetése ezen a téren gyakran merőben mások, mint a mi elképzeléseink. Ő tudja, hova, miért küld, a mi dolgunk, hogy bárhol és bármilyen körülmények között reá figyelve hűségesek legyünk.

Tanulságos e tekintetben is Pál apostol szolgálata.

Bizonyára nem tervezte, hogy Filippiben börtönbe akar menni... De ha már odakerült ott is bizonyosságot tett Uráról a raboknak és imával, énekkel dicsőítették az Urat. Reggelre virradva viszont már bemelegíti a börtönört. Azt sem tudhatta előre, hogy amikor rabként egy hajón Róma felé vitték, hatalmas vihar lesz a tengeren, amely hajójukat is szétszaggatja. De ha már ezen a hajón kellett utaznia, ott is hatalmasan bizonyosságot tett Jézus Krisztusról és a leírásból úgy tűnik, hogy a 276 utas jó része megtért emberként érkezett meg Málta szigetére.

Bizonyos, hogy vannak ébredési időszakok és vannak a lelkiekben is szűk esztendők. Isten elhívása, az Ő szolgálatra képesítő ajándékai sem egyformák. Azt azonban semmiképpen sem gondolom, hogy Isten arra hívna el valakit, hogy egész életében csak vergődés és kudarc, meg sorvadás kísérje szolgálatát.

II. Fejezet

Az apostoli kor igehirdetése

Az apostoli kor igehirdetését az Újtestamentum mutatja be. Az Evangéliumok, az apostoli levelek - amelyek ma az igehirdetések alapszövegei - keletkezésük évtizedeiben tulajdonképpen igehirdetések voltak. Az apostolok legfőbb feladatuknak azt tekintették, hogy Jézus életeseményeit, csodatételeit, tanításait, legfőképpen pedig szenvedésének, halálának és feltámadásának a történetét ismertessék. Ezt adja elő a négy Evangélium. Az apostoli levelek Jézus Krisztusról, a bűnről, a törvényről, a kegyelemről, az újszövetségi gyülekezetéről, a Szentlélekről, a Szentlélek munkájáról és a hívők reménységéről nyújtanak tanítást, adnak Istentől ihletett kijelentést. Az apostolok e leveleket azzal a tudattal és rendeltetéssel írták, hogy azokat a gyülekezetekben - mintegy igehirdetesként - felolvassák. Pál apostol fel is szólítja a gyülekezeteket arra, hogy leveleit egymásnak továbbítsák és olvassák fel /Kol. 4:16/.

Az apostoli kor igehirdetési gyakorlatáról kiváló ismerethez jutunk a Csel. könyvének igehirdetéseiből. Az igehirdetés mindig egy konkrét hallgatósághoz szól. Így az igehirdetés témáját és tartalmát nemcsak az igehirdető személye, hanem az ígellátók határozzák meg. Ezt figyelhetjük meg a Cselekedetek könyvében feljegyzett igehirdetéseknél is.

Péter hallgatóságát pünkösd napján a világ minden részéről ünnepelni összesereglett zsidó emberek alkották. Péter tehát az Ótestamentumnak - a zsidók bibliájának - a prófétai kijelentéseit idézi, és magyarázza meg számukra pünkösd jelentőségét /Csel. 2:14-21/. Majd nemcsak bizonyosságot tesz Jézus feltámadásáról, hanem ugyancsak az Ótestamentumból bebizonyítja, hogy a próféták ezt előre kijelentették /Csel. 2:22-35/. Péter tényleg /az Ótestamentumból idézve/ Igét hirdetett, utána pedig bizonyosságot tett - a Lélek hatalmával - arról, hogy az Ige igaz, az Ige szava beteljesült /Csel. 2:36/.

Péter a Csel. 3:11-26-ban leírt prédikációjában Krisztus hatalmával szólt. A bűnt keményen megítélő, bűnbánatra és megtérésre hívó szavai mellett ugyancsak a prófétákra hivatkozik, Mózesről idéz, és az Ábrahámra tett ígéret beteljesüléséről beszél /Csel. 3:20-26/. Vagyis nem szónoklatot tart, nem propaganda beszédet mond, hanem Igét hirdet az Ószövetségi Szentírás alapján.

István diakónus Csel. könyve 7. fejezetében /aránylag/ hosszan leírt prédikációja szintén jó példa arra, hogyan prédikáltak az apostoli korban. Ábrahámra kezdve Mózesig elmondja a pátriárkák és Izrael történetét és, hogy miként vezette őket Isten. Aztán bemutatja /az Ótestamentumi írások alapján/ Mózes, Izrael szabadulását, majd hűtlen elfordulását. Idézi Mózes Krisztusra mutató próféciját /37. v/, aztán tovább viszi a zsidók történetének fonalát Dávidig és a templomot építő Salamonig. Kijelenti - bizonyára hallgatói megdöbbenésére - hogy "Isten nem lakik kézzel csinált templomokban", és, hogy hallgatói éppen olyan "kemény nyakú és körülmételetlen szívű és fülű emberek", mint őseik voltak, akik üldözték és megölték Isten igaz prófétáit...."

Péter Cezareában, Kornélius pogány százados házában, tehát pogány környezetben egészen más tartalmú igehirdetést mond. Örömmel fedezi fel és mondja ki, hogy "Isten nem személyválogató, minden nemzetből kedves Őelötte, aki Őt féli és igazságot cselekszik" /Csel 10:35/. Nem idéz az Ószövetségből, hanem Jézus Krisztusról beszél. Az Ő hatalmáról, csodáiról, haláláról és feltámadásáról szól, Aki - a próféták ígérete szerint - bűnbocsánatot ad mindazoknak, akik Benne hisznek.

Pál apostol igehirdetéseiben megvalósult, amit saját maga így fogalmazott meg: "mindenkivel szemben szabad vagyok, magamat mindenkinek szolgájjává tettem, hogy a többséget

megnyerjem... A zsidóknak zsidóvá lettem, hogy zsidókat nyerjek meg.... A törvény nélkül valóknak törvény nélkülivé... hogy törvény nélkül valókat nyerjek meg Mindenkinek mindenné lettem... Ezt pedig az Evangéliumért mivelem" /1.Kor. 9:19-23/.

Pál a piszidiai Antiochiában a zsidóknak prédikált. Az Ap.Csel. 13:16-41-ben /aránylag/ hosszan leírja ezt az igehirdetését. Mint István a Csel. 7-ben, ő is végig vezeti Izrael népének történetét Mózesről Dávidig megfelelő tanulságokkal. Aztán Dávid fiáról, Jézus Krisztusról kezd beszélni, akit a 2. Zsoltár Isten fiának mond, akinek életében, halálában és feltámadásában a próféták kijelentései teljesültek. Majd meghirdeti az igazán fontos üzenetet, az Evangéliumot: "Vegetek tehát tudomásul atyámfiak, férfiak, hogy Ő általa hirdetjük néktek a bűnök bocsánatát, és amiből Mózes törvénye által nem igazulhattok meg, Ő általa mindenki megigazul, aki hisz" /Csel. 13:38-39/

Athénben egészen más kultúrába, társadalmi és emberi közegbe került az apostol. Pogány, filozófiával, művészettel, költészettel foglalkozó művelt emberek közösségével került szembe az Areopagoszon. Az itt mondott beszédét is ismerteti röviden a Csel. könyve /Csel. 17:22-31/. Nagy bölcsességgel tereli a sok istent imádó görögök figyelmét az általuk "ismeretlen Istenként" tisztelt teremtő és mindenható Istenre, akinek lényé betölti a mindenséget. Aki Őt nem ismeri, az még tudatlanságban van. Most Isten arra hív, hogy térjünk meg hozzá, mert egy napon mindenedet megítél. Az ítéletet Jézus Krisztus által fogja gyakorolni, aki azzal bizonyította Istenségét, hogy feltámadt a halálból! Rövid kivonat ez Pál apostol igehirdetéséből, de kiváló példa arra, hogyan lehet és kell megközelíteni az istentől, bibliától hittől teljesen idegen embereket az Evangélium üzenetével. Pál még a költőiktől is idéz, hogy rokonszenvenessé tegye számukra Önmagát és ezáltal az általa hirdetett Evangéliumot.

Pál a vádlottak padját is szószékként használta. Rendkívül tanulságosak, a zsidó tömeg /Csel. 22:1-21/, a főtanács /Csel 23:1-6/, Félix és Festus pogány helytartó, és Agrippa zsidó király előtt mondott beszédei. /Csel. 24:10-21, 25:8-11, 26:1-23/ Ezekben a beszédekben a hamis vádak határozott visszautasítása mellett nagy hangsúlyt nyert az apostol személyes bizonyágtétele Jézus Krisztusról, elhívásáról és az Evangéliumról.

/1./ Krisztocentrikusak. Legfőbb cél Jézus Krisztus személyének, váltságművének /halálának és feltámadásának/ a hirdetése.

/2./ Igeszerűek. Az Ótestamentum szövegére, próféciáira, ill. Jézus tanításaira, életére, halálára és feltámadására épülnek. Nem szónoklatok, nem filozófia, vagy emberi bölcsesség tanításai, hanem Krisztus ismeretének jó illata kíván lenni minden igehirdetés.

/3./ Missziós jellegűek. A fő cél mindig emberek megmentése az üdvösségre.

/4./ A kegyelem evangéliumát hirdetik. Egyedül hit által, ingyen kegyelemből nyerhető meg Jézus Krisztusban az üdvösség. A törvény, az emberi jóigyekezet csak arra jó, hogy tehetetlenségünket és teljes csődünket felismerve megragadjuk Jézus Krisztusban Isten kegyelmét.

/5./ Gyülekezetcentrikusak. Akik Jézus Krisztusban új életet nyertek szoros szeretetközösségben kell éljenek egymással. A Szentlélek, az Újszövetségi gyülekezet létrehozója és építője minden újjászületett embert beépít Jézus Krisztusba, mint egy élő testbe, melynek Ő a feje, mi pedig a tagjai.

/6./ Az emberi élet minden területére kiterjednek. Különösen a levelek "igehirdetéseiben" állapíthatjuk meg ezt. Férfiak és nők, házasság és házastársak, szülők és gyermekek, szabadok és rabszolgák, szegények és gazdagok, a világi hatóságokhoz, az

adófizetéshez, az állampolgári kötelezettségekhez való viszonyulás kérdései éppúgy témák, mint a személyes életszentség, a tiszta és erkölcsös élet legszélesebb területei.

III. Fejezet

Az igehirdető küldetése

1. A Szentlélek ajándékaival építsen

"Ő adott némelyeket apostolokul, másokat prófétácul, ismét másokat evangélistácul, vagy pásztorokul és tanítócul, hogy felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, a Krisztus testének építésére" /Ef. 4:11-12/.

Pál apostolnak e szavai nemcsak az apostoli kor ősegyházára volt igaz, hanem a mai napig is érvényes. Érvényes az is, hogy Ő "ad", vagyis hív el embereket Krisztus testének építésére és az is, hogy akiket elhívott, azokat felruházza olyan lelki ajándékokkal /karizmákkal/ amelyek alkalmassá teszik a szolgálatra és gyümölcsözővé teszik munkáját.

Napjainkban egyes karizmatikus mozgalmak szélsőséges megnyilvánulásainak ellenhatásaként egyes keresztyén tanítók - mintegy védekezésül - arra az álláspontra jutottak, hogy az 1.Kor. 12: 8-10-ben és a Róm. 12:6-8-ban felsorolt karizmákat Isten csak az apostolok korában adta. Mások azt igyekeznek bizonyítani, hogy egyes ajándékokat Isten csak az apostolok korában adott, más ajándékokkal ma is felruház embereket. Eszerint az álláspont szerint a prófétálás, a gyógyítás, a csodatevő erő, a nyelvek nemei és a nyelvek magyarázása csak az apostoli kor ajándékai voltak. Nyilvánvaló, hogy azért éppen ezeket az ajándékokat tekintik megszűnt ajándékoknak, mert a szélsőséges karizmatikus mozgalmak meg éppen ezeket helyezik előtérbe, tekintik őket a legfontosabbaknak, és ténylegesen szuperajándékként ezekre törnek.

A biblia szövege azonban nem arra való, hogy akár egyik, akár a másik oldalon a magunk látását igyekezzünk igazolni általa, bár - el kell ismerni - ilyen hajlamosság valamennyiünkben van. A szélsőséges karizmatikus jelenségek és más beteges rajongás és sokféle tévtanítás Korintus óta sokszor előfordult a keresztyénség 2000 éves történetében. Ugyanakkor az is nyilvánvaló, hogy minden időben voltak Istennek olyan emberei, akiknek adta pl. a prófétálás ajándékát. Prófétaást abban az értelemben, ahogyan Pál apostol meghatározza: "Aki prófétál, emberekhez szól és ezzel épít, bátorít, vigasztal." /1.Kor. 14:3/ Vagyis a Szentlélek indítja szólásra és keni fel szavait a hasznos építésre. Hálaadással lehet Istent dicsőítenünk azért is, hogy nemcsak az apostoli korban adott csodálatos gyógyulásokat, hanem ma is meghallgatja a hívők imáját. Különböző módon, látványosan és azonnal, vagy - amikor a betegséggel elérte célját - orvosok, gyógyszerek segítségét is eszközül felhasználva, gyógyíthatatlannak mondott betegségekből ma is számos esetben gyógyulást ad. A nyelvek ajándéka is lehet hasznos, és nem kerül előtérbe sem, ha azt a biblia tanítása szerint értékeljük és kizárólag a Szentírásban meghatározott rend szerint élnek vele azok, akik ilyen ajándékot kaptak.

A biblia tanítása egyértelmű: akiket Isten elhív szolgálatra, azokat alkalmassá is teszi: felruházza őket lelki ajándékokkal. Karizmák nélkül meddő vergődés, vagy csak az emberi tehetség által elért múló siker járhat a szolgálattal.

Az igehirdetés szolgálatához Isten Szentlelke a következő lelki ajándékokat adhatja:

profétálás, tanítás, intés, tudomány beszéde, bölcsesség beszéde. A karizmatikus hitet is adja, hiszen fontos azzal a hittel hirdetnünk az Igét, hogy - Isten ígérete szerint - nem tér vissza üresen! Bizonyára a szolgálattelvő személyisége és az igeszolgálat helyén felmerülő szükség határozza meg, hogy Isten kinek melyik ajándékot adja. Alázattal kell látnunk, hogy életet a halálból, felébredést az álomból, növekedést a hitben és a szentségben csak Isten adhat. Mégpedig úgy, hogy azokat, akik odaszánják magukat és nyitottak elfogadni a Lélek ajándékát, azokat Ő felruhazza mindig a személyiségüknek és a szükségnek megfelelő lelki ajándékokkal. Ezen túl - úgy hiszem - az ajándékok megnyerése és mértéke függ a hitünk és engedelmességünk mértékétől is. Pál apostol arra biztat: "buzgón kérjétek a lelki ajándékokat" /1.Kor. 14:1/.

2. Sáfár legyen

Pál apostol írja a Korintusiaknak: "Úgy tekintsen minket minden ember, mint Krisztus szolgáit és Isten titkainak sáfárait. Márpedig a sáfároktól elsősorban azt követelik, hogy mindegyikük hűségessé bizonyuljon" /1.Kor. 4:1-2/

A bibliai időkben minden jómódú gazdának volt egy gondnoka, aki teljes hatalommal és felelősséggel igazgatta a tulajdonos gazdasági ügyeit. A gazdájával egyetértésben megtervezte a feladatokat, irányította a munkásokat - a rabszolgákat - és vezette a pénzügyeit is. Ilyen "gondnok" volt József Potifár házában, majd felmagasztaltatása után egész Egyiptomban / 1.Móz. 43:16-25/. Ilyen jellegű megbízatása volt annak a főudvarmesternek, akire Dánielt és 3 társát bízták, amikor Babiloniába hurcolták őket /Dán. 1:8-16/. Aztán ilyen "igazgató" lett maga Dániel is Dárius országában "hogy a királynak semmi károsodása ne legyen" /Dán. 6:2/ Ilyen sáfárról szól Jézus példázata is a Luk. 16:1-10-ben. Itt is azt látjuk, hogy a sáfár - amíg a megbízatása tart - teljes hatalommal rendelkezik ura pénzével és vagyonával.

Az igehirdetőre Isten rábízta az Ő házában javait. Pál azt írja "Isten ránk bízta a békéltetés szolgálatát" és "ránk bízta a békéltetés igéjét" /2.Kor. 5:18-19/

Péter apostol is így nyilatkozik: "Isten sokféle kegyelmének sáfárai vagyunk" /1. Pét. 4:10/. A Titushoz írt levélben azt olvassuk: "a püspök feddhetetlen legyen, mint Isten sáfára" /Tit. 1:7/ Mint már idéztük Pál Isten titkai sáfárának tekinti magát és munkatársait.

Isten az Ő házában javait és kegyelmének minden gazdagságát az Ige, a Szentírás szavaiban rejtette el és ugyanakkor jelentette ki és közli az Ige hirdetése által minden embernek. Az igehirdető tehát Isten sáfára, akire Isten rábízta az Ő életet teremtő és fenntartó Igéjét, hogy általa Isten kegyelmének sokféle gazdagságát teljes felelősséggel és hatalommal közvetítse az emberek felé.

Az Ige sáfárának - az igehirdetőnek - a következőkre kell ügyelnie:

/1./ Tudatában kell lennie, hogy nem a sajátjával, hanem az Isten tulajdonát képező Igével gazdálkodik. Mint sáfárnak, el kell számolnia majd, hogyan használta a rábízott drága kincset, az Igét, a bibliát és annak sokrétű üzenetét.

/2/ A teljes Írást hamisítatlanul kell továbbadnia. Önkényes válogatás nélkül az Ó és Újtestamentumból Isten "teljes akaratát" kell hirdetnie /Csel. 20:27/ (Ebből a szempontból hasznos pl. egy-egy bibliai könyv sorozatos tanulmányozása)

/3./ Csak az Igét kell hirdetnie, nem többet és nem kevesebbet! A biblia szövegét ne mottóként, vagy csak témát adó gondolatként használja. A prédikátor ne a saját

bölcsességét és tudását közölje, hanem az Ige titkát bontsa ki és üzenetét hirdesse.

/4./ A hirdetendő Ige kiválasztásánál az igehirdető vegye figyelembe az előtte lévő hallgatóság szükségletét. Kicsoda a bölcs sáfár? - teszi fel Jézus a kérdést. "Az, aki háza népének a maga idejében adja ki a megfelelő élelmet" - válaszol Jézus a kérdésre. /Luk. 12:42/

/5./ Tekintéllyel hirdesse az Igét! A tekintélyt nem az igehirdető személye, tudása, vagy esetleg az általa idézett neves személyiségek adják - hanem maga a Szentírás és annak szerzője Isten. Billy Graham igehirdetésében gyakran szól így: "A biblia azt mondja... "

/6./ Az igehirdető legyen tudatában, hogy nem Ő ad szellemi táplálékot, mennyei kenyeret és élő vizet hallgatóinak, hanem a Szentlélek által megszólaló Ige. Alázatos megüresedés és minden alkalommal a Szentlélek megújuló uralma biztosíthatja ezt.

/7./ Akkor válik táplálékká az Ige mások számára, ha először az igehirdető személyében is megszólította, ha számára is üzenet lett.

/8./ Fontos, hogy az igehirdető rendszeresen és naponta olvassa és tanulmányozza a Szentírást. Elmélyülten gondolkozzon rajta, amint Pál kéri Timótheust: "Gondolkozz azon, amit mondok, mert az Úr megadja majd neked, hogy mindent megérts" /2.Tim. 2:7/ Olvasson kommentárokat, a témára, vagy a biblia szövegére vonatkozó irodalmat és jegyezze fel a megvilágosodott gondolatokat. Így készül a gondos sáfár "éléstára", amelyből "ót és újat" tud előhozni /Mt. 13:52/.

/9./ Az igehirdető fegyelmezett gondolkodására van szükség, hogy a Szentlélek vezetése és a hallgatóság szükségletének megfelelően az Igének azt a mondanivalóját válogassa ki és hirdesse, amely ott és akkor nekik szóló üzenet.

/10/ Fontos, hogy az igehirdető egyszerűen és közvetlenül szóljon, hogy mindenki számára érthető, figyelmet lekötő és szívhez szóló legyen az üzenet.

3. Hírnök

A sáfár a háznépét táplálja, a hírnöknek örömhíre van az egész világ számára. Régen a falvakban a kisbíró dolga volt közzé tenni, meghirdetni a település lakói számára a fontos híreket. Minden utcasarkon megpergette dobját - felkeltve az ott lakók figyelmét, majd nagy hangon kezdte a hírmondást: "Közhírré tétetik..."

Pál azt mondja magáról, hogy ő "az Evangélium hírnökeül /kérux/ rendeltetett" /1.Tim. 2:7, 2.Tim. 1:11/

A fáraó hírnököket bízott meg azzal, hogy fussanak József szekere előtt és kiáltsák: "Térdre!" /1. Móz. 41:43/. Nabukodonozor hírnökökkel közölte rendelkezését: "boruljatok le és hódoljatok az aranyszobor előtt" /Dán. 3:1-5/. Ezékiás király parancsát is hírnökök tették közzé, hogy jöjjenek a pászka ünnep megtartására /2. Krón. 30:1-10/. Keresztelő János is ilyen királyi hírnök volt. Felszólította az embereket, hogy térjenek meg és készüljenek az eljövendő Messiás fogadására.

Kérügma

C.H. Dodd professzor különbséget tesz a kérügma és didaché között. A kérügma a nem

keresztyén világ felé megszólaló evangéliumi üzenet. A didaché oktatást, tanítást jelent, amely a már megtért keresztyéneknek szól. Bár a kettő nem különíthető el élesen, hiszen a nem keresztyének felé szóló Evangéliumban is kell tanításnak is lennie.

Mounce szerint a kérügma tartalma:

- /1./ Jézus halálának és feltámadásának a hirdetése
- /2./ Jézusnak, mint Úrnak és Krisztusnak a bemutatása
- /3./ Felhívás a megtérésre és a bűnbocsánat elfogadására

Vagyis úgy kell hirdetni és bemutatni Jézus Krisztust, hogy az emberek jöjjenek és Rajta keresztül vessék bizalmukat Istenbe. Fogadják el Őt, mint Megváltójukat és szolgálják, mint Királyukat.

A hírnök feladata tehát:

- /1./ Kihirdetni a jó hírt az egész világ számára
- /2./ Felhívni a figyelmet Isten hatalmas cselekedeteire, amelyeket Jézus Krisztusban tett értünk. A kérügma tehát, tettekről, cselekedetekről szóló híradás
- /3./ Ez a híradás mindig felhívással végződik - A hírnök választ vár!
- /4./ A hírnök gazdáját képviseli. Az Ő tekintélyével adja át, mint követ a király üzenetét. "Mintha Isten kérne általunk" - mondja Pál /2.Kor.5:2o/. A hírnök mindig békességet hirdet /Ef. 2:15,17/. Fontos, hogy pontosan úgy adja át a "közleményt", ahogyan ő átvette. És erős hangúnak kell lenni, hogy mindenki meghallja a jó hírt.

Követ

A hírnök Isten országának a követe /nagykövete/ ebben a világban. 2.Kor. 5:18-2o-ban olvassuk, hogy "Isten Krisztusban megbékéltette a világot önmagával.... és reánk bízta a békéltetés Igéjét" Tehát: "Krisztusért járva követségben... kérünk: béküljete meg az Istennel!"

Kiemelendő, hogy Isten részéről nagy bizalmat és rangot jelentő megbízatás ez! A görög preszbeia /követ/, a szó gyökerét tekintve "öreg embert", "tekintélyes embert" jelent. A latin "legátus" a császár személyes képviselőjét jelentette. Az Evangéliumokban is előfordul ez a szó. Például amikor a harcba induló királyról beszél Jézus egy példázatában. Ez a király - a példázat szerint - "követséget küld és ... békét kér." /Luk. 14:31-32/

A hirdetmény

A hírnök - nem saját szövegét - kívánságát, vagy elképzelését hirdeti, hanem kizárólag azt, amit a gazdája, megbízója rábízott. Az utcasarkon doboló kisbíró kész szöveget kapott a kezébe, amit közhírré kellett tennie. A követ nem a saját személyes véleményét közli azokkal akikhez küldik, hanem pontosan, minden változtatás nélkül, a megbízók üzenetét kell továbbítani. A követ nem kezdeményező, hanem engedelmesen megteszi, elmondja azt, amit rábíztak...

"Ránk bízta a békéltetés Igéjét" - mondja Pál apostol /2. Kor. 5:19/. Itt Pál nagyon tömören megfogalmazza a hirdetmény - a rábízott üzenet - szövegét is. Így hangzik: "Mert azt, aki bűnt nem ismert bűnné tette értünk, hogy mi Isten igazsága legyünk Őbenne" /2.Kor.5:21/. Jézus Krisztus az, aki egyedül volt bűntelen a földre született emberek között.... Őt tette az Atya "bűnné" értünk... Nem bűnössé = bűnné... Vagyis Jézus azonosult a mi bűneinkkel, az Atya ráterhelte összes bűnünket. Márpedig Isten szent és bünt-gyűlölő Isten. Így Isten haragja és halálos ítélete a bűn miatt Őt, Jézus Krisztust sújtotta. Jézus pedig önként, irántunk való szeretetből vállalta mindezt, hogy az Ő haláláért Isten - mindazokat akik Jézus engesztelő áldozatát hittel elfogadják - igazzá nyilvánítsa. Isten ezáltal kijelölt egy helyet, ahol meg lehet békélni Vele. Ez a hely pedig ott van, ahol a te személyes életed bűnei vannak. Ha egyszer őszinte bűnbánattal vállalod és megvallod bűneidet és bűnösségedet, abban a kegyelmi

csodában lesz - vagy volt - részed, hogy ott várt rád Jézus és ott közölte - vagy közli - veled, hogy bűneidet Ő megbocsátotta és elvette, mert a kereszten elszenvedte a büntetését.

Íme ez a hirdetmény szövege, amelyet sok változatban ad elénk az Újszövetségi Szentírás, de sok helyen szól róla már az Ószövetség is. Ez az, amit a hírnöknek sokféle megszövegezésben, de változtatás nélkül meg kell hirdetnie.

Felhívás

A hírnök felelősséget hordoz azért, hogy mi lesz a jó hír, a "hirdetmény" sorsa. Nem gondolkodhat úgy, hogy "én elmondtam, a többi a ti dolgotok". Istennek ígérete van arra, hogy Ő maga gondoskodik Igéjének eredményességéről: "Ilyen lesz az én ígém is, amely az én számból jön, nem tér vissza hozzám üresen, hanem véghezviszi, amit akarok, eléri célját amiért küldetem" /És.55:11/

Fontos nekünk Istennek ez az ígérete, de a beteljesüléshez engedelmes eszközökre is szükség van, akik az Ige kijelentését mindig "maivá", Istentől "most" érkező és személyekhez szóló üzenetté teszik a Szentlélek által. Pál apostol így fogalmaz: "Krisztusért kérünk", "mintha Isten kérne miáltalunk" /2.Kor. 5:2o/. Itt az a szó szerepel /paraklein/ amely kér, koldul, könyörög, esdekel jelentésű. Sürgető könyörgést jelent ez. Megszégyenítő Istennek ez a választ, döntést sürgető szeretete, az elveszett ember megmentéséért.

Az igehirdető feladata, hogy a rég megtörtént eseményt - Krisztus kereszthalálát - és az erről szóló rég leírt Evangéliumot időben közel hozza "maivá" tegye. Pál így ír a Galata levélben: "Ki ígézett meg titeket, akiknek szeme előtt úgy írtuk le Jézus Krisztust, mintha közöttetek feszítették volna meg" /Gal. 3:1/.

Dr. Mounce írja: "Az igehirdetés az idők feletti összekötés Isten nagy megváltó tette és annak az ember általi megértése között". Sőt "a prédikálás hatékonyan közli Isten erejét és munkáját". Vagyis a Szentlélek munkája által az a csoda jön létre, hogy miközben elhangzik a mondanivaló /pl. a bűnbánatról, bűnbocsánatról, az új élet ajándékáról/ már meg is valósul!

A jó igehirdetésben a hirdetés és a felhívás mindig szorosan összetartozik, egyik sem hangzik el a másik nélkül. A hirdetésben, /a kérügmában/, tanítás, a megváltás tényének, történetének az előadása hangzik, tehát tényközlés és tanítás. A felhívásban pedig az igehirdető őszinte és komoly felhívást intéz a hallgatókhoz, hogy bánják meg bűneiket és higgyenek. Súlyos hiba ha valaki csak a megváltás tényeit és kegyelmi lehetőségét hirdeti, de nem serkent annak elfogadására. Sok igehirdető elköveti ezt a hibát. Hasonlóan helytelen ha a prédikátor csak döntésre, elfogadásra biztat, de elmulasztotta elmondani előtte Jézus Krisztus megváltásának a tényét és megmagyarázni annak jelentőségét.

4. Tanú

Jézus mennybemenetele napján búcsúzóul, mintegy végrendeletét mondta tanítványainak: "Erőt kaptok amikor a Szentlélek eljön hozzátok és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Judeában és Samáriában, sőt egészen a föld végső határáig...." /ApCsel. 1:8/

A tanú jogi fogalom. A tanú az, aki egy peres ügyben a bíróság előtt tanúsítja, elmondja amit a tárgyalt ügyben látott, halott, tud. Az Evangélium ügyében Jézus Krisztus áll a bíróság előtt. - A bírói székben a világ ül. Az ördög - mint vádló - sok hamis váddal, hazugsággal vádolja Jézust és felvonultatja hamis tanúit. A Parakletos - a Szentlélek - mint védőügyvéd, tanúként hív minket, hogy igazoljuk Jézust, tanúskodjunk mellette.

A tanúskodással kapcsolatosan fontos szem előtt tartanunk a következőket:

/1./ A tanú a világ előtt tanúskodik. A világ fejedelme, kormányzója a Sátán /Ján.

12:31, 16:11/. A világ "gonoszságban van" /1.Ján. 5:19/, az elmúlás felé tart /1. Ján. 2:17/ és Isten népével elkeseredett ellenszegülésben van /1. Ján. 3:13/. A világ számára Jézus idegen, sőt gyűlöli Őt és az övéit. "Ha gyűlöl titeket a világ, tudjátok meg, hogy engem előbb gyűlölt, mint titeket... ha engem üldöztek, titeket is üldözni fognak" /Ján. 15:18, 2o/

Jézus azt mondja, hogy amikor a Pártfogó eljön meggyőzi a világot bűn, igazság és ítélet tekintetében /Ján. 16:8/. A Szentlélek bennünk és általunk végzi ezt a munkáját. Hogyan kell a hívő embernek - a Szentlélek eszközeként - végeznie a tanúskodást, amikor szembekerül a világ ellenállásával?

- Nem úgy, hogy visszavágunk! A szeretet erejével.
- Meghátrálás nélkül! Türelemmel, de határozottan.
- Bátran! Az igazság tudatának örömeivel.
- A Szentlélek vezetése, bölcsessége és ereje által!

Cél: A világ ismerje fel és fogadja el Jézus Krisztust, mint Megváltóját és Urát.

2./ A tanú a Fiú mellett tanúskodik a Szentlélek által.

Jézus a Szentlélekről mondja: "Ő engem fog dicsőíteni, mert az enyémből merít és jelenti ki nektek" /Ján. 16:14/ "Amikor eljön a Pártfogó, akit én küldök nektek az Atyától, az igazság Lelke, aki az Atyától származik, az tesz majd bizonyosságot én rólam, de ti is bizonyosságot tesztek" /Ján. 15:26-27/

Az apostolok azt látták legfőbb feladatuknak, hogy Jézus Krisztus feltámadásának a tanúi legyenek /Csel. 1:21-22/. Krisztus személyéről, halálának értelméről és feltámadásáról való tanúskodás csendül ki az apostolok valamennyi megnyilatkozásából. Erről beszél Péter a pünkösdi prédikációjában /Csel 2:36/, a sánta meggyógyítása után /Csel. 4:13-15/, a főtanács előtt /Csel. 5:30-32/, Kornélius házában /Csel. 10:39-40/. János apostol is így ír levelében: "Amit tehát láttunk és hallottunk, azt hirdetjük nektek is" /1. Ján. 1:3/

A tanú tulajdonképpen bizonyosságot tesz arról a tapasztalatáról, amit a Jézus Krisztussal, az Ő tanításával, a váltságával való személyes találkozása jelentett számára. Jézus Krisztussal, mint feltámadott, élő személlyel való találkozás, az Ő megismerése, váltságahalálának a megértése és hit által való megragadása ugyanis minden hozzá megtérő embernek olyan nagy jelentőségű, életet átformáló élményt és tapasztalatot is jelent, amiről beszélni, azt újra és újra elmondani öröm, és tanúságtétel Róla, és az Ő munkájáról. Pál apostol is többször tanúságot tesz a Krisztussal való első találkozásáról.

/3./ Leghitelesebb tanú: az Atya. Jézus nagy határozottsággal hirdette magáról, hogy Ő az Atya Istentől jött közénk. "A cselekedetek, amelyeket elvégzek maguk tesznek bizonyosságot arról, hogy engem az Atya küldött el. Az Atya, aki elküldött engem bizonyosságot tett rólam" /Ján. 5:36-37/

Hogyan tanúskodott az Atya Jézusról, az Ő Fiáról?

a./ Az Ószövetségi Szentírás Jézusra vonatkozó kijelentései által. Mondja is Jézus: "Ti kutatjátok az Írásokat azok rólam tesznek bizonyosságot" /Ján. 5:39/ "Ha hinnétek Mózesnek, hinnétek nekem: mert én rólam írt ő" /Ján. 5:46/

b./ Jézus tettei az Atya akaratából valók. "Azért szálltam le a mennyből, hogy ne a magam akaratát tegyem, hanem annak akaratát, aki elküldött engem", "Az

pedig az én Atyám akarata, hogy aki látja a Fiút és hisz benne, annak örök élete legyen" /Ján. 6:38,40/. Másik helyen: "Azok a cselekedetek, amelyeket én teszek az én Atyám nevében tanúskodnak mellettem" /Ján. 10:25/b/

c./ Jézus szavai, tanításai az Atyától valók. Az emberek, Jézus kortársai csodálkoztak azon, hogy Jézus hogyan ismerheti az Írást, hiszen nem járt rabbiiskolába. Ezt olvassuk Ján. 7:15-16-ban: "Csodálkoztak a zsidók és azt kérdezték: hogyan ismerheti ez az Írást, hiszen nem is tanulta. Erre Jézus így válaszolt nekik: "Az én tanításom nem az enyém, hanem azé, aki küldött engem". Fülöp okoskodó kérdésére így szólt Jézus: "nem hiszed é, hogy én az Atyában vagyok és az Atya énbennem van? Azokat a beszédeket, amelyeket mondok néktek, nem önmagamtól mondom" /Ján. 14:10/

d./ Az Atya az Evangélium leírása szerint közvetlenül is bizonyóságot tett Fiáról: Jézus bemerítkezésekor "hang hallatszott a mennyből: Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm /Mt. 3:17/. A megdicsőülés hegyén ismét "hang hallatszott a felhőkből: "Ez az én szeretett Fiam, akiben gyönyörködöm, Őt hallgassátok" /Mt. 17:5/

Amikor felkomorlott már Jézus számára a Golgota közelsége így szólt: "Most megrendült az én lelkem és mit is mondjak? Azt kérjem: Atyám ments meg ettől az órától engem? De hiszen ezért jutottam erre az órára, hogy ezt kérjem: Atyám, dicsőítsd meg a nevedet!" Erre hang hallatszott az égből: "Meg is dicsőítettem és ismét megdicsőítem" /Ján. 12:27-28/

/4./ A Szentlélek a gyülekezet által tanúskodik

A gyülekezet - a megtért és újjászületett hívő emberek közösségét a Szentlélek építi. "Egy Lélek által mi mindnyájan egy testté kereszteltettünk, akár zsidók, akár görögök, akár rabszolgák, akár szabadok és mindnyájan egy lélekkel itattattunk meg" / 1.Kor.12:13/. A gyülekezet küldetése e földön, hogy Krisztus szeretete által szoros közösségben egyesülve egymással, tanúskodjon Jézus Krisztusról. Jézus a főpapi imájában ezt kérte: "hogymindnyájan egyek legyenek, úgy, ahogyan te Atyám énbennem és én Tebenned, hogy ők is mibennünk és hogy elhiggye a világ, hogy te küldtél engem!" /Ján. 17:21/. "Arról fogja megtudni mindenki - mondja Jézus másik helyen - , hogy az én tanítványaim vagytok, ha szeretitek egymást" /Ján. 13:35/. A gyülekezet küldetéséről így ír Pál apostol: "Legyetek feddhetetlenek és tiszták, Istennek szeplőtlen gyermekei az elfordult és elvetemedett nemzetség közepette, kik között fényletek mint csillagok e világon, életnek beszédét tartván eléjük" /Fil. 2:15-16/. Jézus a Jelenések könyvében gyertyatartókhöz hasonlítja a gyülekezetet /Jel. 1:20/. E kép szerint a gyülekezet, mint gyertyatartó összefogja és tartja a sötétben világító gyertyákat: a gyülekezet tagjait. A fényt, a világosságot a gyülekezet tagjainak Krisztust dicsőítő élete és bizonyágtétele jelenti, mellyel Megváltójáról és Uráról tanúskodik. Egy élő és növekvő gyülekezet már létével és istenfélő életével is tanúskodik. De ennél sokkal többet is kell tennie. Pál ezt írja a Tessalonikai gyülekezetéről: "Példává is lettetek minden hívő számára Macedóniában és Akhájában, mert töletek terjedt tovább az Úr beszéde.... mindenüvé eljutott a ti Istenben vetett hitetek híre" /1. Tess. 1:7-8/ A Krisztusban élő gyülekezet erőforrást jelent és neveli, elindítja a tagokat arra, hogy legyenek Jézus Krisztus tanúi, tegyenek bizonyóságot - saját hitbeli tapasztalatuk alapján - Jézus Krisztus személyéről és váltságáról. Fontos, hogy senki se legyen hamis tanú,

vagyis csak olyan bizonyosságtételt mondjon, amely a Szentírás szavaira épül, illetve azt erősíti és nem kitalált, vagy ellopott, hanem igaz történet.

5. Szolga

Pál apostol több levelében úgy mutatkozik be, mint Jézus Krisztus rabszolgája /dulosza/ /Róm. 1:1, Fil. 1:1, Tit. 1:1, Filem 1:1/ Azt akarja ezzel jelezni - amit a Korintusiaknak ír is -, hogy akiket Isten Jézus Krisztus által megváltott, azok az Ő tulajdonai lettünk /1.Kor. 6:19-20/

Az Evangélium hirdetését - írja Pál - nem a maga elhatározásából végzi, hanem mint szolga az ő Ura akaratából /1. Kor. 9:16-18/ és Krisztus "szorongató szeretete" készíteti rá /2. Kor. 5:14/

Az apostol a gyülekezetektől is azt kéri, hogy így tekintsék őt és munkatársait: "Kicsoda Pál és kicsoda Apollós? Csak szolgák, akik által hívókké lettetek" - írja /1. Kor. 3:5/. Másik helyen: "A mi alkalmas voltunk az Istentől van, aki alkalmatossá tett minket, hogy az új szövetség szolgálói legyünk" /2.Kor. 3:5-6/

Vajon miért tartotta fontosnak Pál apostol, hogy Ő önmagát és a gyülekezetek is őt és munkatársait Jézus Krisztus rabszolgájának tekintsék? Először is azért, mert ezt látta tényleges igazságnak. Azért is, mert ez a szemlélet alázatban tartotta őket, ami minden gyümölcsöző szolgálat alapfeltétele. Leginkább pedig azért hangsúlyozta, hogy a megtérők ne öhozzá, és ne emberekhez, hanem Jézus Krisztushoz kötődjenek.

Az egyházak életében mindig nagy veszély volt, hogy egy-egy kiemelkedő keresztyén vezető körül kialakult a személyi kultusz. Későbbi elbukás lehet a következménye annak ha valaki egy igehirdető személyi vonzásába kerülve nem Jézushoz, és nem egy személyes megtérés élményével, hanem csupán pszichikus hatás alatt emberhez, emberekhez csatlakozik. Ezért fontos, hogy az igehirdető mindig Jézusra mutasson és magát méltatlan szolgának lássa, az Ige hallgatói is legyenek tisztában azzal, hogy az igehirdető csak szolga, eszköz Isten kezében. Az életet, az üdvösséget egyedül Isten adja Jézus Krisztus által.

Az erő, amely életet teremt nem az emberben van, hanem az Igében, amelyet az igehirdető hirdet. Pál a Római levélben így nyilatkozik: "Nem szégyenlem a Krisztus evangéliumát, mert Istennek hatalma az, minden hívőnek üdvösségére" /Róm. 1:16/. "Mert az Isten beszéde élő és ható és élesebb minden kétélű fegyvernél és elhat a szívnek és léleknek, az ízeknek és a velőknek megoszlasáig és megítéli a gondolatokat és a szívnek indulatait /Zsid. 4:12/.

Az új életet Isten az Ige által adja. Péter apostol így szól erről: újonnan születettek nem romlandó magból, hanem romolhatatlanból az Isten ígéje által" /1.Pét. 1:23/.

Az életet megváltoztató hatalom a Krisztus keresztyében ill. a keresztről szóló Evangéliumban van. Az igehirdető - mint szolga - eszköz abban, hogy az általa hirdetett Ige hatására Krisztus keresztyé alá boruljanak az emberek. "A keresztről való beszéd bolondság ugyan azoknak, akik elvesznek, de nekünk, akik megtartatunk Istennek ereje" - írja Pál az 1. Kor. 1:18-ban, majd a 2:2-ben így folytatja: "Mert úgy határozottam, hogy nem tudok közzétenek másról, csak Jézus Krisztusról, róla is mint a megfeszítettéről".

Az igehirdető szava csak akkor vezet bűnbánatra és szabadulásra embereket, ha kiszolgáltatja magát a Szentlélek uralma alá. Jézus 3 évig járt Palesztina poros útjain tanítva őket és példát mutatva mindenben. Sok csodát éltek át Vele, rengeteg tapasztalatuk és élményük volt mellette. Átélték közlőül Jézus kereszthalálát, tanúi voltak feltámadásának. Szemeikkel látták, kezükkel tapintották a feltámadott Jézus Krisztus megdicsőült testét. Mégis Jézus mennybemenetele napján azt mondta nekik: "Ne távozzatok el Jeruzsálemből, hanem várjátok meg az Atya ígését.... nemsokára Szentlélekkel keresztyéltettek meg", majd hozzáteszi: "Erőt

kaptok, amikor a Szentlélek eljön hozzátok és tanúim lesztek...." /Csel. 1:4-5, 8/. Az ismeret, a tapasztalat tehát szükséges, de nem elég az igehirdető eredményes szolgálatához. Arra van szükség, hogy az Ige és a keresztről szóló Evangélium a Szentlélek erejében szólaljon meg a prédikátor ajkán. Ez pedig csak úgy lehetséges, ha az Ige hirdetője aláztos szolgaként megüresíti és kiszolgáltatja magát a Szentlélek uralma alá. Erre szól a Róm. 12:1 kérése: "Az Isten irgalmára kérek tehát titeket, testvéreim, hogy okos istentiszteletként szánjátok oda testeteket élő és szent áldozatul, amely tetszik az Istennek."

IV. Fejezet

Az igehirdetés műfaja

A kiválasztott igei szöveg tanítását ill. üzenetét többféle formában adhatjuk elő. Amint a szépíró ugyanazokat a gondolatait megírhatja egy értekezésben, elmondhatja regényben, versbe öntheti, vagy megjelenítheti színpadi drámában, úgy az igehirdető is különböző műfajú prédikációban tárhatja hallgatói elé az Ige üzenetét, vagy a maga mondanivalóját

1. A magyarázó (értelmező) igehirdetés

Egy összefüggésében **tüzetesen vizsgált igeszakasz** értelmezése, az igeszakasz üzenetének és tanításának előadása úgy, hogy a Szentlélek azt először az igehirdető személyére alkalmazta, majd rajta keresztül a hallgatókra. Ez a magyarázó igehirdetés definíciója. Ez az igehirdetési forma a legfőbb hangsúlyt a kiválasztott **igei szöveg helyes megértésére** teszi és arra, hogy a szöveg mondanivalóját kommentár és változtatás nélkül továbbítsa a hallgatók felé.

Ez az igehirdetési forma a legközelebb áll az őskeresztyéni homiliához, amely a beszélgető formában - akár a hallgatók kérdéseit is igényelve - egyszerűen megmagyarázza a kiválasztott igei textust. Ennél a formánál az igehirdető aláveti magát a szöveg logikájának és versről versre azt követi. Saját logikájának legfeljebb annyiban enged teret, hogy - a Szentlélekre figyelve - a szövegnek azokat a részleteit emeli ki és fejti ki részletesebben, amelyek az adott helyzetben, az adott hallgatóság felé a legfontosabbak.

Az ilyen igehirdetési formában az igehirdető nem érvényesítheti a saját hitelvi látását, vagy nagyrabecsült tanárainak a látását sem. Még akkor sem, ha az esetleg különbözik a tárgyalt igeszakasz tanításától: alá kell vetnie magát az Ige hiteles értelmezésének. Fontos viszont, hogy a vizsgált és értelmezett textus tanítását és üzenetét ne csak a nevezett igeszakasz szűk környezetével hanem az egész biblia e témára vonatkozó tanításával összevetve és a Szentlélek világosságában értelmezze. Talán ez az igehirdetési műfaj az, amely a leginkább segít abban, hogy ne az ember, hanem maga az Ige szólaljon meg.

Mikor alkalmazzuk ezt a formát? Gyülekezeti istentiszteleten, bibliaórán. Különösen ha sorozatról, vagy egy bibliai könyv tanulmányozásáról van szó.

Előnye: a bibliaismeretet növeli.

Ez az igehirdetési forma nagyon gondos előkészületet igényel és gazdag bibliaismeretet feltételez.

2. Tanszerű igemagyarázat

Ez az igehirdetési forma ugyancsak egy kiválasztott textusra épül; azt igyekszik értelmezni és - összefüggéseit figyelembe véve - magyarázni.

Mégis jelentősen különbözik a magyarázó igehirdetéstől. Mégpedig abban, hogy az adott szöveget megvizsgálva **megjelöl egy témát** és utána a szövegnek csak azokat a szavait és mondatait emeli ki, amelyek a megjelölt témára vonatkoznak.

Pl. vegyük **a tékozló fiú példázatát** (Luk. 15:11-32) **Magyarázó igehirdetés esetén** először is el kell mondani, hogy miért és kinek mondta el Jézus ezt a példázatot (Luk. 15:1-3). Ismertetni kell, kik azok a farizeusok és írástudók, valamint a vámszedők és a bűnösök. Ezután lehet megmagyarázni, hogy kiket ábrázol Jézus a példázatban a kisebbik fiúval és kiket a nagyobbikkal. Természetesen a magyarázó igehirdetésnél sem maradhat el a példázat tanításának és üzenetének alkalmazása korunkra, gyülekezetünkre és önmagunkra. Ennél a műfajnál azonban a **hangsúly a szöveg eredeti értelmének a magyarázatán** van, az alkalmazást sem lehet ugyan mellőzni, mégis azt jórészt a Szentlélekre kell bízni.

A **témaszerű igehirdetésnél** ugyanezt az alapigét figyelembe véve megjelölök egy témát. Pl. **a megtérés**. Ebben az esetben elég a kisebbik fiúról szóló szövegrészt alapul venni (11-24). A megtérés folyamatának nagyszerű leírása ez a példázat. Azokat a mozzanatokot kell kiemelni, amelyek világossá teszik, mit jelent egy ember életében a megtérés.

- Több feldolgozás is lehetséges:

a. A megtérés 3 mozzanata és az Atya döntése

- (1.) Magábaszállás (17.v.)
- (2.) Vágyakozás (18-19. v.)
- (3.) Elindulás - döntés (20-21. v.)
- (4.) Az Atya döntése (22-24)

b. A megtérés útja

- (1.) A megtérés szükségessége
 - távolra szakadva
 - lelkünket nem elégíti ki semmi
- (2.) A megtérés folyamata
 - kísérlet saját erőből (15-16. v.)
 - vágyakozás haza (17-19. v.)
 - döntés (20-21. v.)
- (3.) A megtérés gyümölcse
 - Kiderül: az Atya régen vár
 - : az Atya megbocsát
 - : az Atya fiává fogad.

3. Tanbeszéd

Ennél a műfajnál nem a bibliai szöveget választom ki először, hanem **azt a témát, amelyről beszélni szeretnék**. Aztán keresek egy jó igeszakaszt a témámhoz. Az igehirdetés előkészítésénél azonban nemcsak az így kiválasztott igeszakaszt veszem figyelembe, hanem az egész bibliát - illetve a bibliában az én témámra vonatkozó összes igehelyet.

Ilyen tanbeszéd témája lehet valamennyi keresztyén hitigazság. Pl. A Szentháromság titka; Isten, a világ teremtője; Jézus Krisztus személye; A megváltás; Az újjászületés; A megtérés; A Szentlélek személye és munkája; A gyülekezet; Krisztus visszajövele stb., stb.

Tanbeszédet lehet mondani a szeretetről, a békességről, a szentség fogalmáról stb.

A **tanbeszéd haszna és előnye**, hogy biblia fontos tanításait rendszerezi, logikus rendbe állítja; így a hívő ember hitbeli látását is rendszerezi, szilárd igei alapokra helyezi. Rendkívül fontos azonban, hogy a rendszerezést maga a Szentlélek végezze és a teljes Íráson alapuljon.

Az ilyen műfajú igehirdetésnek **veszélye**, hogy széles teret ad az ember saját látásának. Gyakran előfordul, hogy nem a biblia igéi alakítják ki az igehirdető látását - néha nagyon fontos hitigazságokban - hanem az igehirdető az előre kialakított (esetleg téves) hitbeli látásához keresi meg a megfelelő Igéket, amelyeket aztán esetleg meglehetősen sajátos, saját maga szabta értelmezéssel magyaráz.

Helyes igei látást úgy képviselhetünk egy tanbeszédben, ha figyelembe vesszük a **Szentírás összes, a megjelölt témával kapcsolatos írását** és alázatosan alávetjük magunkat a Szentlélek által megvilágosított összes igei kijelentésnek. Vagyis az Ige határozza meg a látásunkat és nem fordítva. Pl. ha valaki a megtérésről akar tanbeszédet (esetleg sorozatot) tartani, nagyon sok Igét, megtérés-történetet kell a bibliában tanulmányoznia.

A tanbeszéd másik veszélyes kísértése, hogy az előadó a bibliától függetlenül előre megszövegezi mondanivalóját és a Szentírásból csak mottóul keres egy általában egészen rövid szöveget hozzá. Így aztán - legjobb esetben - vallásos, szentbeszéddé válik a prédikációja, amelynek vajmi kevés köze van a textushoz.

4. Evangélizáció

A megtéretlenek felé hirdetett Evangélium az evangélizáció. Gyakran azonban a régi hívők is ismét bünfelismerésre, bűnbánatra, vagyis újra megtérésre szorulnak. Így az evangélizáció az igehirdetésnek talán a **legfontosabb területe**. Jézus feltámadása után ezzel búcsúzott tanítványaitól:

"Menjete el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek" (Mt. 16:16) Az evangélizálás minden igehirdetőnek, minden gyülekezetnek, sőt minden megtért és újjászületett embernek állandó programja kell legyen.

Az evangélizálás olyan sokrétű és komoly felkészültséget igénylő feladat, hogy ezzel külön kollégiumban foglalkozunk.

5. Erkölcsi prédikáció

A biblia mind az Ó- mind az Új-Szövetségben nagyon komoly és szent erkölcsi követelményekkel áll elénk. Ezekről beszélni kell. A hit cselekedetek nélkül halott hit... A Szentlélek uralma erkölcsökben magasrendű, megszentelt életben igazolódik. "Úgy ragyogjon a ti világosságotok az emberek előtt, hogy lássák jócselekedeteiteket, és dicsőítsék a ti mennyei Atyátokat" - mondta Jézus Krisztus a Hegyi beszédben (Mt. 5:16)

Az erkölcsi prédikációnak tehát meg van a maga helye és szükségessége a keresztyén igehirdetésben. Erkölcsi hiányainkra, bűneinkre rámutatva és azokat a Szentlélek erejében keményen megítélve ébred bennünk bűnbánat és vágy, szomjúság a Krisztusban megjelent váltság, a szabadítás, a kegyelem iránt.

Az újjászületett embernek is meg kell tanulnia mi az, amit le kell - erkölcsi élete terén - vetkőznie és mi az, amit fel kell öltöznie. Pál leveleiben gyakran találkozunk erkölcsi tanítással (Pl. Ef. 4:17 - 5:18; Kol. 3:5-25)

Az erkölcsi prédikációnak komoly **veszélye, hogy az igehirdető csak törvényt hirdet**; vagyis az erkölcsi követelményeket sorolja, az erkölcsi bűnöket ostorozza keményen és talán

helyesen. Anélkül azonban, hogy rámutatna a szabadulás, a megtisztulás egyetlen útjára: Jézus Krisztusra, az Ő büntől szabadító vérére és a megigazolást munkáló feltámadásának erejére. Isten akarata az, hogy a kegyelem Evangéliumát hirdessük. Istennek nem az a célja, hogy kétségbeesés legyen úrrá a bűneiben leleplezett és reménytelenül vergődő emberen, hanem, hogy ismerje meg és hit által ragadja meg a Krisztusban megjelent üdvözítő kegyelmet. Ez a kegyelem aztán "arra nevel minket, hogy megtagadva a hitetlenséget és a világi kívánságokat, józanul, igazságosan és kegyesen éljünk a világban" (Tit. 2:12) Szükség van tehát az erkölcsi prédikációra, de úgy, hogy mindig a kegyelem Evangéliuma is csendüljön fel benne, mint az erkölcsös és szent élet egyetlen lehetősége.

6. Apologetikus (hitvédelmi) beszéd

Idegen szellemi áramlatok hullámverése verdesi és itt-ott veszélybe is sodorja a tiszta bibliai tanítást hirdető keresztyénség hajóját. A bibliai próféciaik teljesülnek: hamis próféták, sőt hamis krisztusok járnak a világot, hogy - ha lehet - eltántorítsák a választottakat is. Az Antikrisztusi idő közeledését jelzi ez. Félő, hogy a keresztyénség többségét jelentő, megtérés és újjászületés nélküli vallásos tömegek a minden vallást és istenhitet egyesítő "Új korszak" (a New Age) bűvöletébe kerülnek és Krisztus, valamint az Ő váltsága nélküli, önmegváltás zsákutcájába jutnak. A nagy "Hitető", a mindent összezavaró "Diabolós" nagy sikerrel működik ezen.

Szükség van tehát napjainkban a tiszta bibliai tanítás védelmére, vagyis az apologetikus (hitvédelmi) igehirdetésekre.

Ehhez azonban **nagyon komoly felkészültség szükséges**, mind az idegen, téves tanítások megismerésében, mind a biblia, a keresztyén hitigazságok alapos ismeretében. Az ellenséget csak saját fegyvereinek alapos ismeretével és az Ige kétélű kardjával lehet legyőzni.

Legveszélyesebbek azok a tanítások, amelyek Krisztus nevében, a biblia egyes kiragadott és betegesen túlhangsúlyozott verseire hivatkoznak.

Korunkban egyszerűen rákényszerülünk a hitvédelmi igehirdetésekre is. Fontos azonban figyelembevenni a következő szempontokat:

- (1.) Csak konkrét szükség szerint - esetleg megelőzés végett - tartsunk apologetikus beszédeket. Semmiképpen **se váljon az igehirdetésünk fő irányává**
- (2.) Mindig pozitív oldalról közelítsük meg a témát. Tehát ne a tévelygés, a hamis tanítás ismertetésére, hanem a helyes, **a bibliai látásra és tanításra tegyük a hangsúlyt**
- (3.) Ne jussunk valamiféle hideg ortodoxiába, vagyis a hitigazságok száraz tanításába. A hitünk fontos tanításait **mindig a kegyelem Evangéliumának üzenetébe ágyazva** mondjuk el.
- (4.) Az apologetikus beszéd is **mindig igehirdetés legyen**; tehát a témának megfelelő Igére, illetve igeszakaszokra épüljön. Ne emberi bölcsességre, vagy más érvekre...

7. Tapasztalati beszéd

A hívő emberek körében a tapasztalati beszédet **bizonyosságtevésnek nevezzük**. Vagyis olyan beszéd ez, amikor valaki hitbeli élményét, tapasztalatát módja el. Olyan élményt, amely Jézus Krisztussal kapcsolatos és életváltozást, valamilyen áldást, vagy esetleg szomorúságot

jelentett az életünkben.

Legnagyobb élmény minden hívő ember életében az, hogy megtért. Ezért aztán sokan a bizonyágtevés alatt egyedül azt értik, hogy valaki elmondja megtérésének a történetét. Valóban a hívő ember első nagy istenélménye: a megtérése. Fontos tehát, hogy erről bármikor számot tudjunk adni. Pál apostolról tudjuk a Csel. könyvéből, hogy többször is bizonyágot tett a megtéréséről. (Csel. 22, 26)

Természetesen az Istennel való közösségben élő hívő embernek folyamatosan vannak olyan Isten vezetésével, áldásával, vagy éppen fenyítésével kapcsolatos tapasztalatai, amelyeket megosztani: hitet ébresztő és erősítő lehet minden hallgató számára.

Bizonyára a hitbeli élmények egymással való megosztására gondol Pál, amikor ezt írja: "együtt bátorodjunk meg közöttetek egymás hite által, a tietek által, meg az enyém által" (Róm. 1:12)

Magyarországi baptista közösségünk első évtizedeiben természetes volt az, hogy minden összejövetelüket elevenítették a friss hitbeli élmények, a bizonyágtevések. Később ennek helyét versek elmondása, az igehirdetéshez való "hozzászólások" foglalták el (amelyeket gyakran "bizonyágtevésnek" tituláltak). Fontos tehát megjegyeznünk, hogy a tapasztalati beszéd mindig személyes hitbeli élmény elmondása. Lehet ez hosszabb élettapasztalat közreadása is, de általában az a jobb és hatékonyabb, ha röviden, élményszerűen és mély átéléssel hangzik el. Elhangozhat a tapasztalati beszéd (a bizonyágtevés), mint egy igehirdetés része - a hirdetett igei igazság megerősítésére. Ha valaki önálló tapasztalati beszédet (bizonyágtevést) mond, jó ha odaillő **Igéhez köti** mondanivalóját, és mintegy az Ige igazolásaként hangzik el a bizonyágtevés. A mi tapasztalatunk és élményünk ugyanis sohasem helyettesítheti az Igét, mindig csak az Ige megerősítésére szolgálhat.

8. Imára buzdító beszéd (imaóra vezetés)

Gyülekezeteinkben kedves és helyes gyakorlat, hogy vasárnap reggelként az istentiszteletet imaóra előzi meg. Ennél csak az jobb gyakorlat, ha az imaóra idejében kis csoportokban beszélgetnek a megadott Igéről és egymás terhét is megosztva forrnak össze imaközösségben a hívek. Az ilyen kis csoportokban ugyanis sokkal meghittebb az imaközösség és általában minden jelenlevő (esetleg többször is) imádkozik....

Vannak gyülekezetek, ahol **hétköznap is** van gyülekezeti imaóra. Gyakori az is, hogy háznál, vagy az imaházban **imaközösségek** jönnek létre megújulásért, ébredésért, vagy más konkrét célokért.

Bármilyen formában és bárhol is imádkozásra jönnek össze a hívő testvérek, szükség van arra, hogy valaki imára buzdítsa a testvéreket.

A gyülekezeti imaórák sok helyen ellaposodtak, élettelenek és emiatt el is néptelenedtek. Ennek egyik, s talán legfőbb oka az, hogy az **imára való buzdítás sem megfelelő.**

Imára jól és **hatékonyan buzdítani rendkívül komoly és nehéz feladat.** Gyakran nehezebb és nagyobb lelki felkészülést igényel, mint egy igehirdetésre való felkészülés. Talán ezért is van, hogy sok ima-órávezető inkább prédikál, mint imádkozásra buzdít. Mire kell tehát odafigyelnie annak, aki arra vállalkozik, hogy másokat imára buzdít?

(1.) Elsősorban imában elcsendesedve és **tusakodva készüljön**, így kérje el az Úrtól az imatémát és az Igét.

(2) Ám vegye figyelembe a Vezérfonalban "kijelölt" Igét, de méginkább **a gyülekezetnek, az imádkozóknak a lelki helyzetét és szükségét**

(3.) **Legyen szabad** abban, hogy a felmerülő lelki szükség szerint a Vezérfonaltól

eltérő Igét is választhat

(4) **A megjelölt imatéma legyen konkrét** és világosan érthető. **Ne általánosságok** legyenek. Pl. "Hála a kegyelemért", "Sok megtérőért", "Gazdag áldásért". **Hanem:** "Hogy Isten kegyelme téged megragadott", "Akik látogatóként vasárnap itt vannak", "Gyermekeinkért", "Azokért, akiknek e héten bizonyosságot tettünk", stb.

(5.) **A buzdítás legyen rövid** (3-4 perc). Az imaóra vezető téma fontosságát az Ige világosságában fejtse ki és ne prédikáljon... Ébresszen arra a hitre, hogy Isten meghallgat.

(6.) **Egyszeri leboruláshoz csak egy témát** jelöljön meg. Lehet az időkereten belül több - akár 3-4 - leborulás, mindig új és konkrét imatémával.

(7.) Ha buzgósan folyik az imádkozás, **ne szakítsa meg** a vezető, csak azért, hogy megint ő beszéljen. Az imádkozás fontosabb, mint az imaóra vezető szövege.

9. Alkalmi beszédek

A társadalom, a gyülekezet, a család életében egyaránt előfordulnak különlegesen jelentős alkalmak. Keresztyén emberek ilyenkor is a lelkipásztortól, vagy arra alkalmas keresztyén vezető személytől elvárják, hogy az alkalomhoz illő és méltó beszédet mondjon. Az alkalmi beszédet az teszi jelentőssé, hogy általában különleges elvárásokat kell kielégítenie.

Éppen ezért gyakran kényes ellentétbe kerül egymással az emberek elvárása és a keresztyén igehirdetőnek az elhívásából fakadó elkötelezettsége, mely szerint neki mindig elsősorban Isten tetszését kell keresnie.

Az igehirdetőnek a Szentlélek vezetését és bölcsességét kérve meg kell találnia a módját annak, hogy az ünnepi és a különleges alkalmakon mondott beszédei is Istennek tetsző módon Evangéliumot hirdessenek, ugyanakkor az alkalomhoz is illeszkedjenek.

(1.) **A nagy keresztyén ünnepek** /karácsony, nagypéntek, húsvét, pünkösd) különleges felkészülést igényelnek az igehirdetőtől... Nem azért, mert ilyenkor népesebb a hallgatósága, hanem mert ezek az ünnepek Krisztus megváltói munkájával és a keresztyén élettel kapcsolatban tényleg nagyon jelentős eseményekre mutatnak rá. Ilyenkor fokozott felelősséggel kell a keresztyén hit és az Evangélium legfontosabb üzenetét továbbítani a nagyobb számú hallgatóság felé. Figyelembe kell venni, hogy ezeknek az ünnepeknek van bizonyos - sokszor hamis, és külsőséges - ünnepi hangulata. Az igehirdetőnek az a feladata, hogy helyes irányba terelje, és evangéliumi tartalommal töltsen meg ezt az ünnepi hangulatot.

(2) **Bemerítés alkalmával** mindig meg kell magyarázni a bemerítés Ige-szerinti jelentőségét, de a **hangsúly a megtérésre hívó Evangéliumon legyen**. A tapasztalat azt igazolja, hogy bemerítés alkalmán a leghatékonyabb evangéliumi üzenet az, ha az új megtérők - bemerítésük előtt, fehér ruhában - elmondják egyenként megtérésük történetét. Az ő friss, és eleven bizonyágtevésük megerősíti az Evangéliumot, és személyessé teszi a hallgatók számára. A bemerítési alkalmakon általában sok a látogató és kíváncsiskodó ember. Kiváló lehetőség ez az evangelizálásra, de semmiképpen nem helyes ilyenkor apologetikus ill. dogmatikus beszédet mondani.

(3.) **A házasságkötés ill. menyező alkalma** elkötelezi az igehirdetőt arra, hogy egyrészt a házasulandó új párhoz szóljon (hiszen az ő ünnepi alkalmuk ez), másrészt, hogy témája a házassággal legyen kapcsolatos. Ne idegenkedjünk attól, hogy ilyenkor kifejezetten **az ünnepelt párhoz szóljunk**, hiszen ért abból más is, mindazok akiknek van füle a hallásra. A házasság és a család témaköre pedig elég fontos ahhoz valamennyiünk életében, hogy arra vonatkozó igei üzenet hangozzék.

Ez, az alkalomhoz, sőt személyekhez szóló kötődés egyáltalán nem zárja ki azt, hogy a menyezői beszéd **evangelizálás is legyen**. Fontos ez, mert a menyezőkre általában sokan eljönnek Isten házába olyanok is, akik még nem is hallottak Evangéliumot. Rámutathatunk arra, hogy a házasságban akkor lesz maradandó és megbocsátó a szeretetük, ha Krisztusból táplálkozik. És máris beszélhetünk Ján. 3:16-ról, Istennek a Krisztusban megjelent szeretetéről.

Szólhatunk a menyező alkalmán arról is, hogy a Mennyben is lesz egy nagy ünnepélyes menyező: a Bárány menyezője. Fontos, hogy földi életünkben Krisztus mennyasszonyaivá legyünk, mert csak úgy kapunk meghívót arra a menyezőre. A Szentlélek - ha figyelünk rá - megadja a bölcsességet ahhoz, hogy a menyezői beszéd az alkalomhoz illő, az új párhoz címzett és mégis minden jelenlevőnek szóló evangéliumi üzenet is legyen.

(4.) **A gyermekbemutató** általában az istentisztelet részeként történik, tehát a beszéd és az imák sem vehetnek 8-10 percnél több időt igénybe. Éppen ezért megfelelő, odaillő Igét keresve jól fel kell készülni, hogy 4-5 perc alatt tartalmas igei üzenetet és jó tanácsot mondjunk. A téma adva van: a szülők felelőssége és helyes krisztusi életmódja a családban. Ugyanakkor nagyszerű és szép küldetésük azt munkálni, hogy gyermekük kiváló ember és főként Isten gyermeke legyen majd. Fontos, hogy ezen az alkalmon is az Ige tanítását közvetítsük, és ne a magunk bölcsességét. Kedves és helyes gyakorlatnak látom, hogy gyermekbemutatókor az egész család (ha vannak már gyermekek a családban, azok is) a gyülekezet elé ülnek. Így az egész családhoz is szól az Ige, és értük az ima. Azt is szépnek és jónak látom, hogy az újszülöttért először a szülők imádkoznak és utánuk a lelkipásztor.

(5.) **A temetés alkalmára** általában - mint a menyezőre is - sok olyan ember eljön, aki még nem hallott Evangéliumot. Ez a helyzet arra kötelezi az igehirdetőt, hogy **evangéliumi üzenetet** is közvetítsen.

Ugyanakkor éppen a temetési beszéd az, amelytől sokaknak különleges elvárásai vannak. Gyakran adtak át nekem hosszú listát, melyen azoknak a neve szerepelt akiktől "el kell búcsúztatni" a halottat... Többen neveztek meg személyeket, akiknek az érdemét, a szolgálatát föltétlen említsem meg a beszédemben. Mások igehelyet neveznek meg, amelyet "meg kell említeni", vagy énekeket, amelyeket föltétlen "el kell énekelni". Az is gyakori elvárás, hogy a halott érdemeiről, jóságáról akarnak hallani.

Nem minden elvárást kell és lehet teljesíteni. Az igehirdető **legyen határozott** abban, hogy a temetésen is az Igét, az Evangéliumot hirdeti az alkalomhoz és az igaz beszédhez tartva magát. Természetesen az alkalomhoz illő módon kell szólni az elhunytáról is. Ha hitben és üdvbizonyosságban távozott valaki, könnyű dolgunk van: röviden, de lehet szólni az illető hűségéről, szolgálatairól. Ha hitetlen embert kell temetni, semmiképpen sem helyes "a Mennybe küldeni" - sem érdemeiről beszélni.

A búcsúztatásnak kis mértékben - a legközvetlenebb hozzátartozókat illetően - helyet lehet adni, de a beszédnek egy rövid - az én gyakorlatomban a bevezető részét - kell képeznie. Ha valakit hosszú betegségében ápolt valamely hozzátartozója, az ilyen szép

és nemes szolgáltról is helyes megemlékezni. **Nem helyes a halotthoz beszélni**, hiszen a temetési beszéd is **az élőkhez szól**. Az élőknek pedig elsősorban az Evangélium vigasztaló üzenetére van szükségük. A temetési beszédre fokozottan igaz, hogy minden alkalommal nagy felelősséggel a Szentlélek vezetését, bölcsességét és kijelentését kell kérni, hogy elsősorban Isten tetszésének megfelelően, de az alkalomhoz igazodva és a felmerülő igényeket is figyelembe véve hangozzék az Ige üzenete.

V. Fejezet

Az igehirdetés anyaga

Az igehirdetés egyetlen anyaga: a Szentírás, mégpedig a teljes Írás.

Természetesen vallásos témájú, vallást propagáló beszédet, bibliára hivatkozó "szent beszédet" lehet mondani bibliai alapige nélkül is. Az ilyen beszéd lehet nagyon hasznos és építő, de a bibliai textus nélküli és így nem magát az Igét közvetítő beszéd: **n e m igehirdetés**. Sőt az olyan beszéd sem mondható igehirdetésnek, amely csak **mottóként** ragad ki és használ fel egy gondolatot, vagy néhány mondatot a Szentírásból, de a beszéd nem ennek az Igének a magyarázata, ill. üzenete.

A mindennapi élet sok területén elterjedt, sőt divat vallásos témájú, esetleg vallást propagáló beszédet mondani. Politikai szónokok, különféle kereszténynek nevezett társadalmi szervezetek szónokai vallásos elveket, vallásos filozófiát, bibliai idézeteket, vallásos erkölcsöt emlegetnek. Még akkor sem mondhatók ezek igehirdetésnek, ha őszinte hitből, vagy vallásos meggyőződésből fakadnak. Legtöbbször azonban csak egyéni, vagy politikai pártérdek az igazi motivációja az ilyen beszédeknek.

Sok templomban, istentisztelet - vagy mise - keretében is gyakran elhangzik, néha csak részben vallásos témájú, vagy egy-egy bibliai igazságra hivatkozó beszéd, amely azonban semmiképpen nem mondható igehirdetésnek.

Az igehirdetés fő jellegzetessége az, hogy **az Igét - a biblia szövegét - eleveníti meg, teszi mai üzenetté** azzal, hogy a **Szentlélek által értelmezi: megmagyarázza és alkalmazza**.

1. Az Alapige (a textus) kiválasztása

Az igehirdető számára rendkívül nagy felelősséggel járó feladat a bibliai szövegrésznek a kiválasztása, amelynek hirdetésére vállalkozik. Az igehirdetés **mindig a ma emberének és mindig "most" szól**, a biblia pedig megszámlálhatatlanul gazdag tárháza a megfelelő, az alapigeként szolgáló textusnak. Éppen ezért sok szempontot mérlegelve, leginkább pedig a Szentlélek vezetésére és a jó Pásztor ismerős hangjára figyelve kell dönten minden alkalommal a megfelelő textus mellett.

/1./ Vezérfonal használata

Vannak egyházak, ahol az ún. perikóparendszert alkalmazzák, ami azt jelenti, hogy az egyház évről-évre, az egyházi évnek megfelelően előírja a vasárnapi istentiszteletek témáját és textusát. A baptista közösségben ugyanezt a feladatot tölti be az Áhítat naptár, amely nemcsak a vasárnapokra, hanem az év minden napjára reggeli és esti igeszakaszt ír elő. Sok gyülekezet és igehirdető mereven ragaszkodik is ahhoz, hogy mind vasárnap, mind hétköznap az Áhítatban "előírt" textus szerint legyen az igehirdetés.

Az ilyen általában több évre gondosan megszerkesztett rendszernek nagy **előnye**, hogy **igehirdetésünket fegyelmezi**, megóv a szubjektivizmus veszélyétől. Vagyis attól, hogy téma és a textus-választásunkat saját kedvenc gondolatainknak, vagy az egyéni hangulatból, kedélyhullámból fakadó döntésnek vessük alá.

Előnye az is az ilyen előre kijelölt textusnak, hogy általában az Isten és Krisztus ismeretre, az üdvösségre és a váltságra vonatkozó **legfontosabb igeszakaszokra** tereli a figyelmünket és ad igei üzeneteket.

Hátránya és veszélye is van azonban az ilyen előre és egyetemlegesen kidolgozott téma és textus-rendszernek, különösen, ha valahol mereven ragaszkodnak hozzá. Veszélye, hogy az **igehirdető** búvóhelyévé válik. Vagyis ezáltal könnyedén kitérhet az elől, hogy a gyülekezet állapotát és szükségleteit alaposan tanulmányozva időszerű és annak a gyülekezetnek szóló kijelentést hirdessen.

Könnyen **kényelmessé teszi** az igehirdetőt, aki így nem vállalja azt a sokszor kemény szellemi harcot, hogy Istentől olyan igei üzenetet kérjen és kapjon, amely "itt és most" annak a gyülekezetnek szól.

/2./ Sorozatok alkalmazása

A téma és textusválasztásnak gyakori módja az **igehirdetési sorozat** tartása. A sorozat kötődhet **témához**, vagy az **Igéhez**.

Téma-sorozat az, amely egy jelentős hitigazságot, vagy gyakorlati missziós tanítást **az egész bibliára** építve dolgoz fel. Pl. Sorozat címek: "Jézus Krisztus személyéről és váltságmunkájáról", "A Szentlélek személyéről és munkájáról", "A gyülekezetéről", "Isten üdvtervéről", "Pál apostol missziós stratégiájáról", "A lelki élet fejlődéséről", "A lélekmentés módja a bibliában" stb., stb.

Az ilyen téma sorozatoknak **nagy előnye**, hogy rendszerezi és elmélyíti bennünk a legfontosabb hitigazságokat, átfogó bibliaismeretre, az Igék helyes értelmezésére és ezekkel együtt a gyakorlati misszióban jó meglátásokra nevel.

Az ilyen sorozat elkészítéséhez nagyon nagy **bibliaismeretre**, a vonatkozó **keresztyén irodalom** széleskörű ismeretére, szilárd hitbeli alapra és az **Ige iránt tanúsítandó mélységes alázatra** van szükség. Fontos ugyanis, hogy ne az én előre meghatározott látásomhoz keressem (esetleg önkényesen) a "megfelelő" igehelyeket, hanem a témában fellelhető összes Ige formálja ki bennem - **a Szentlélek által** - azt az üzenetet és tanítást, amely tényleg hitelesen a biblia egyetemes tanítása az adott témában.

Az **Igéhez kötődő sorozat** általában egy bibliai könyv sorozatban való tanulmányozását jelenti - vagyis a választott bibliai könyv exegézise. Ehhez fontos valamilyen mértékben a biblia **eredeti nyelvének** az ismerete, az adott szövegről elérhető **kommentárok** használata. Az ilyen sorozat nagy **előnye**, hogy egy-egy igeszakasz **legmélyebb ismeretéhez** segít, megóv attól, hogy önkényesen válasszam meg az igehirdetés témáját, rákényszerít viszont arra, hogy **mindarról legyen igei tanítás** a gyülekezetben, ami a választott könyvben előfordul és amelyek közül talán többet a saját jókedvemből soha nem vennék elő. Az is előny az ilyen Igéhez kötődő sorozatnál, hogy mind az igehirdetőt, mind a hallgatókat arra az

alázatra kényszeríti, hogy az Ige logikájának vessük alá magunkat.

Veszélye, illetve hátránya is lehet bibliai könyvek exegézisének. Mégpedig az, ha **elméletivé válik** és elszakad a mindennapi élettől, így a hallgatók realitásaitól és az életüket terhelő problémáktól.

Különösen nagy ez a veszély, ha az igehirdető elmerül az apró részletekben, egy-egy szó értelmének az elemzésében. Tudomásul kell vennünk, hogy az Igére szomjazó hallgatók napi gondokkal, nehéz harcokkal, esetleg kudarcokkal, csalódással és bánattal terhelten ülnek le az Ige hallgatására. Fárasztó, sőt unalmas lehet számukra, ha folyamatosan elmarad a magyarázott igeszakasz üzenete, és konkrét alkalmazása.

Másik veszélye lehet egy-egy bibliai könyv sorozatban való tanulmányozásának, ha az adott könyv szövegének elemzése során az igehirdető nem veszi figyelembe folyamatosan **az egész bibliát**, vagyis a felmerülő témában a biblia más könyveit. Bármely igazság csak akkor fogadható el hitelesnek, ha az a teljes Írás világosságában mondható ki igaznak. Pl. a hitről nagyszerű tanítást ad a Zsid. 11. fejezete. Ha valaki ezt a fejezetet exegetikailag magyarázza mégis figyelembe kell vennie többek között a Róm. 10:4-17-et, a Ján. 14:1-3-at, vagy a Ján. 1:12-13-at is. Ez utóbbiakból kiderül ugyanis, hogy a hit nemcsak bizalom és meggyőződés (természetesen az is), hanem Jézus Krisztus befogadása az életünkbe, amely az Ige meghallása által történik és istenfiuságot, élő reménységet és lelki békességet eredményez számunkra.

Összefoglalva, a textusválasztással kapcsolatosan helyes elv és gyakorlat: a **változatosság**. Amint a test táplálásában sem volna jó az ha mindennap pl. húsleves volna ebédre - bármennyire is szeretjük. Nem volna helyes, ha valaki mindig csak Igéhez kötődő sorozatot tartana, vagy csak az Áhítat naptár által megjelölt Igét venné alapul, vagy folyamatosan témasorozatot tartana. Éppúgy az sem volna helyes ha ezek bármelyikét mellőznénk és kizárólag "szabadon", vagyis minden alkalommal külön választott igeszakasz lenne az igehirdetésünk textusa.

/3./ A változatosság mellett a **textus választásával kapcsolatosan helyes figyelnünk még a következőkre:**

(a.) Ne válasszunk - legalábbis rendszeresen - se túl hosszú, se túl rövid szöveget. Szövegünk egy **gondolati egységet** tartalmazzon.

(b.) Óvakodjunk attól, hogy túl gyakran a közismert, "közkedvelt", némely bibliakiadásban **vastagbetűvel szedett textusokat** válasszunk, az egyéb szövegeket pedig mellőzzük.

(c.) A választásnál mindig legyen egyik fő szempont annak a **hallgatóságnak a szükséglete**, amely előtt az Igét hirdetni kell.

(d.) Jó, ha az igehirdetés ideje előtt napokkal döntünk a választott textust illetően, hogy számunkra is üzenetté legyen és **érlelődjön bennünk**

(e.) A kiválasztott textus mellett **tartsunk ki**, komoly elmélyedés, tanulmányozás és imádkozás nyomán Isten meggazdagítja és üzenetté teszi.

/4./ Megjegyzendő még, hogy megfelelő textus kiválasztásában nagy **segítséget nyújtanak** a következők:

(a.) **A rendszeres igetanulmányozás**, amelyet **nem textuskeresés**, hanem saját lelki növekedésem céljából végzek... Ilyenkor "életre kel" egy-egy igeszakasz és mások számára is tanításként és üzenetként kínálkozik. Jó az ilyen igeszakaszokat néhány

megjegyzéssel egy külön erre a célra rendszeresített füzetbe **feljegyezni** az igetanulmányozás közben. A jó textusok tárháza gyűlik így össze.

(b.) A **gyülekezet tagjainak, családjainak a megismerése**. Természetesen nemcsak az összejöveteleken, nem is csak kötetlen beszélgetésekben, hanem a lakásukban, hétköznapi, gazdasági és családi gondjaik, sikereik, vagy kudarcaik közben.

(c.) Annak a **társadalmi, politikai, kulturális és gazdasági közegnek a gondos megfigyelése és tanulmányozása**, amelyben hallgatónk élnek, és amely folyamatosan hat rájuk. Ehhez fontos rendszeresen újságot, folyóiratot olvasni, néha rádiót hallgatni, TV-t nézni. Csak akkor értjük meg hallgatónk problémáit és világosodik meg számunkra a ma élő ember számára fontos igei üzenet, ha nem zárjuk el hermetikusan magunkat abból a világból, amelyben ők benne élnek. Jézus így imádkozott: "Nem azt kérem, hogy vedd ki őket a világból, hanem, hogy őrizd meg őket a gonosztól (Ján. 17:15). Pál apostol a Titushoz írt levelében arról ír, hogy Isten üdvözítő kegyelme arra tanít meg minket, hogyan éljünk **"a jelenvaló világban"** (Tit. 2:11-12)

2. Az alapige (textus) tanulmányozása

A textustól az igehirdetésig vezető út első szakasza a választott igeszöveg megértésének a feladata. Ez hermeneutikai (igemagyarázási) feladat.

Igemagyarázási alapelvek

/1./ Többféle hermeneutikai szemlélet létezik. Ismeretes **az allegorikus írásmagyarázási felfogás**. Eszerint az Írás szavai, történetei, tárgyak, események és nevek mind allegorikus jelentésűek, mögöttük meg kell találni a rejtett tartalmat és üzenetet. Erre viszont csak beavatottak alkalmasak. Jó példa erre C.H. Mackintosh "Elmélkedések Mózes 5 könyvéről" című könyve. Ő mindent allegorikusan magyaráz és mindennek - a Szent Sátor szövetének a színeitől a főpapi palást csengettyűjéig - újszövetségi jelentése és üzenete van.

/2./ **A verbális, vagy diktációs igemagyarázat** hívei a szavakra teszik a hangsúlyt, mert szerintük a Szentírás minden szava Isten közvetlen beavatkozásának az eredménye = Ő diktálta.

/3./ Ennek ellenkező véglete az amikor a bibliát tisztán az **emberi szellem produkciójának**, az emberi kultúra kiemelkedő alkotásaként kezelik és magyarázzák (racionalista szemlélet).

/4./ **A szubjektív inspiráció** hívei azt vallják, hogy Isten hívta el és ihlette azokat az embereket, akik a Szentírást írták - így a biblia **szerzője** egyértelműen maga **Isten**. Ugyanakkor, a Szentlélek által ihletett írók a kapott kijelentést; a történetet, a rendelkezéseket, az énekeket, imákat, példázatokat - szóval az egész Írást, ők **maguk** - a saját fogalmaikkal és kulturális ismereteik szerint - **fogalmazták meg**. Az értelmezésnél tehát az Igének van **isteni oldala**, amely megváltoztathatatlanul szent, de van **emberi oldala** is, amely csak úgy érthető meg helyesen, ha megismerjük az írás keletkezésének a korát, a kultúráját, történelmi háttérét, sőt - amennyire lehet - magát az író is.

/5./A reformátori, illetve az erre épülő **újreformátori hermeneutikai irányzat** a Szentírás történet-kritikai, kutatási eredményeit figyelembe véve alakítja ki a leginkább

helyesnek mondható írásértelmezési módot. Eszerint a **Szentírás legfőbb mondanivalója** - kérésük - **a megfeszített és feltámadott Jézus Krisztusról és az Ő válságáról szóló híradás**. Jézus Krisztus a testet öltött Ige. Az igehirdetés legfőbb célja tehát, hogy a hirdetett **Ige által a hallgatókhoz Jézus Krisztus érkezék meg** (öltön testet). Az igehirdetésnek Jézus Krisztus nem a tárgya, hanem **az alánya**. Az Igében - az igehirdetés által - tehát **maga Jézus szól**, mi emberek csupán eszközök vagyunk, tanúi, akik által - a Szentlélek titkos és mégis nyilvánvaló munkája nyomán - Jézus megszólít embereket és meg is érkezik emberek életébe. A mi emberi beszédünkben tehát akkor szólal meg Jézus - és ezáltal hirdetünk valóságosan Igét - ha általunk a **Szentírás szavai elevenednek meg**, úgy ahogyan azt megismertük és bennünket is megelevenített. Ezt fogalmazza meg Pál apostol a saját igehirdetését jellemezve: "Mert mi nem olyanok vagyunk, mint sokan, akik meghamisítják az Isten igéjét, hanem tisztán, sőt szinte Istenből szólunk az Isten előtt a Krisztusban" (2. Kor. 2:17)

A nagy kérdés tehát az, hogyan szólalhat meg számunkra és aztán általunk a hallgatók számára a Szentírás bármely fejezetéből - az Ő és Újszövetségi igeszakaszokból - maga Jézus Krisztus - vagyis az Ige. Mert az nyilvánvaló, hogy az egyetlen hiteles tanúságtétel Jézus Krisztusról a Bibliában keresendő és található meg. A Szentlélek - mint az egyedül tökéletes "igemagyarázó" - segítségünkre van abban, hogy a törvény és próféták írásaiban is felismerjük, hogy azok mind Jézus Krisztusra mutatnak. Luther Márton fejezte ki ezt a valóságot, amikor azt mondta: "az Írások az a durva betlehemi jászol és az a rongyos pólya amibe a drága kincs, Krisztus számunkra el van rejtve". Ezt a kincset kell megtalálnunk, megragadnunk és egyszerű, értelmes módon továbbadni az embereknek.

3. A textus megértése

A textus jó megértéséhez szolgálatba kell állítanunk, illetve fel kell használnunk az **összes bibliával, teológiával kapcsolatos tudásunkat és forrásunkat**. Ebben a feladatban hasznosul mindaz, amit bármilyen bibliatudományi, exegetikai, bibliateológiai, kortörténeti tanulmányaink és olvasmányaink során ismeretanyagként gyűjtöttünk. Itt kamatoztathatjuk nyelvtudásunkat is mind a biblia eredeti nyelveit, mind a modern nyelvismereteinket illetően. Fel kell használnunk az elérhető - talán birodalmunkban levő - kommentárokat, lexikonokat, konkordanciát, és egyéb segédeszközöket.

A szöveg megértése tudományos exegetikai feladat. Cél a bibliai **szövegrész eredeti értelmének és mondanivalójának a megállapítása**, mégpedig mindig a teljes Szentírás összefüggésében.

Az első feladat **filológiai munka: az eredeti nyelven való tanulmányozás**, a nyelvtani jellegzetességek elemzése: (pl. A mondat állító, kérdő vagy felszólító, a bibliai kulcsszavak értelmezése, a szavak jelentése, fordítások különbözősége, stb.)

Megvizsgálandó a textusunk közeli és távolabbi **szövegösszefüggése**. Ki, mikor, kinek és milyen szituációban írta, vagy mondta a textusunk szövegét? Mi volt az író célja? Az egész bibliai könyv - amelyből a textus van - **kinek az írása**, milyen céllal, kiknek címezve készült?

Figyelembe kell vennünk, hogy a könyv amelyből a textust vettük, **milyen műfajú**, és a szövegünk: történet, allegória, prófécia, ima, költemény, intés, tanítás, vagy énekszöveg?

Meg kell vizsgálnunk, hogy a szövegünk milyen történelmi és társadalmi helyzetben hangzott el, mi volt a **történelmi és társadalmi háttér**. Azt is látnunk kell, hogy eredetileg kikhez szólt az adott szöveg és mi volt a mondanivalója a korabeli hallgatókhoz.

Mindezek mellett először hagyjuk magát a szöveget **hatni**. Óvakodjunk minden elfogultságtól, előre gyártott feltételezéstől. Ne keressünk a szöveg mögött valamiféle rejtett értelmet, ne akarjunk a sorok között valamit kiolvasni. A szövegünket újra és újra elolvasva legyünk hasonlóak ahhoz a kincsásó emberhez, aki szorgos ásása közben rátalál arra a kincstre, amelyért aztán mindent kész odaadni - elsősorban saját addigi vélekedését, vagy vallásos előítéleteit. Olvassuk a választott szöveget azzal a friss és eleven érdeklődéssel, mintha most olvasnánk először, szinte gyermeki kíváncsisággal és ne a rutinos írástudó mindentudó fölényével.

Ha ilyenformán **magunkat megüresítve** mélyedünk el egy bibliai szövegben, mindig felfakad a betűk mögül valami új, friss forrás, megvilágosodik és **megszólal belőle az Ige** és ámulattal tölt el a Biblia tanításának és Istentől való kijelentéseinek végtelen gazdagsága.

4. A mai üzenet meghatározása

A textustól a prédikációhoz vezető úton a szöveg megértése, a tárgy (a téma) eredeti mondanivalójának a meghatározása és megfogalmazása után új állomáshoz értünk. Most kell odafordulnunk a jelen hallgatóságához, a gyülekezetéhez... Úgy kell ezt tennünk, hogy közben ne forduljunk el a textustól és annak tárgyától. Az egykori tartalommal kell útra kelniünk és megérkezniünk a mai üzenethez.

Két veszély fenyeget: **Az egyik**, hogy **nem tudunk kilépni a textus fogságából**, megrekedünk a múltban és nem érkezünk meg mostani hallgatóinkhoz. Előadást tartunk arról, hogyan makacsolta meg magát Jónás és menekült féltengedelmességbe, vagy mit mondott Pál a Rómaiaknak, vagy a Korintusiaknak, de nem jutunk el az alkalmazásig - vagyis, hogy mit mond Isten ez Ige által **ma nekünk**. Így aztán többé - kevésbé régiségtani, kortörténeti beszédet tartunk, amelyből azért a "jó fülűek" értenek valamit, de a többség esetleg csak a tudását gyarapítja.

A **másik veszély**, hogy otthagyjuk, **elveszítjük a textus eredeti mondanivalóját** és talán hasznos erkölcsi, vagy hitigazságot elemző beszédet mondunk, de nem az eredeti igei kijelentés mai üzenetét, vagyis nem igehirdetést.

Az igehirdető nemes és felelős feladata, hogy a Biblia, a textus világából **hidat verjen a mába**. Úgy mondja el a szöveg eredeti mondanivalóját, hogy az **üzenet legyen ma - itt és most** - a gyülekezetnek és minden hallgatónak.

A szöveg egykori mondanivalójából **áttételezéssel találjuk meg a mai üzenetet**. Pl. az 1Kor. 8. fejezetében Pál arról ír, hogy a bálványáldozati hús megevése önmagában nem bűn. (Hiszen "bálványok a valóságban nincsenek" - szól az indoklás) Mégis bűnné lehet az ilyen hús fogyasztása, ha abban egy hívő testvér - talán hitben való "erőtlensége" miatt - megbotránkozik. "És így ismeretteddel vesztét okozod erőtlen testvérednek" - írja az apostol. - Ma nem árulnak a húsüzletekben bálványáldozati húst, a szöveg eredeti mondanivalójának mégis **fontos és mai üzenetei vannak**. Ma is léteznek dolgok, cselekedetek, amelyek önmagukban nem bűnösek, mégis bűnné lehetnek, rombolást okozhatnak, ha nem jól élünk velük, vagy testvéreket megbotránkoztatunk általuk. Pl. a televízió, mint műszer nem bűnös, sőt sok áldás eszköze is lehet. Mégis bűnné lehet számunkra, ha minden műsorának rabjává leszünk, ha időnket elveszi a lelkiectől, ha megbotránkoztatunk másokat. Sőt egyes műsorai szellemi fertőzést is okozhatnak. Az 1. Kor. 8. fejezetének fontos és mai üzenete az is, hogy a testvéreink iránt féltő szeretetnek kell betöltenie bennünket. És ez a szeretet olyan dolgoknak a megtagadására és mellőzésére is késztet, amelyek pedig talán önmagunkban nem bűnösek.

5. Három kérdés a szöveghez

Haddin W Robinson: "Igehirdetés igei módon" c. könyvében javasolja, hogy a kiválasztott textus mai üzenetét keresve tegyünk fel három kérdést a szövegünkhöz. Ezek a következők: Mit jelent? Igaz ez? Milyen változást eredményez?

(1.) **Az első kérdés: mit jelent?** - tulajdonképpen azt kutatja, hogy a Biblia írójának mi volt a szándéka, a célja azzal amit írt, tehát e kérdésre válaszolva a szöveg **exegétikai ideáját kell meghatároznunk**. A válasz természetesen csak a textusunk közeli és távolabbi szövegösszefüggésében történő vizsgálata alapján tudjuk megadni. Például Pál apostol az 1 Kor 12. fejezete 1-11 verseiben a lelki ajándékokról ír. Mi volt az író célja? Ha a szöveget elemezzük és a 13-27 versek tanítását is figyelembe vesszük nyilvánvaló, hogy az apostol célja így fogalmazható meg: "A lelki ajándékok sokfélesége a gyülekezetben nem az ellentétet, hanem az egységet szolgálja". Vagy rövidebben fogalmazva: **"Egység a sokszínűségben"**. Sokféle az ajándék, sokféle a szolgálat, a Testnek sokféle tagja van, de a Lélek, az Úr, a cselekvő Isten, az ajándékozó Szentlélek, a Test = **egy**.

Vannak bibliai fogalmak, amelyeknek a jelentése, a mai emberekben nem világos, nem egyértelmű, néha egészen zavaros. Ha ilyen fontos jelentőségű fogalom előfordul a szövegünkben, tartozunk azzal a hallgatóknak, hogy megmagyarázzuk a jelentését. Például "Szentek legyetek, mert én szent vagyok!" - szól az igei felszólítás (1Pét 1:16). Ezzel az Igével kapcsolatosan meg kell magyaráznunk, hogy mi a "szent" szónak a bibliai jelentése... Egy másik Ige: "Egy Lélek által mi is mindnyájan egy testté kereszteltettünk" (1Kor 12:13). Ezzel az Igével kapcsolatosan meg kell magyaráznunk, hogy mit jelent a Biblia összes erre vonatkozó kijelentése szerint a Szentlélek-keresztség. Ez annál is fontosabb, mert több egymástól lényegesen eltérő tanítás, illetve vélekedés ismeretes ebben a témakörben.

Tehát tegyük fel mindig - szövegünk mondanivalóját és üzenetét keresve - ezt a kérdést: mit jelent?

(2.) **A második kérdés: Igaz ez?**

A Biblia minden kijelentése igazság. Mégis fontos, hogy feltegyük a kérdést: Igaz ez? - És erre válaszként ugyancsak a Biblia sok más helyén található **szöveg alapján**, és a hívő **ember tapasztalata** alapján, esetleg más **alapos érvek** felhasználásával tegyük még hitelesebbé a textusunkban kijelentett igazságot.

Példákat találunk erre a Szentírásban: Pál a Korintusi levélben azt kívánta bizonyítani, hogy neki joga lenne arra, hogy szolgálataiért anyagi támogatást kapjon. Ezt igazolva hivatkozik az általános emberi tapasztalatra és hivatkozik a Szentírásra: "Vagy csak nekem és Barnabásnak nincs jogunk ahhoz, hogy ne dolgozzunk? Ki katonáskodik valaha is a saját zsoldján? Ki ültet szőlőt, úgy, hogy nem eszik a terméséből? Vagy ki az, aki nyáját legeltet és nem iszik a nyáj tejéből? Vajon csak emberi módon mondom e ezeket, vagy nem ugyanezt mondja e a törvény is? Mert Mózes törvényében meg van írva: "a nyomtató ökörnek száját ne kösd be". Vajon az ökrökről gondoskodik így az Isten? Nem teljes egészében értünk mondja é ezt? Bizony értünk íratott meg, hogy, aki szánt reménységgel kell szántania és aki csépel, azzal a reménységgel csépeljen, hogy részesedik a termésből. Ha mi nektek lelki javákat vetettünk, nagy dolog e az, ha földi

javaitokból részesedünk? 1.Kor. 9:6-12)

Másik példa: Péter apostol pünkösd-i prédikációja. Ebben a beszédében Péter először Joel próféta szavai alapján megmagyarázta, hogy mi történt pünkösdkor velünk. Aztán kijelenti, hogy azt a Jézust, akit ők (az előtte álló zsidók) fára feszítve megölték, Isten hatalommal feltámasztotta! Igaz ez? Igazolni kell! Péter nemcsak a tapasztalatára hivatkozik, hanem a 16. zsoltár szavaival igazolja, hogy ennek így kellett történnie, hiszen Isten előre kijelentette.

Pál apostol az athéni Areopagoszon a görögök istenszobraira és költőire hivatkozva beszél a számukra "ismeretlen" Istenről, hogy igaz beszédként elfogadhatóvá tegye szavait.

Ha a Róm. 8:28 az alapigénk - "akik az Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál" - szintén fel kell tenni a kérdést: igaz ez? - És választ kell rá keresni és mondani. Tömegével találunk választ a Bibliában is és a hívő ember tapasztalatában is. Hivatkozhatunk József történetére - amikor maga József megállapítja: "Ti rosszat terveztetek ellenem, de Isten terve jóra fordította azt..." (1.Móz. 50:20). Mózes életét is végig kísérte Isten jót munkáló hatalma és bölcsessége... Jót munkált abból, hogy kitétek a Nílus vizébe... abból is, hogy a fáraó udvarában nevelkedett fel. Helytelenül járt el Mózes, amikor erőszakkal szerzett érvényt igazságérzetének (2. Móz. 2:11-12). Emiatt el kellett menekülnie. Így készítette fel Isten arra, hogy alkalmas legyen Izrael népének vezetésére... - Saját életünk eseményeiből és sok, Istent szerető ember tapasztalatából lehet kimutatnunk, hogy a Róm. 8:28 kijelentése nagyon fontos igazság, amelyre lehet építenünk.

(3.) A harmadik kérdés: Milyen változást eredményez?

Az emberek általában - így az igehallgatók is - praktikusán gondolkoznak. Az igehallgatók szíve mélyén - ha nem is mondják ki, vagy talán meg sem fogalmazzák, ilyen kérdések vannak: No és **mire jó** mindez? **Mi hasznom van** belőle? **Milyen hasznos változást** eredményez? - Ha megmaradunk a teoretikus (elméleti) síkon esetleg csak ismeretbeli növekedést nyernek a hallgatók. A cél ennél több = **életváltozás(!)**, amely megtérésben, megszentelődésben, vagyis gyakorlati életben történő változásban valósul meg.

Spurgeon azt tanította, hogy a hallgatók felé az igehirdetés lényegében az **alkalmazásnál kezdődik**... Természetesen fontos a textus pontos exegezise és hogy az alkalmazás a szövegre épüljön, illetve az alapige mai üzenet legyen. Az igehirdetésünk azonban csak úgy lehet eredményes, ha a mai embernek szól és az üdvösséget munkálja.

Vannak olyan Igék, amelyek **minden időkre szólóan aktuális üzenetet** hordoznak. Pl. "Tanuljátok meg szeretett testvéreim: legyen minden ember gyors a hallásra, késedelmes a szólásra, késedelmes a haragra, mert az ember haragja nem szolgálja az Isten igazságát" - írja Jakab apostol (Jak. 1:19-20). Nyilvánvaló, hogy ennek az Igének az alkalmazása semmilyen problémát nem okoz. Ma is ugyanolyan fontos aktuális üzenet, mint amikor Jakab lejegyezte...

Vannak olyan igeszakaszok, melyeknek az **alkalmazása nehezebb** feladat. Pl. Pál apostolnak a korabeli rabszolgákhoz írt kérése és parancsa (Ef. 6:5-8, Kol. 3:22-25) Mégis teljes mértékben elfogadható tanítás ez a mai munkaadó - munkás, vagy alkalmazotti viszonyra.

A **bibliai történetek** gazdag üzenetet tartalmaznak mind az Ó, mind az

Újszövetségben. Elénk tárul belőlük Isten viszonyulása az emberekhez, az eseményekhez. Isten pedig nem változott! Az Ő viszonyulása, szava, ítélete az egyes történetekben mind mai üzenet. Pl. izgalmas történet a 2 Móz. 32-33-34 fejezete. Itt arról van szó, hogy Izrael népe - amíg Mózes a hegyen volt - aranyborjút öntött, és mint isten körül ugrándoztak... Isten azt mondja Mózesnek: "Hadd gerjedjen fel haragom ellenük és töröljem el őket: Téged azonban nagy néppé teszek" (2. Móz.32:10). Mózes azonban közbeveti magát és könyörög a népért: "Mégis bocsásd meg vétküket! Mert ha nem, akkor törölj ki engem könyvedből" (2.Móz. 32:32) Üzenet van ebben a történetben Isten bünt megítélő szentségéről, a közbenjáró imádság jelentőségéről, majd később Isten bünt megbocsátó kegyelméről, stb.

A Szentlélek világosságában kell felismernünk a történetekben is a mondanivalót, és a mai emberhez szóló üzenetet.

7. További segítség az üzenet felismerésében

Fontos, hogy az alapigénk tanulmányozása során világossá legyen számunkra a bibliai könyv írójának eredeti mondanivalója és az abból kibontakozó mai üzenet. Ennek felismerésében segítenek a következők:

(1.) Vizsgáljuk meg **van-e az írónak célja** az esemény leírásával, és ha van mi az? Pl. Mi volt az író célja Ruth könyvének a megírásával? Több célja is lehetett, de leginkább Isten gondviselésének és kegyelmes vezetésének a bemutatása.

(2.) **Van-e teológiai jellegű kijelentés a szövegben?** pl. Dávid Betsabéval való vétkének és Uriás megöletésének, majd Dávid bűnbocsánatának és a bocsánat megnyerésének a történetében egész sor teológiai jellegű kijelentés tárul elénk. Ilyenek: az Isten szentsége, az ember (a hívő ember) esendősége, a helyreállítás útja és lehetősége, stb.

(3) Az **elbeszélés példaként, figyelmeztetésként, vagy esetleg csupán történelmi ismeretként fogható fel?** Vagy esetleg mindhárom jellegzetesség felismerhető benne. Pl. **Nehémiás története** nagyszerű példa bármely korban élő hívő ember számára - de van benne figyelmeztetés és egyben hiteles történelmi ismertetés is. **Zákeus története** (Luk. 19:1-10) hallatlanul nagy értékű **példa** mind a kereső ember, mind a kereső Jézus bemutatására.

(4.) A történet üzenetének helyes felismerésében segít, ha körültekintően megvizsgáljuk, **milyen történelmi és társadalmi körülmények között történt** a szövegünkben elmondott történet. Pl. József történetének megértésében segít, hogy Egyiptomban akkor éppen egy Ségi nép: a Hiksoszok voltak uralmon, akik szívesen látták a Sémita rokonokat. Vagy: milyen előnyt jelentett Mózesnek, hogy az egyiptomi fáraó udvarában nevelkedett, majd 40 évet a Sinai félsziget pusztáján töltött...

(5.) Meg kell vizsgálnunk, hogy a bibliai történetben szereplő személyek **mennyire azonosíthatók velünk**, illetve a ma élő emberekkel?

(6.) Meg kell látnunk, hogy a történetünkből **milyen gyakorlati következtetést vonhatunk** le a magunk és a gyülekezet számára?

VI. Fejezet

Az Igehirdetés témája és célja

1. A téma meghatározása

Minden textusnak van egy fő gondolata és egy kiemelhető mondanivalója. Miután a szöveget részleteiben és összefüggésében megértettük, azt is látjuk, hogy mit mondott általa a szöveg írója és, hogy mi a szövegünk mai üzenete, akkor következnek: fel kell ismernünk és **meg kell fogalmaznunk a szöveg ideáját, fő mondanivalóját**, hogy meghatározhassuk az **igehirdetés témáját**.

Fontos, hogy minden igehirdetésnek **egy fő témája legyen** és minden mondanivaló a fő témához igazodjon... és ezt a témát a **szövegünkből vegyüek**. Ne legyen sok kis témánk, mert az szétszórja és megterheli a hallgatók figyelmét és nem éri el célját. - Olyan mintha vak töltényeket durrogatnánk.

Mit értsünk a **szöveg ideáján** (eszméjén)? Az idea szó eredeti jelentése: látni, tudni - Olyasminek a felismerését, meglátását jelenti, amit eddig nem láttam, nem ismertem. Akkor fedeztük fel egy igeszöveg ideáját, amikor már látjuk, értjük a főmondanivalóját.

Jó, ha frappánsan, röviden megfogalmazzuk az igeszakaszunk ideáját, amely adja az igehirdetésünk témáját. A frappáns meghatározás segít abban, hogy **vonzóvá tegyüek a témánkat**. Egy példa: a reklám szakemberek a Marlborót a "férfiasság jelképeként" kezdték hirdetni. Ez az ügyes fogás rövid időn belül 400 %-al növelte az eladást. Hiába intenek az orvosok, hogy a dohányzók jelentős százaléka rákban, vagy tüdőbajban idejekorán meghal, az emberek tekintélyes részét megszedíti az a gondolat, hogy férfiasak akarnak lenni.

Egy igeszakasz témájának tömör és frappáns meghatározása felkelti a hallgatók érdeklődését, jobban "eladhatóvá" teszi az Ige üzenetét.

Vannak textusok, melyek kínálják és könnyen megfogalmazhatóvá teszik a témát. Pl. Luk. 12:15 "Vigyázzatok és őrizkedjétek minden kapzsiságtól, mert ha bőségben éli is valaki életét akkor sem a vagyona tartja meg" "**A kapzsiság veszélye**" - adja magát a szöveg témája. Kiegészítőket is találunk a szövegünk közvetlen környezetében. - Előtte a vagyonon vitatkozó testvérek esete (12:13-14), utána pedig Jézusnak a bolond gazdagról mondott példázata (12:16-21)

Egy másik példa. Péld. 15:1: "Az engedelmes felelet elfordítja a harag felgerjedését; a bántó beszéd pedig támaszt haragot". A téma: "a beszéd" - Kissé bővebben: "**A szelíd és a bántó beszéd**". Kiegészítőt nyújt a 2. vers, amelyből azt halljuk, hogy a szelíd beszéd forrása a bölcsesség.

Vannak szövegek, amelyekből nehezebb meghatározni a jól megfogható témát. Ha például a Római levél 2. fejezetét tanulmányozom több témát is nyújtanak az egyes értelmi szakaszok. Ilyenek: "Az ítékezés veszélye" (1-4); Isten igazságosan ítélt (5-11); az Isten törvényét nem ismerők felelőssége (17-29). Ha azonban **az egész fejezet** fő mondanivalóját keresem, azt így fogalmazhatom meg: "Akik a törvény által akarnak üdvözülni, a pokolban maradnak"

A téma meghatározásánál az igehirdetőnek **három világban kell egyszerre mozognia**, hogy jól megfogalmazhassa a szöveg mondanivalóját és, hogy a szöveg mai üzenete szólaljon meg. Fel kell kutatni a **Biblia világát**, azt a kort és történelmi, vagy szellemi helyzetet, amelyben az Ige elhangzott, illetve, amikor azt Isten emberei leírták.

A második világ: a **saját korunk**, amelyben élünk, annak szellemi és erkölcsi helyzete.
A harmadik világ a legkonkrétabb: **az a gyülekezet** illetve hallgatóság, amelyben az üzenet elhangzik.

Sokan elkövetik azt a hibát, hogy csak a biblia világát tárják fel és így nem szólal meg az Ige mai üzenete. Mások nem tartják fontosnak, hogy a szöveg eredeti mondanivalóját felelevenítsék és így az üzenet nem épül szorosan az Igére.

A téma kifejtése lehet **dedukációs módszer** szerint. Vagyis a bevezetőben megjelöljük a témát és aztán a szöveg alapján magyarázzuk, bizonyítjuk és alkalmazzuk. Lehet **induktív** módszert is alkalmazni, amely szerint előbb felsorakoztatjuk az igazolásokat és csak aztán mondjuk ki a témát. Például vegyük a 117. Zsoltárt. Téma: **az Isten dicsőítése**. Lehet azzal kezdeni, hogy közvetítjük az Ige felszólítását az Úr dicsőítésére. Megmagyarázzuk mit jelent, hogyan lehet és kell Őt dicsőíteni... majd - mintegy indoklásul - elmondjuk a kiegészítő főgondolatot: Azért dicséjük, mert nagy a szeretete és mert örökké tart a hűsége... Ez a dedukációs módszer... Tehetjük azt is, hogy először beszélünk Isten nagy szeretetéről és megigazító kegyelmének végtelen hűségéről és - mintegy ezeknek természetes gyümölcseként - hangzik a felszólítás az Ő dicsőítésére. - Ezt mondjuk induktív módszernek.

2. Az igehirdetés célja

Ha egy igehirdetésnek nincs jól meghatározható célja, akkor nem érdemes elmondani - mondta valaki.

A téma nem azonos a céllal, amint a nyílvevő sem azonos a céltáblával. A téma, vagyis a kiválasztott igeszakasz ideája (mondanivalója) az eszköz arra, hogy elérjük a célt...

Ha egy gyülekezet, illetve egy várható **hallgatóság konkrét szükséglete indít** egy megfelelő téma és üzenet előadására, akkor általában előbb határozzuk meg a célt és csak aztán keressük meg hozzá az igei szöveget. Gyakoribb azonban, hogy a szöveg adva van, a téma is kibontakozott a szövegből és csak menet közben határozom meg - illetve alakul ki - a hallgatók szükséglete szerint - az igehirdetés célja.

(1.) Az értelmes és aktuális cél fontossága

Egy focicsapatban nem lehet igazán jó játékos az, akinek csak az a célja, hogy futkározzon, bravúrokat mutasson be, és szép labdakezelést produkáljon. Csak az a jó játékos, aki azért fut, kezeli művészién a labdát és játszik bravúrosan, mert azt akarja, hogy csapata gólokat rúgjon és győzzön. Az igehirdetés sem lehet eredményes, ha nem az a cél fűti az igehirdetőt, hogy az Ige életváltozást, megtérést, szellemi növekedést eredményezzen.

"Aligha van unalmasabb és értelmetlenebb valami, mint a bibliai tantételek öncélú magyarázása. Az élettől elvonatkoztatott igazság nem is nevezhető igei értelemben vett igazságnak, az valami más, sokkal kevesebb értékű. Senki sem válik jobbá azáltal, ha megtudja, hogy Isten kezdetben teremtette a Mennyet és a Földet. Ezt az ördög is tudja, tudta Akháb és Júdás Iskáriótes is. Senki nem lesz jobbá azáltal sem, ha tudja, hogy Isten úgy szerette ezt a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy meghaljon értünk váltságul. A pokolban milliók lesznek akik ezt jól tudják" - A bibliai igazságok csak akkor értékesek, **ha a Lélek kenetével megerősítve célba érnek, szíven ütnek, személyessé válnak**, erkölcsi cselekedeteket, hitbeli **döntéseket váltanak ki** a hallgatókból. Henry Ward Beecher írja: "Az igehirdetés nem hasonlítható riasztópisztolyhoz, melyet csupán a hangja miatt sűtnek el. Inkább olyan mint a vadász

fegyvere, amely minden egyes használatnál célba kell, hogy találjon. Ez természetesen azt feltételezi, hogy a vadász tudja, mire céloz"

Egy Spurgeonnal kapcsolatos történet szerint egyik hallgatója felrótta neki, hogy igehirdetésében kipurkálta őt. Erre a nagy igehirdető ezt válaszolta: "Én nem ismerem önt, de örülök, hogy az Ige talált. Milyen vadász az, amelyik csak vaktában lövöldöz?"

Fontos tehát, hogy az igehirdető felkészülése során minden igehirdetéssel kapcsolatosan kérje el Istentől imában, a választott Igét vizsgálva és a hallgatók szükségét felmérve határozza meg mi a célja, mit szeretne elérni azzal az igehirdetéssel. A cél meghatározó módon befolyásolja a már felismert és kialakított téma feldolgozását is.

El kell ismernünk, hogy Isten akkor is munkálhat valami jót egy igehirdetés által, ha az igehirdető nem határozta meg - még önmaga számára sem - az elérendő célt. Ha a Szentlélek által az Ige szólal meg az általában nem tér vissza üresen. Ha azonban a Lélek hangjára figyelünk feltárja és tudatossá teszi a célt. Így sokkal hatékonyabb lesz az igehirdetésünk.

(2.) A cél változatossága

Az igehirdetés célját legnagyobb mértékben a hallgatók szabják meg. Helyesebben fogalmazva az igehirdetőnek minden esetben a **hallgatósághoz kell igazodnia** az igehirdetés célját illetően. Ha jelentős részben hitetlenek, illetve megtéretlenek a hallgatók, nyilván az lehet a célom, hogy megtérésre jussanak. Ezen belül azt is érzékelni kell és dönteni abban, hogy bűnismeretre és bűnbocsánatra jutás e a cél, vagy már a bocsánat, a váltság megismerésére kell tenni a hangsúlyt.. Ha a hívők gyülekezetében kell Igét hirdetni, akkor is nagy változatossága van - a gyülekezet állapotától és konkrét szükségétől függően - az igehirdetés céljának. Lehet cél a közömbösök felébresztése, a törvényeskedés leleplezése, a megbocsátás, az egymás intésének a fontossága, stb. Lehet cél az egyes hitigazságok megismerése, imában, hitben való elmélyülés, a szentségben és engedelmisségben való növekedés....

Fontos, hogy az igehirdetés célja teljes összhangban legyen a választott textusommal, illetve arra épüljön.

Nem biblikus igehirdetés az, amelyben az Ige hirdetője a szövegből kiemel egy célt és aztán otthagya az Igét saját bölcsessége alapján beszél arról, hogyan valósulhat meg a megnevezett cél.

Az igehirdetés céljának meghatározása után oda kell figyelni arra is, hogy **milyen módon érhető el a megjelölt cél**. Ebben segítenek a következők.....

- (a.) Írjuk körül és megfelelő mértékben indokoljuk a cél fontosságát
- (b.) Cáfoljuk meg és megfelelő érvekkel tegyük nyilvánvalóvá annak a helytelenségét, ami a megjelölt céllal ellentétes.
- (c.) Igazítsuk helyre azt, ami a megjelölt céllal kapcsolatosan félreérthető.
- (d.) Tegyük világossá és magyarázzuk meg, hogyan érhető el a megjelölt cél.

Nézzünk erre egy példát. Alapigénk: 1.Tim. 6:6.
"Valóban nagy nyereség az Istenfélelem meglelégedéssel"
Témánk: a meglelégedés

Cél: Legyünk Istenre hagyatkozó meglelégedett emberek

I. A meglelégedés meghatározása és fontossága

Az tesz boldoggá ha azért vagyok hálás, amim van
Az "elég" több, mint a "sok"
Az "elég" boldog nyugalmat jelent

II. Az elégedetlenség bünt és békétlenséget terem.....

Idegessé, nyugtalanná tesz
Tisztátalan útra csábít
Hitelenné tesz Isten iránt

III. A meglelégedés nem lusta tétlenség!

A szorgalmas és értelmes munka örömet jelent
Isten a szorgalmas munkát áldja meg
"Aki nem dolgozik, ne is egyék"

IV. A meglelégedés elnyerhető

Istenre hagyatkozó hit által (6)
Ha világosan látjuk a ténytet (7)
Ha az igényeink nem szertelenek (8)

VII. Fejezet

Az ige hirdetés vázlatá

A bibliai szöveg megértése, a megfelelő téma meghatározása és a célunknak megfelelő műfaj megválasztása után elérkezünk ahhoz a feladathoz, hogy elkészítsük az ige hirdetés vázlatát.

A vázlatkészítéssel kapcsolatosan mind a felfogásban, mind a gyakorlatban **nagy különbségek vannak** az ige hirdetők körében. Vannak ige hirdetők, akik **egyáltalán nem készítenek vázlatot**. Azt vallják, hogy bármiféle írásos vázlat gátolná őket abban, hogy a "Lélek szabadon szárnyaljon" a szolgálatban. A másik végletet azok képviselik, akik rendszeresen és **szó szerint leírják minden ige hirdetésüket**. Leírják még akkor is, ha egyébként nem olvassák, hanem szabadon mondják el. A két véglet között aztán nagy a változatosság. Vannak akik csupán néhány főgondolatot írnak le egy kis papírcetlire, mások minden ige hirdetés vázlatát 8-10 oldalon és nagy lapokon jegyzik fel. Ismerek ige hirdetőket akiknek normális könyvméretű lapokon 3-4 oldalt tesz ki egy-egy ige hirdetés vázlatuk. Évtizedek során aztán sok kötet gyűlik össze.

Több tényező határozza meg, hogy kinél milyen vázlatkészítési gyakorlat alakul ki. Úgy gondolom e tekintetben nem volna helyes bármely gyakorlatot egyedül jónak, vagy legjobbnak mondani. Azt hiszem az a helyes, ha **minden ige hirdető kialakítja** magának azt a vázlatkészítési gyakorlatot, amely segítséget jelent neki abban, hogy az ige hirdetése értelmesen, logikus rendben és úgy hangozzék el, hogy minden kötöttségtől mentesen a Lélek ereje áradjon a szavakon keresztül a hallgatók felé.

A magam gyakorlatáról elmondhatom, hogy általában egy A4-es méretű papír egynegyed részére összehajtott lapjain 3 oldalnyi jegyzetet szoktam készíteni. Igehirdetés során ritkán nézek a jegyzetbe, mégis számomra az a megnyugtató, ha előttem van. Olyan ez részemre mint, ha a síelni induló turista hóláncot visz a kocsijához. Legtöbbször nincs rá szüksége, de lehet olyan hóesés, vagy síkos út, hogy életmentést jelent számára.

Persze nemcsak "életmentésre" hasznos igehirdetési vázlatot készíteni. Ezen túl sok más haszna is van. Vegyük sorra őket:

1. A vázlatban együtt látható az egész igehirdetés. - Lemérhető, hogy mennyire egységes és teljes a mondanivalónk.

2. Világossá teszi a részletek összefüggését.

3. Kitérnek, ha valamely részlet kiegészítésre szorul.

4. Világossá lesz, ha a téma kifejtésének logikus rendjén - az érthetőség és világosság kedvéért - változtatni kell.

5. Rájövünk, hogy esetleg az összegyűjtött anyagot meg kell szűrni. Vagy azért, mert egyes részletek nem tartoznak szorosan a témához, vagy az igehirdetéshez rendelkezésre álló időkeret miatt.

6. A rendszeres vázlatkészítés megóv attól, hogy - különösen ugyanazon hallgatóság előtt - ismétlésekbe kerüljön az igehirdető. A vázlatra ugyanis ráírjuk, hogy hol és mikor hangzott el az igehirdetés. Ha tehát a vázlatokat okos rendszerezés szerint tároljuk, bármikor ellenőrizhető, hogy egy igeszakaszról mikor, hol és milyen vázlat alapján mondtunk igehirdetést.

7. A vázlat azért is hasznos, mert ugyanaz a vázlat más helyen és más időben újra felhasználható. A tapasztalat azt mutatja, hogy még az egészen rövid, vezérszavas vázlat is eszünkbe juttatja azokat a gondolatokat és üzeneteket, amelyeket a vázlat készítésekor nyertünk. Az ismételten felhasznált vázlatnál természetesen fokozottan kell ügyelnünk arra, hogy ne kössön szolgálai módón a vázlat, hanem a Szentlélek vezetése és ihletése szerint vegyük figyelembe annak a hallgatóságnak az összetételét és szükségletét ahol elmondjuk azt az igehirdetést, melyet már egy másik gyülekezet előtt ugyanazon vázlat alapján elmondtunk. Ugyanakkor az is fontos tapasztalat, hogy ha egy igehirdető a Szentlélek uralma alatt szolgál - bár ugyanazon vázlat alapján és ugyanazon főgondolatokkal teszi - mégis mindig más, az adott hallgatósághoz igazodó lesz az igehirdetés.

8. Hasznos lehet az igehirdetési vázlat olyankor is, amikor az **igehirdető** az igehirdetés perceiben valamilyen oknál fogva **indisziponált állapotba kerül**. Az odaszánt életű és az igehirdetésre nagyon komolyan és becsületesen készülő igehirdetővel is előfordul ez. Lehet ennek oka valamilyen váratlan szellemi támadás, vagy éppen egy egészségügyi probléma. Ilyen körülmények között erősen megnövekszik a vázlat jelentősége, amolyan mankóként szolgál a váratlanul "megsántult" igehirdető számára. Sajnos - a tapasztalat azt mutatja - hogy lelkünk ellensége sokféle módon és többször sikeresen igyekszik megzavarni az igehirdetőt a szolgálatban. Az viszont kedves tapasztalat, hogy az ilyen szellemi támadás alatt esetleg enerváltan - szinte csak a vázlat gondolatait előadó igehirdetés után, jelentkezik egy-két igehallgató, akik meghatódva köszönik meg a hozzájuk szóló isteni üzenetet.

Az ilyen esetek azt bizonyítják, hogy a vázlat készítésekor kapott ihlet és Istentől származó

kijelentés, akkor is Tőle való, ha az igehirdető ezt "nem érzi", amikor elmondja az igehirdetését. És azt az Igét is eszünkbe juttatja, amelyet Pál apostol önmaga szolgálatáról ír: "amikor erőtlenségben vagyok, akkor vagyok erős" (2. Kor. 12:10)

Az igehirdetés vázlatának készítésekor vegyük figyelembe a következő szempontokat:

1. A **vázlat legyen egyszerű, érthető, könnyen áttekinthető**. Ez hozzásegít ahhoz, hogy az igehirdetés is ilyen legyen. A vázlatkészítés megóv attól, hogy az igehirdető elkalandozzon a főgondolattól és az igehirdetés céljától eltérő mellékvágányokra, amelyek talán érdekesek és tanulságosak, de nem illeszkednek az igehirdetés főmondanivalójához.

2. A vázlat fő pontjait **inkább állítás, mint kérdés** formájában fogalmazzuk meg. Ez abban nyújt segítséget, hogy az igehirdetésünk is inkább választ adjon a felmerülő kérdésekre, mint csupán kérdéseket támasszon a hallgatókban.

3. A vázlatkészítésnél lemérhető az a törekvésünk, hogy az **igehirdetés pozitív irányú legyen és ne a negatívumok kapjanak nagyobb hangsúlyt**. Tehát ne a bűnök ostromozása, hanem a bűnöktől szabadító Jézus Krisztus bemutatása, ne a tilalmak, rendszabályok, törvények, hanem a kegyelemből hit által megragadható bocsánat, új élet, és a gyümölcsözés gazdag lehetősége... Természetesen a hangsúly kérdéséről van szó... Nem lehet elkerülni a bűnök határozott leleplezését, sem az Igében nyilvánvaló tilalmakat. Akkor követünk el nagy hibát, ha terjedelemben is, hangsúlyban is a negatívumok kerülnek erőteljesebben a hallgatók elé és a pozitívum, a kegyelemben való élet lehetősége és kínálata éppen, hogy említésre kerül, vagy elmarad. A vázlat készítésekor oda kell figyelnünk a helyes egyensúlyra.

4. A vázlat készítése során **először** a fő gondolatok alapján **a fő pontokat kell meghatározunk**, azután a mondanivalót bővítve - a szövegünk és az összegyűjtött anyag felhasználásával kialakítjuk az alpontokat is.

Pl. legyen szövegünk az Ef. 1:3-14 igeszakasz. Témánk:

Hála az Isten elhívásáért Három fő pontunk:

I. Hála, mert Isten Jézus Krisztusban kiválasztott (3-6 v)

II. Magasztaljuk, mert kegyelmének gazdagsága szerint bánt velünk (7-12 v.)

III. Hála, mert Szentlelkével elpecsételt a mennyei örökségre (13-14 v.)

Ezután az alpontok így alakulhatnak:

I. --

1. Kiválasztása Jézus Krisztus által történt - Csak általa lehetséges (3,5)

2. Már a világ teremtése előtt tudta, hogy Őt elfogadod (4/a)

3. Választásának e földi célja, hogy szentek és feddhetetlenek legyünk (4/b)

II. ---

1. Jézus Krisztus vére eltörölte bűneinket (7)

2. Bölcsességet ad megérteni akaratát (8)

3. A maga idejében diadalra viszi kegyelmét (9-10)

III. ---

1. Hallottuk, hallhatjuk az Igét (13/a)
2. Zálogul adta Szentlelkét (13/b)
3. Van biztos örökségünk (14)

5. Fontos, hogy vázlatunkban a **fő gondolatok, mint a vázlat fő pontjai világosan emelkedjenek ki**. Sőt gyakran hasznos - az igehirdetés üzenetének a megértését és megmaradását segíti elő - ha az igehirdető már a bevezetésben meg is nevezi az igehirdetés fő pontjait.

Például témánk: **Ezsdrás gyümölcsöző életének a titka**. Ezsd. 7:1o alapján. Bevezetőül szólhatunk Ezsdrás kiemelkedően gazdag szolgálatáról és elmondhatjuk, hogy ennek három titka volt:

- (1.) Szívből kutatta az Írásokat
- (2.) Szívből igyekezett teljesíteni az Ige tanításait
- (3.) Szívből tanította az Úr rendelkezéseit

Ezután lehet kifejteni, hogy mit jelent kutatni az Írásokat, mennyire fontos, hogy az Igének ne csak hallgatói, hanem megtartói is legyünk. És ha ezeket szívből tesszük akkor arra nyerünk készletet, hogy hirdessük és tanítsuk is az Igét.

Hasonló mondanivalójú vázlatot kínál a Jel. 1:3. verse: **A boldogság útja** címmel. Itt az Ige alapján mindjárt bevezetőben elmondhatjuk, hogy a boldog hívő életnek három alapvető feltétele van:

- (1.) Az Ige olvasása
- (2.) Az Ige rendszeres hallgatása
- (3.) Az Ige megtartása

6. A vázlatkészítés közben fontos megvizsgálnunk, hogy az **igehirdetés értelmes és logikus rendben kerüljön előadásra**. Vagyis a gondolatok egymásra épüljenek, esetleg egymásból következzenek. Ha a vázlatunkat először csak rövid vezérszavakban írjuk le - mint egy csontvázlat hús nélkül - könnyen áttekinthetjük és felmérhetjük, hogy logikus rendben követik e egymást a gondolatok. Gyakran megesik, hogy ilyenkor cserélni kell a sorrendet, vagy el kell hagyni egyes gondolatokat, esetleg ki kell egészíteni más részleteket, hogy az egész igehirdetés értelmes és logikus mondanivalót adjon elő. Számolnunk kell azzal, hogy a legtöbb ember nem csupán érzelmi hatást szeretne nyerni az igehirdetés által, hanem értelmes ismeretben kíván gazdagodni. Az életet megváltoztató hatás is csak így remélhető. Pál apostol így ír: "Változzatok meg értelmetek megújulásával, hogy megítélhessétek: mi az Isten akarata, mi az, ami jó, ami neki tetsző és tökéletes" (Róm. 12:2) A logikus rendben elmondott igehirdetés sokkal inkább megmarad a hallgatók szívében is, mint a véletlenszerűen összedobált gondolatok, még ha azok egyébként értékes gondolatok is.

Egy példa a logikus rendben megírt vázlatra:

Téma: Békéljétek meg Istennel!

Ige: 2.Kor. 5:2o-21

A vázlat fő gondolatai:

- I. Az Istennel való békesség tartalma és öröme
- II. A megbékélés helye és módja
- III. A megbékélés gyümölcse: Isten igaznak lát!

7. A vázlatpontok száma ne legyen sok. Vagyis a főgondolatok könnyen megjegyezhetőek legyenek. Talán éppen ezért is alkalmazta Spurgeon legtöbb igehirdetésében a három fő pontot. Persze, ha a szöveg mondanivalója úgy kívánta ő is eltért ettől. Vagyis a

főgondolatok számát nem lehet általánosítva meghatározni. Azonban az eredményesség azt kívánja, hogy amint fontos egy téma kiemelése, úgy fontos az is, hogy ne legyen túl sok kiemelt fő gondolatunk. Ez ugyanis a veszéllyel jár, hogy egyet sem jegyeznek meg belőle. Inkább a kiemelt főgondolatok magyarázata és kifejtése legyen bővebb az alpontokban, minthogy a fő pontok számát szaporítanánk.

8. A vázlatban **jelöljük be az elmondandó illusztrációkat is**. - Ez megóv attól, hogy ugyanazt az illusztrációt többször is elmondjuk ugyanazon hallgatók előtt. A sokszor elmondott illusztráció ugyanis fárasztóvá válik a hallgatók számára. Sőt egyes körökben neveltség tárgyává is lehet. Tudok olyan igehirdetőről, akinek a gyerekek már megszámolták az illusztrációit és amikor újra mondta valamelyiket egymás között súgták a számát. Az ilyen vázlatra történő bejegyzés azért is fontos, mert nem felejtjük el az éppen odailő illusztrációt.

VIII. Fejezet

Bevezetés, befejezés, időtartam

Az igehirdetés vázlatának elkészítéséhez hozzátartozik a bevezetés és a befejezés megtervezése. Időtartamban általában rövid, de fontosságban nagyon lényeges része az igehirdetésnek mind a bevezetés, mind a befejezés.

1. Bevezetés

A bevezetés legfőbb feladata a hallgatók figyelmének a felkeltése és megragadása. Valaki azt mondta "ha 30 másodpercen belül nem sikerül megragadni egy hallgató figyelmét, akkor nagyon kevés esély marad arra, hogy később ez sikerül."

A jó bevezetéshez az előadó - az igehirdető - ötletessége is sokat segít. Valamilyen meglepetéssel néhány mondat, amely "torkon ragadja" a hallgatókat. Pl. "Ebben az Igében rólad van szó!". Vagy: "Ezt az igeszakaszt azért szeretem, mert én is szerepelek benne! Én vagyok az a szolga, akit a király ideküldött, hogy a fiának a mennyegzőjére meghívjalak benneteket" /Mt. 22:1-14/. Lehet a bevezetés egy az igehirdetés témájához igazodó statisztikai adat. Pl. "a napokban olvastam, hogy jelenleg minden megkötött 3 házasságból 1 válással végződik..." Vagy: "országunkban minden 4 percben meghal egy ember. Vajon hova érkeznek?"

Lehet bevezetésül előállni egy személyes élménnyel, vagy egy kiemelkedően tekintélyes embertől vett idézettel. A szentség és a jó ízlés határán belül egy rövid humoros történet, vagy anekdota is lehet jó bevezetés.

Gyakori és jó bevezetés az igehirdetés témájának, esetleg fő pontjainak, frappáns megfogalmazásban való bejelentése.

Fontos, hogy az igehirdetés bevezetésének megfogalmazására fordítsunk komoly gondot, sőt imádságban elcsendesedve kérjünk Istentől bölcsességet és jó ötletet hozzá. Helyes, ha a bevezetés fontosabb mondatait szószerint rögzítjük a vázlatunkban.

Az elmondottakon kívül a bevezető megfogalmazásakor ügyeljünk a következőkre:

/1./ Már az is a bevezetéshez tartozik, ahogyan a szószerkekre lépsz; amilyen hangon ott megszólalsz és amit az arcod és a szemed tükröz a hallgatók felé. A megjelenés legyen szelíd, méltóságtelejes, ragyogjon rólad Isten békessége és derűs öröm, a hangod pedig legyen megnyugtató és mégis erőt sugárzó. És mindez egyszerűen és természetességgel történjen.

/2./ Soha ne kezd mentegetőzéssel: pl. "sajnos nem volt időm a készülésre", "csak most kértek meg a szolgálatra", "fáradt és készületlen vagyok" stb. Az ilyen szövegek sajnálatot, vagy ellenszenvet váltanak ki a hallgatókból és nem Istenre, nem az Igére, nem is a témára, hanem rád terelik a figyelmet. Az igehirdetésnek pedig az a legfőbb célja, hogy már az első perctől ne az igehirdetőre, hanem az Igére fordítsa az emberek figyelmét.

/3./ Bármilyen legyen is a bevezetés tartalma, mindenképpen kapcsolódjon az igehirdetés témájához, azt készítse elő, és az igehirdetés céljára mutasson rá. Nagyon suta, gondolati és logikai törést jelent, ha akármilyen jó bevezetés hangzik is el, de az nem kapcsolódik az igehirdetés témájához és nem azt vezeti be.

/4./ A bevezetés ne legyen hosszú. A bevezetés feladata, hogy jó étvágyat gerjessen a hallgatókban a felterítendő táplálékhoz. A hosszú bevezetés viszont esetleg elveszi az étvágyat mielőtt megterítenéd az asztalt és feltáalnád az edelét.

/5./ A bevezetés ne ígérjen többet, mint amit majd az igehirdetés ténylegesen nyújtani fog. Ha így történne: a végén becsapottnak érzik magukat a hallgatók.

Minden igehirdető számára nagyon tanulságos és hasznos nagy igehirdetők nyomtatásban megjelent prédikációinak az olvasása és tanulmányozása, vagy kazettáról való hallgatása. A jó bevezetés ötletének a megtalálásában különösen nagy segítséget nyújtanak az ilyen tanulmányok.

Álljon itt példaként néhány bevezetés:

Ravasz László egy pünkösdi igehirdetésének bevezető szavai ezek voltak: "Lehet-e újat mondani egy pünkösdi prédikációban? Újat nem is szabad! Mindig a régi és örök igazságot kell hirdetni! De mindig mást mond az, aki az örök igazságokat újból átéli....."

Spurgeon a 147. Zsoltár 16-18. verse alapján mondott igehirdetését így vezette be: "Mikor egyik reggel kinéztünk az ablakon, fehér takaró borította a földet, mert néhány rövid óra alatt tekintélyes mennyiségű hó esett. Mikor aztán néhány óra múlva ismét kinéztünk, a rétek oly zöldek voltak, mint máskor, a szántóföldek pedig sötétlettek, mintha egyetlen hópehely sem esett volna. Elég gyakori az olyan havazás, melyet gyors olvadás követ. Ezek az érdekes változások Istentől jönnek, de nemcsak a természet világában, hanem a lelki világot illetően is céljuk van"

Spurgeon a "Rest ember"-ről mondott igehirdetésének - amelyet a Péld. 24:30-31 alapján mondott - így szól a bevezetése: "Nem kétséges, hogy Salamon néha örült, hogy félreteheti az állami ügyeket, elmenekülhet az udvar formaságaiból és ismeretlenül járhat az országban. Egy ilyen alkalommal egy kis birtok ledőlt kőkerítését tanulmányozta. A birtok egy darab szántóföldből és egy szőlőskertből állt. Egy szempillantás alatt megmutatta neki, hogy a kis birtok egy rest ember tulajdona, aki elhanyagolja azt, mert dúsan nőttek benne a gyomok....."

2. A befejezés

Nehéz volna eldönteni, melyik fontosabb: a jó bevezetés, vagy a jó befejezés. Mindenesetre a jó szónok nemcsak azt tudja, hogy honnan indul, mit fog mondani, hanem arra is felkészül, hogy hol fog landolni. Egy suta, vagy rossz befejezés esetleg minden addigi jót és erőfeszítést megronthat. "Kezdjük csattanóval és vonuljunk el "feltűnően" - mondja Haddin W Robinson. Éppen ezért az igehirdetés befejezése is gondos előkészítést igényel.

A befejezés feladata nem kevesebb, mint elérni, hogy a hallgatók szívében az igehirdetés tárgyában döntés, elhatározás szülessen. Igazában minden igehirdetés célja, hogy valamilyen Ige-szerinti életváltozást érjen el. Jó, ha a célra már a bevezetés felhívja figyelmet. Az igehirdetés derekas része ismerteti, részletezi a témát, érvel, bizonyít, tanít. Mindez abban csúcsosodik ki, hogy valamilyen döntésre kell serkenteni a cél elérése érdekében a hallgatókat. Az a jó, ha ehhez a csúcshoz a befejezésnél érkezünk. Fontos, hogy a hallgatók ne csak a témát értsék meg és az gazdagítsa őket, hanem arra is világos feleletet kapjanak, hogy **mit kell tenniük, hogyan valósulhat meg az Ige tanítása** és üzenete a gyakorlati életükben. Az a jó befejezés, amely frappáns és rövid fogalmazásban rámutat a tennivalóra és elhatározást érlel az Ige hallgatóiban.

Benne lehet a befejezésben az is, hogy "Isten segítsen, hogy ezek szerint éljünk", de ennél többnek kell lennie. Az is helyes, ha a befejezésben elhangzik ilyen buzdítás: "Imádkozzunk, hogy az Ige üzenete megvalósuljon életünkben", de ez sem elég a jó befejezéshez.

A befejezés az igehirdetés műfajához és témájához igazodva sok változatra ad lehetőséget. Néhány szempontot fontos figyelembe vennünk:

(1.) Gyakori befejezésforma, hogy az **igehirdető - mintegy összefoglalva az elmondottakat - megismétli a fő gondolatokat**. Fontos, hogy ez rövid, vázaltszerű, és tisztázó jellegű legyen; semmiképpen se váljon az igehirdetés megismétlésévé. Hasznos az ilyen összefoglalás, mert logikus rendben rögzíti az üzenetet, ill. a tanítást a hallgatókban. Lényeges azonban, hogy csatlakozzon hozzá valamilyen erőteljes felhívás, elhatározásra, döntésre serkentő bölcsen és okosan megfogalmazott szavak.

(2.) Hasznos és gyümölcsöző lehet befejezésként elmondani egy olyan illusztrációt, amely az igehirdetés témájához kapcsolódva gyakorlati elhatározásra készítet. Pl. Peter Marschall a Jak. 4:14 igevers alapján tartott igehirdetését a következő illusztrációval fejezte be: (Az alapige: "Mert a ti életetek olyan, mint a lehelet, mely egy kis ideig látszik, aztán eltűnik"). "Egy ősi legenda szerint egy bagdadi kereskedő egy nap a piacra küldte a szolgáját. A szolga hamarosan visszatért és sápadtan, remegve és izgatottan így szólt gazdájához: "A piactéren a tömegben összeütköztem valakivel. Amikor megfordultam, láttam hogy a Halál volt az. Rámnézett és közölte, hogy nemsokára jelentkezik. - Gazdám! -könyörgött a szolga - add kölcsön a lovadat, hogy elfussak előle. Sammarában tudok egy jó rejtkehelyet, ahol nem fog rám találni. A kereskedő készséggel kölcsönadta a lovát, hiszen szerette a szolgáját. A szolga pedig nagy sietséggel ellovagolt. Később a kereskedő maga is lement a piacra és ott - meglepetésére - ő is meglátta a Halált. Odament hozzá és megkérdezte: Miért ijesztetted meg ma reggel a szolgálmat? - "Nem ijesztés volt az - mondta a Halál - hanem meghökkenés. Meglepődtem azon, hogy itt látom Bagdadban, noha ma este Samarrában van veled találkozóm" - Mindnyájunknak találkozónk van Samarrában! De, ha a felülről való élet bizonyosságával szívünkben és Krisztusban elrejtett élettel várjuk Őt, ez számunkra nem ijesztés, hanem a hazaérkezés és az élő reménységünk beteljesülése.

(3.) Alkalmas befejezés egy jól megválasztott és rövid **idézet**. Az idézet - lehetőleg - legyen valamilyen ösztönzés, felszólítás döntésre, cselekvésre az igehirdetés témájával kapcsolatosan. Lehet idézni magából az alapigéből, ha az jó összefoglalás és készítés. Jó hatású lehet egy megfelelő versből, vagy énekből való idézet. Ha az éneket utána el is énekli a gyülekezet, a hatás tovább fokozható. Tekintélyes keresztyén vezetőktől való idézet is jó befejezés lehet.

Spurgeon a 147. Zsoltár 16-18. verse alapján mondott (már említett) igehirdetését egy versidézzel és az ahhoz kapcsolódó mondattal így fejezi be:

"Hol örökké tartó tavasz lesz
S a virágok nem hervadnak el
E mennyei országot a mienktől
Egy fonálszerű sugár választja csak el

Higgy az Úr Jézusban, te aki reszketsz a Törvény fagyában, a szeretet olvadása az öröm, és béke meleg napjait hozza hamarosan számodra. Úgy legyen! Ámen!

(4.) Hatásos és döntésre készítő lehet a befejezés egy, vagy néhány kérdéssel. A jól megalapozott és az igehirdetés témájából következő kérdés rátelepedik a hallgató szívére és arra készíti, hogy foglalkozzon vele és adjon magában választ a kérdésre.

Pl. Ravasz László a Szentlélek vigasztaló erejéről szóló igehirdetését (Ján. 14:16-17) e kérdésekkel fejezte be:

"Ne volna erősebb a Lélek mint te? Az a Lélek, aki a teremtés hajnalán a vizek felett lebegett? Az a Lélek, akitől Krisztus test szerint fogantatott, amikor beárnyékolta Máriát? Az a Lélek, aki újjáteremti a te szívedet: Hogyne tudna megvigasztalni Ő, aki újjászült?

(5.) Elég gyakori befejezési forma **az igehirdető imájával való befejezés**. Különösen hatékony az evangelizáló igehirdetést imával befejezni. Kiemelkedően fontos lehet az ilyen ima, ha előtte döntésre való felszólítás történt és azokért történik az imádkozás, akik kifejezték készségüket Jézus Krisztus befogadására. Nagyon jó hatású lehet az imával való befejezés akkor is, ha szolgálatra való odaszánásra szólít fel az igehirdető és azokért imádkozik, akik jelezték készségüket az odaszánásra. A tapasztalat azt mutatja, hogy az ilyen imádságok által nemcsak azokban munkál Isten döntést és odaszánást, akik elég bátrak voltak és jelentkeztek, hanem azokban is, akik belső vajúdással vergődve nem voltak elég bátrak a jelentkezésre. Az igehirdetőnek a Szentlélek ihletése alatt mondott imája mintegy Isten elé emeli az Ige hallgatóit és elmélyíti bennük a hirdetett üzenetet és a döntést.

(6) Ügyelni kell arra, hogy a befejezés **ne vessen fel egészen új mondanivalót**, hanem inkább összegezze az elmondottakat, vagy az igehirdetés témájában ill. célját illetően döntésre serkentsen.

(7.) Hatásos befejezés lehet **a váratlan lezárás**. Ezt a módot akkor jó alkalmazni, ha az utoljára mondott fő gondolat illetve üzenet az igehirdetés témájában a legfontosabb lényegre tapintott rá.

(8.) **Ne legyen több befejezés**. Előfordul igehirdetőnél, hogy már összegzi a mondanivalót és a hallgatók azt érzékelik, hogy immár befejeződik a prédikáció, amikor eszébe jut egy új gondolat amelyet - mintegy pótlásként - elmond. Különösen kínossá és idegesítővé válhat a hallgatók számára ez, ha egy igehirdetés folyamán többször is befejezést érzékelnek, de az igehirdető ismét új mondanivaló előadásába lendül. Értékes üzenetek hatását ronthatja meg az ilyen jó hangulatot romboló cikk-cakk.

Végül fontos megjegyeznünk, hogy az igehirdetéseinknek a befejezése **mutasson változatosságot**. Tehát ne legyen sablonszerűen mindig ugyanolyan. A témához, a hallgatósághoz igazodva, de leginkább a Szentlélek vezetése és hatása alatt alkalmazzuk a legkülönbözőbb módját a hatásos befejezésnek.

3. Az igehirdetés időtartama

Meddig tartson egy igehirdetés? Ez természetesen több tényezőtől függ. Vannak esetek, amikor szigorúan **behatárolt időt kap az igehirdető** a szolgálatra. Bizonyára a gyülekezetnek, vagy más rendező szervnek jó oka van arra, ha megszabja az igehirdetés időtartamát. Éppen ezért illendő az ilyen megadott időkeretet betartani, illetve előre egyeztetni. Bonyodalmat okozhat a megadott időkeret túllépése, de nem helyes az sem, ha jelentős mértékben rövidebb időt vesz valaki igénybe, mint amire a kérés szólt, vagy amiben megegyeztek.

Legtöbb esetben az **igehirdető józan meggondolása** szabja meg az igehirdetés időtartamát. Ebben az esetben figyelembe kell vennie a hallgatók figyelőképességét és igényét. Figyelőképességünk a lelki érdeklődéstől és a szellemi szomjúságtól is függ. Könnyű hosszabb ideig is lekötni azt a hallgatót, aki szomjas vágygal várja az Ige üzenetét. Az igehirdetőnek azonban az a feladata, hogy felkeltse és lekösse azoknak a figyelmét is, akik közömbösen, talán csak megszokásból ültek le meghallgatni az igehirdetést.

A tapasztalat azt mutatja, hogy **30-35 percig a nagy többség figyelmét leköti** a tartalmas és jól megszerkesztett igehirdetés. Ezen az időhatáron túl azonban egyre többen kifáradnak és elveszítik figyelőképességüket. 45 percen túl már inkább a "falaknak", mint az embereknek beszélünk... Előfordulhatnak ritkán **kivételes esetek** is. Például ha az igehirdetés hatására, mély bűnbánat rázza meg és töri össze a hallgatók jelentős részét, vagy az igehirdető valamilyen szemléltető eszközt használ (vetítés, táblarajz stb.). Ilyenkor meghosszabbodik a figyelőképesség időtartama. Ha a hallgatóság igényli, sőt eleve huzamosabb együttlétre készült fel (tanfolyam, hitmélyítő alkalom, konferencia, stb.) akkor is 40-50 perc után ajánlatos **szünetet tartani**, hogy a hallgatók figyelőképessége felfrissüljön.

Az igehirdetés időtartamának a józan meghatározása gyakran arra kényszeríti az igehirdetőt, hogy - ha becsületesen összegyűjtötte az igehirdetés anyagát -, hogy **szelektáljon** benne. Vagyis hagyja ki azt ami az igehirdetés témáját és célját mérlegelve kevésbé fontos és csak az igazán lényegest mondja el.

Az igehirdetés időtartamának, vagyis az elmondandó tanítás és üzenet terjedelmének a meghatározásánál azonban nemcsak az adott körülményeket és a hallgatók figyelőképességét kell figyelembe vennünk, hanem a megbízó "gazdánknek", a mindenható **Istennek a Szentlélek által érzékelt vezetését is!** Itt különösen azokra az igehirdetőkre gondolok, akik - a hallgatók kedvét keresve - 15-20 perces, talán jól megfogalmazott, frappáns beszédeket mondanak a vasárnapi főistentiszteleten is. A megszokásból, tradícióból templomba (imaházba) járó emberek nagy örömeire szolgál ez, mert hamar elintézik "vallásos kötelezettségüket" és mehetnek testi, földi kedvtelésük után. Az ilyen, csupán vallásos légkörű gyülekezetben általában azt igénylik az "igehallgatók", hogy az istentisztelet a megérkezéstől az eltávozásig ne lépje túl az 1 órahosszig tartó időt.

Az Istentől felkent igehirdető szent felelősséget hordoz magában azért, hogy a rábízott nyáj, vagy akár csak az alkalmi hallgatók fordulatos, az érdeklődést felkeltő és lekötő módon, de **elegendő és megfelelő ismerethez jussanak** az Evangélium, az üdvösség és a lelki növekedés dolgában. Ez a felelősségtudat arra készíti az Ige hirdetőjét, hogy - ha a

körülmények lehetővé teszik - legalább 30-35 perces tartalmú igehirdetést mondjon. Természetesen nem azért, hogy ezt az időkeretet "kitöltsük", hanem úgy, hogy az igehirdetésnek az utolsó másodpercig komoly és fontos mondanivalója legyen.

IX. Fejezet

Bizonyító, elevenítő és bővítő eszközök az igehirdetésben

Az igehirdetés Istentől rendelt feladata, hogy **megragadja az emberek figyelmét** és az Ige által olyan valóságos **kapcsolatot hozzon létre** Isten láthatatlan és megfoghatatlan világa, sőt Isten személye és a prédikációt hallgató ember között, mint egy élő telefonvezeték, vagy egy erőáramlást is vezető elektromos huzal. Minden igehirdetés hídépítés a Biblia világa, illetve a Bibliában önmagát kijelentő Isten és az Őt kereső ember között.

Ez a "vezeték" úgy él, és ez a "híd" akkor épül meg, ha az igehirdetés **teljesen meghódítja a hallgatót**, vagyis leköti az értelmét, megérinti az érzelmeit, új látásra és cselekvésre, döntésre serkenti az akaratát. Ez történt a Péter apostol pünkösdi prédikációját hallgató emberekkel: A Csel. 2:37-ben ezt olvassuk erről: "Amikor ezt hallották, mintha szíven találták volna őket, ezt kérdezték Pétertől és a többi apostoltól: Mit tegyünk, atyámfiai, férfiak:"

Korunkban különösen minden emberi okosságot, bölcsességet, rátermettséget és igyekezetet meghaladó feladat úgy szólaltatni meg a Bibliát, hogy tekintélyt adjanak neki az emberek és életformáló hatalommá legyen számukra. Azért nehéz feladat ez, mert korunkban az emberek nagy többségét **tekintélyellenes gondolkodás** jellemzi. Az individualizmus túltengését tapasztalhatjuk körülöttünk, amely szerint az ember nem akar önmagánál nagyobb tekintélyt elismerni és lázad mindenféle tekintély - így az Isten - ellen is.

Igehirdetéseinket Isten Szentlelke ruházhatja fel azzal a tekintéllyel, hogy megragadja emberek érdeklődését és hidat épít Istentől emberig. De a **Szentlélek a mi szavainkat** és a szavak által előadott mondanivalót **teszi eszközzé**. Fontos tehát, hogy az igehirdetés olyan színes, és eleven legyen, amely vonzóvá teszi a hallgató számára a mondanivalót, olyan bölcsességet és erőt árásson, hogy **tekintélyt teremtsen** a kijelentés forrásának, az élő Istennek.

Korunk másik jellemzője a hallatlan mennyiségű és rendkívül vegyes - néha veszélyes - származású **információ áradat**, amelyek az újságok, a magazinok, az elektromos kommunikációs eszközök által naponként száz irányból bombáznak bennünket. Kiemelkedően köti le az embereket a **rádió és a TV**. Egyes számítások szerint az emberek (a nyugati világban) átlagosan heti 30-35 órát hallgatják, ill. nézik vagy a rádiót, vagy a TV-t. Ez azt jelenti, hogy egy átlagos életkort élő ember életéből 8 évet a rádió, illetve a TV mellett ül. Az igazi probléma persze az, amit a rádió és a TV közvetít, mert ezek valamiféle **"szellemi kenyeret" adnak** és sokakat rabbá tesznek és megfertőznek. Ekkora mennyiségű szellemi hatás - amelyet passzív hallgatóként vesz magához az ember - intellektuálisan és érzelmileg is eltompító és bénító hatással van. Ebben természetesen nem a TV a bűnös, hanem az a szellemileg zavaros és kifocamodott kor és közgondolkodás a művészetben, az irodalomban és az élet minden területén, amely e világban körülvesz bennünket, és amelyet a TV és a rádió műsorainak jelentős részében táplál belénk. Magasrendű és "felülről nyert" szellemi erő kell ahhoz, hogy ma Krisztus szerint helyesen kezelje valaki a rádió és a TV kapcsolóját.

Az igehirdetésnek az a képtelen és mégis megvalósítandó feladata, hogy kiemelkedjen a sokféle információ közül és olyan jó hírt (Evangéliumot) szólaltasson meg, amely - mint

reggeli napfény - elúzi a sötétséget, messze fölül emelkedik a hold és a csillagok fényén, úgy, hogy azok szégyenkezve "bújnak el" előle. A Biblia is egy információ: Istenről, emberről, Jézus váltságáról, kegyelemről, üdvösségről, stb. Messze kiemelkedik azonban minden információ fölé, mert belőle Isten, a világunkat teremtő és fenntartó Édesatyja, és a bűnös ember személyes Megváltója Jézus Krisztus, szólal meg és szólít meg külön-külön minden embert.

A megszólítást Isten a Szentlélek által végzi, de az embernek, **az igehirdetőnek kell olyan eszközzé lennie és úgy megszólaltatnia a Szentírást** (illetve magát Jézus Krisztust), hogy a ma annyira szétszórt, és információkkal agyonbombázott embere felfigyeljen rá és **minden mást félretéve és kikapcsolva meghallgassa és meghallja azt.**

E fejezetben arra keressük a választ, hogy melyek azok az elérhető eszközök, amelyeknek a segítségével az igehirdető alkalmassá lehet megelevenítő és minden más hangot elnémító üzenet közvetítésére. Vagyis a már vázlatában elkészített igehirdetést olyan módon, olyan színesen és erőben adja elő, hogy az megragadja a hallgató figyelmét és az Ige - tehát Jézus Krisztus - foglyává tegye őt. Sokszor említettük, hogy erre csak a Szentlélek tehet képessé, de az igehirdetést nekünk kell úgy elmondanunk, hogy e magasrendű követelményeknek megfeleljen. Tehát az elérhető megelevenítő és bővítő eszközök az igehirdetésben a következők:

1. Ima

Amikor elkészült a vázlat, hozzá a bevezetés és a befejezés is, imában Isten elé borulva oda kell tennünk Ő eléje és megbeszélni, átbeszélni az egészet az Úrral. Leghelyesebb ezt - ha egy mód van rá - közvetlenül az igehirdetés előtt gyakorolni. Megüresedve önmagunktól tegyük Isten kezébe és szívére az elkészült igehirdetést és beszéljük meg Vele pontról-pontra a főgondolatokat. Az imádkozó igehirdető azt tapasztalja ilyenkor, hogy Isten a Lélek által megeleveníti és üzenetté formálja bennünk az Igét és **mint az Ő "terhét", mint égő paraszat nehezíti lelkünkre** az elmondandó Igét... Előfordul az is, hogy a vázlat egyes pontjaira rátapint és azt ki kell hagyni, más helyen pedig valamit hozzá kell tenni. Nem vagyunk egyformák; az Istennel való kapcsolatunkat is különböző módon éljük meg. Az azonban minden igehirdetőre és minden igehirdetésre nézve igaz, hogy csak az Istennel és a mi Urunk, Jézus Krisztussal való szoros imaközösségben tisztulhat meg az igehirdetés a saját gondolatunktól olyan mértékben, ahogyan erről Pál apostol az 1 Tess. 2:13-ban írja: "... amikor hallgattátok az Istennek általunk hirdetett Igéjét, nem emberi beszédként fogadtátok be, hanem Isten beszédeként, aminthogy valóban az, és annak ereje munkálkodik is bennetek, akik hisztek"

Isten szerint való igény, hogy az igehirdető mások imáját is igénybe veszi, sőt kéri. Pál apostol többször tette ezt. Ef. 6:19.-ben ezt írja: "könyörögjete... énértem is, hogy adassék nekem az Ige, ha szóra nyitom a számat, hogy bátran ismertessem meg az Evangélium titkát".

2. Illusztráció

Az igehirdetésnek lényeges részét képezik az illusztrációk. Illusztrálni annyit jelent, mint megvilágítani, érthetővé tenni. Olyanok az igehirdetésben az illusztrációk, mint egy épületen az ablakok: világosságot árasztanak. Az ablak nélküli épület olyan, mint egy börtön, vagy esetleg egy atomkutató tudományos intézet, amelynek csak belső világítása és szellőzése van.

Más hasonlat szerint az illusztráció olyan, mint mazsola a kalácsban: ízesít. Ez a hasonlat a helyes arányra is utal: a mazsola nem helyettesítheti, csak ízesítheti a kalácsot.

Jézus példát mutat. Ha az evangéliumokban Jézus beszédeit tanulmányozzuk, azt látjuk, hogy szinte minden igazságot és minden tanítását példázatokkal, hasonlatokkal illusztrált.

Jézus ennek is csodálatosan nagyszerű mestere volt. Az elvont igazságokat könnyen érthetővé tette. "Ki az én felebarátom?"- tette fel egy írástudó a kérdést. Jézus válaszul elmondja az Irgalmas Samaritánusról szóló példázatát, amelyből megérthetjük, hogy az az ember a te felebarátod, aki bajba került és utadon találkozik veled. Isten országának a titkát egész sor példázatban teszi világossá és rámutat arra is, hogyan lehetünk Isten országának a polgáraivá (Magvető, Szántóföldben elrejtett kincs, Királyi mennyegző, stb.).

Amikor azzal vádolják, hogy bűnösökkel barátkozik, válaszul elmondja az elveszett juh-ról, az elgurult drachmáról és a tékozló fiúról szóló példabeszédeket, amelyekben kinyilvánítja, hogy Isten a megtérő bűnöst keresi, az igazakkal pedig nem tud mit kezdeni.

Jézus illusztrálva a mondanivalót humorosnak mondható képet is használ: "Vak vezérek, akik megszűritek a szűnyogot, a tevét pedig elnyelitek" (Mt. 23:24). Vagy: "Könnyebb a tevének a tű fokán átmenni, hogynem a gazdagnak az Isten országába bejutni". (Mk. 10:25)

Az illusztráció célja

(1.) Az illusztráció eszköz arra, hogy az elvont - nehezen érthető - **igazságokat életközelségbe hozzuk és könnyen érthetővé tegyük.** A jó illusztráció nemcsak megvilágosít igazságokat, hanem egyúttal olyan élményhez - egy illusztrált eseményhez köti azokat, amelyek segítenek abban, hogy a hallgató emlékezetében jobban megmaradjon.

(2.) Az illusztráció **felüdülést is jelent a hallgató számára.** Amikor már figyelme - talán kifáradás miatt is - lankadni kezd, egy illusztráció "felébreszti" az érdeklődését. Olyan ez, mint ha valaki feszült és fárasztó munka közben 1-2 percre szünetet - pihenést tart.

(3.) Az illusztráció arra is jó, hogy sokszor, talán már **unalomig hangoztatott igazság új, friss és fontos igazságként újuljon meg számunkra.** Például a megváltás tényének és fontosságának az igazságára csaknem minden igehirdetésben rá kell mutatnunk. Éppen ezért könnyen megszokottá válik és már-már unalomig ismételt szöveg lesz a hallgatók számára. Fontos tehát, hogy a megváltás ábrázolására és jelentőségének felfrissítésére legyenek jó illusztrációink. Példaként íme egy: Az alig hihető történet egy falusi állomásfőnökről és a kisfiáról szól. A történet szerint a vasúti állomásfőnök kiment a pályaudvarra, hogy előírás szerint fogadja a kis állomáson átbogó gyorsvonatot. Kezét egy váltó karjára téve már látta a gyorsan közeledő vonatot, amikor a pályaudvar másik végén feltűnt a 3 éves kisfia. Őhöz futott. Megrökönyödve látja, hogy a kisfia felbukott és éppen arra a sínre esett, amelyen a gyors közeledett. Egy pillanat alatt kellett döntenie: ha átvált megmenti kisfiát, de a gyorsvonat a mellékvágányon veszteglő tehervonati szerelvénybe rohan. Ha nem vált át: a kisfia a vonat alá kerül. Beleőszült ebbe a szörnyű feszültségbe, de nem váltott át. - Iszonyattal kellett látnia a véres halált - egyetlen fia halálát. A vonat utasai vidáman beszélgettek, étkeztek, ittak, szórakoztak, vagy éppen aludtak. Mitsem tudtak arról, hogy valaki a fiát áldozta fel azért, hogy ők megmeneküljenek. - Nem tudom, hogy igaz-e ez a történet - De azt biztosan tudom, hogy Isten ezt tette: fiát adta és áldozta fel azért, hogy engesztelő áldozata által megmeneküljünk. Jézus Krisztus elszenvedte bűneink büntetését, hogy mi bűnbocsánatot és örök életet nyerjünk. És Isten Fia nem tudatlan gyermekként, valamilyen tragédia áldozata lett, hanem az Atya akaratából és irántunk való szeretetéből teljes tudatossággal vállalta a megváltásunkat.

(4.) Az illusztráció célja lehet az is, hogy az igehirdetésben előadott tanítás témájában **gyakorlati példát mutassunk be** a megvalósulásra nézve. Például ha bűnbánatról, megtérésről, odaszánásról szól a tanítás, mondjunk el illusztrációként példát ezekre nézve. A példát **vehetjük a Bibliából**. Például Dávid, vagy Péter apostol bűnbánata kiváló példa az igaz bűnbánatra. A megtérésre tanulságos Pál megtérésének története. Vethetjük a példát olvasmányainkból, vagy saját tapasztalatunkból, akár mások, akár magunk életéből.

(5.) Az illusztráció **pszichikus hatást gyakorol a hallgatókra**. Egy megható történet érzelmileg is megmozgatja az embereket. A bibliai igazságok általában inkább az értelemhez szólnak. Fontos is, hogy először is értsük meg az Igét és Isten akarátát. A döntésekhez azonban általában akkor jutunk, ha érzelmeink is érintést kapnak. Isten a teljes embert akarja meghódítani.

Az illusztrációk megválasztásánál és elmondásánál ügyelnünk kell a következőkre:

(1.) Az illusztráció eszköz egy igazság és üzenet megvilágosítására. Tehát **eszköz maradjon és ne cél**. Ez a szempontunk akkor valósul meg, ha a hallgatókban nemcsak az illusztráció marad meg, hanem sokkal inkább az, amiért elmondtuk: vagyis az illusztráció által megvilágosított üzenet. Ne legyen az illusztráció érdekesebb, mint az igehirdetés mondanivalója.

(2.) Az illusztráció szolgáljon arra, hogy az igazságot, a tanítást, amelynek megvilágosítására használtuk **tegye hihetőbbé és elfogadhatóbbá**. Gyakoroljon ilyen irányban pszichológiai hatást. Egy az életből vett és bizonyágtevésszerűen elmondott példa különösen alkalmas erre. Például ha Jézusnak azt a kijelentését szeretném illusztrálni, hogy "sok elsőbből lesz utolsó és sok utolsóból első" bemutathatok röviden valakit - ha ismerek ilyet - aki csendes, névtelen szolgálatával többeknek a megtérésében volt eszköz. Beszélhetek arról a hajlamosságunkról, hogy mi jobban szeretjük a látványos, elismerést kiváltó "szolgálatokat", amelyekről pedig azt mondja Jézus: "elvették jutalmukat".

(3.) Az illusztráció **egy témát, illetve igazságot világítson meg**. Olyan legyen, mint a színpadi rivaldafény, amely irányítottan a színpadi eseményt világosítja meg. Ha az illusztrációnk annyira szórakoztató, hogy hallgatása közben az emberek el is felejtik az igehirdetés témáját, úgy járunk mintha a rivaldafényt a közönség felé vetítenénk és így a színpadi esemény sötétben marad. Az igehirdetés célja azonban sohasem lehet a szórakoztatás, hanem, hogy Istentől való tanítást és üzenetet közvetítsen.

(4.) Fontos, hogy az illusztráció legyen **könnyen érhető és egyszerű**. Bonyolult, esetleg tudományos számításokat, vagy nehezen követhető zavaros történeteket ne használjunk. Ha bibliai történeteket használunk illusztrációként, ne elégedjünk meg nagyvonalú utalással. Mindig számolnunk kell azzal, hogy vannak a hallgatók közt olyanok, akik nem ismerik a bibliát.

(5) Az illusztrációként elmondott történet **legyen hiteles, igaz, és így meggyőző**. Csak olyat mondjunk, ami megtörtént, vagy megtörténhet. Sajnos gyakran hallani igahirdetőktől olyan történeteket is, amelyek a hallgatókból azt a gondolatot váltják ki, hogy "ez nem lehet igaz". Márpedig az igazságot nem vihetjük előbbre hazugsággal. Egy ilyen gyanús történet elmondása nemcsak a hirdetett üzenetre káros hatású, hanem magának az igehirdetőnek a hitelességét kérdőjelezi meg a hallgatók gondolatában. Hajlamosak az igehirdetők arra is, hogy bizonyos történeteket úgy mondjanak el, mintha velük történt volna. Gondoljuk meg

mennyit árthat ez azokban a közeli hozzátartozókban, akik pontosan tudják, hogy bármilyen nemes cél érdekében teszi is, de nem mond igazat az Ige hirdetője.

(6) **Az illusztráció ne legyen túl hosszú.** Súlyos hiba, ha az illusztráció, vagy az illusztrációk válnak az igehirdetés derekas részévé és időben is ráterpeszkednek a prédikációra. Ne feledjük, hogy az illusztráció kiegészítő, a mondanivalót megvilágosító része az igehirdetésnek. Lehet, hogy élvezetes és szórakoztató az olyan igehirdetés, amelyben az illusztrációk nyerik a fő hangsúlyt, de célját tévesztette.

(7.) Az illusztrációnak **mind a tartalma, mind az előadása legyen szószékhez, illetve az adott alkalomhoz és hallgatóságához igazodó.** Nyilván ugyanazon témáról másként szólunk és másfajta illusztrációkat is használhatunk egy gyülekezet előtt a szószéken, mint egy klubbeszélgetésen. Például meggondolandó, hogy a következő történetet helyes e elmondani egy vasárnap délelőtti istentiszteleten, vagy inkább csak egy ifjúsági alkalmon, vagy klubbeszélgetésen:

"Egy férfi az étteremben ül és egy fiatal vonzó külsejű nővel cseveg. Beszélgetésük során a férfi rámutat az egyik sarokasztalnál ülő jól öltözött fiatalemberre és megkérdezi:

- Látja ott azt a pasast? - Ha 500 dollárt ajánlana fel, hogy az éjszakát vele töltsse, megtenné?

- 500 dollárt? - kérdez vissza a lány - úgy gondolom, megtenném!

Kisvártatva a teremnek egy másik sarkában ülő - szintén jól öltözött - fiatalemberre mutat.

- Látja azt a férfit? - Tegyük fel, hogy 20 dollárt kínál egy éjszakáért. Megtenné?

- Húsz dollárt? - fintorította el az orrát a lány - Még mit nem! Hát minek képzelt engem?

A férfi így válaszol: Óh azt már kitaláltam, csak az árát próbálom megállapítani."

(8.) Fontos ügyelnünk arra is, hogy az illusztráció megfogalmazása ne sértsen se jó ízlést, se tekintélyt, akár bibliai személyekről, akár általános emberi tekintélyről van szó. Például ha Istennek mindenütt jelenvalóságáról szólunk nem helyes ezt mondanunk: "Isten még a szemétládában is jelen van"- Vagy, ha Isten védelmező szeretetét akarjuk illusztrálni ne úgy fogalmazzunk, mint valaki: "Isten olyan, mint egy tyúk". Inkább fogalmazzuk meg a hasonlatot úgy, mint Jézus tette: "Hányszor akartam összegyűjteni gyermekeidet, ahogyan a tyúk szárnya alá gyűjti a csibéit, de ti nem akartátok" (Mt. 23:37/b) Íme a finom fogalmazás mennyire más hatást vált ki, noha a hasonlat lényege ugyanaz.

(9.) Az illusztráció a főmondanivaló egyes pontjainak megvilágosítására szolgáljon. Legyen egyértelmű összefüggésben azzal az üzenettel, ill. tanítással, amelyet az igei szöveg alapján elmondunk.

(10.) Az igehirdető a saját személyével, vagy családjával kapcsolatos történetek elmondásával legyen mértéktartó. A saját tapasztalatunk és élményünk illusztrációként való elmondása természetesen helyes, sőt életszerűvé teszi az igehirdetést. De ha túl sok ilyen élményt mondunk el azzal a veszéllyel jár, hogy Jézus Krisztus helyett az igehirdetőt helyezi a középpontba a hallgatókban. Akkor is ilyenné válhat a hatás, ha ez egyáltalán nincs az előadó szándékában. Amikor gyermekeim kicsinyek voltak gyakran mondtam el velük kapcsolatos tanulságos eseményeket az igehirdetésben. Egyszer aztán egy diakónus testvér szeretettel megintett, mondván, hogy "ne dicsekedjem állandóan a gyerekeimmel". Az intést elfogadtam, de akkor szívemben nem adtam igazat a diakónusnak. Azóta sokszor eszembe jutott ez az intés, és lélekben megköszönöm neki.

(11.) Ha az illusztrációban valamilyen történetet mondunk, legyen az előadása eleven, drámai. Példát vehetünk ebben is Jézustól, aki példázatait rendkívül eleven drámai feszültséggel adta elő.

X. Fejezet

Az igehirdetés nyelvezete és stílusa

Az igehirdető a mondanivalóját, az üzenetet szavakba öltözteti, vagyis élő szóval adja elő. Nem mindegy tehát, hogy milyen ruhát adunk a tartalomra, milyen nyelvezettel és milyen stílusban adjuk elő. A jó, világos és szép nyelvezet megeleveníti, közel hozza a hallgatókhoz az üzenetet, a rossz, a pongyola, vagy nehézkes stílus értéktelenné teheti a legkiválóbb tartalmat is. A Példabeszédek könyve írja: "a helyén mondott szavak olyanok, mint aranyalma ezüstitányéron" (25:11). Mark Twain írta: "A különbség az odaillő és a majdnem odaillő szó között olyan, mint a villanyfény és a szentjánosbogár fénye között".

A gondolat és a szó nem választható szét, a gondolatokat szavakkal fejezzük ki. Rendkívül fontos tehát, hogy a gondolat tartalmának megfelelő legyen a szó. A szavaknak ugyanis nemcsak értelmi mondanivalója van, hanem érzelmi és hangulati hatást is gyakorolnak. Pl. ugyanarra a cselekvésre mondhatom, hogy: "nevet", vagy "röhög". A kettő között hatásában - a cselekvés alanyára vonatkoztatva - jelentős különbség van. Ha valakire azt mondom, hogy röhög, általában úgy értékelem, hogy nem illő módon, vagy az adott helyzetben helytelenül nevetett... Ezzel a szóval bizonyos ítéletet gyakorolok valaki fölött... Vagyis a szavaknak színe, keménysége, hőmérséklete, néha erkölcsi ereje van. Vannak élénkítő és altató, kemény és puha, meleg és acélhideg szavak. A szavakkal lehet keményen ütni és lehet lágyan simogatni. Szavakkal juttatjuk kifejezésre a szeretetünket, de gyűlöletet és a haragot is. A szavak sebezhetnek, jelenthetnek gyilkos tört, de a szó lehet gyógyír, simogató napsugár, felemelő erő is. Mindezekből következik, hogy az igehirdetőnek, vagy a lelkigondozónak **nagy szókinccsel kell rendelkeznie** és jól meg kell válogatnia a szavait. Jó érzék - sőt felülről való ihlet kell ahhoz, hogy mindig a témához, az alkalomhoz és a hallgatókhoz illeszkedve **jól válasszuk meg a szavakat**.

A szavak megválogatása alakítja ki egy **előadó stílusát**. Az a mód, ahogyan a szóhasználattal élünk - vagy visszaélünk - sajátos stílusunkká válik. Persze a gyakorlott szónok az alkalomhoz és a hallgatóságához illeszkedve változtatja a stílusát. Más szavakat használunk - esetleg ugyanazon témában is - ha egy vasárnap délelőtti istentiszteleten beszélünk, vagy ha egy középiskolás csoport klubalkalmán kell szólnunk.

Más a hatása a szavainknak ha leírjuk és aztán felolvassuk, mint ha spontán születnek az előadó szavai. Az "élő", a pillanatnyi ihlet alatt megfogalmazott szavak általában erőteljesebben hatnak. Hatékonyabb ha a vázlat csak a mondanivaló logikus rendjét - fő pontjait adja az előadó elé, de a szavak az adott helyzetnek és szükségnek megfelelően spontán fogalmazódnak meg az ajkán.

Természetesen az élő beszéd sokkal nagyobb felkészültséget és összpontosítást igényel, mint pl. egy könyv, vagy cikk megírása. Az írónak módja van arra, hogy összeszedje a megfelelő szavakat, utána nézhet a szavak megfelelő értelmességének és még utólag is javítást eszközölhet a leírt szövegen. Az előadó **nem engedheti meg magának a töprengés luxusát**. Ha elvét egy szót, nincs módja arra, hogy kijavítsa. Ráadásul figyelembe kell vennie, hogy **a hallgató is ki van szolgáltatva annak, hogy egyszeri hallásra értse meg őt**. A hallgatónak

sincs módja arra, hogy újra megvizsgálja a szavak, a mondatok helyes értelmét. Egyszeri hallásra vagy érti és építi a hallott igehirdetés, vagy nem érti és elveszett idő számára az Ige meghallgatása. Mindenesetre az igehirdetőnek azzal a felelősséggel kell szólnia és olyan stílusban, hogy a hallgatók azonnal értsék... Ez arra kötelezi az igehirdetőt, hogy egyszerű, világos, minden hallgatója számára könnyen érthető stílusban beszéljen. Az Ige hirdetője számára komoly **erkölcsi kérdés is**, hogy az üzenet olyan nyelvezeten és stílusban hangozzék, hogy ne térjen vissza üresen, megértsék és üdvösséget munkáljon az emberekben. Egyszerű, világos és érthető beszéd.

Ahhoz, hogy **nyelvezetünk és stílusunk egyszerű, világos és mindenki számára érthető legyen** helyes és fontos odafigyelni a következőkre:

1. **Legyen imánk és célunk** az egyszerű, könnyen érthető beszéd. Politikusoknak, diplomátáknak gyakran céljuk úgy beszélni, hogy elrejtse a valódi mondanivalójukat. Az ilyen bonyolult, gyakran körmönfont beszéd-stílus nem illik az igehirdetőhöz. Az igehirdetőt az a vágy és cél vezérli, hogy az Evangélium üzenetét még a gyermekek is világosan megértsék.

2. Az egyszerű, világos stílusban való megfogalmazáshoz segít, ha az előadónak **komoly mondanivalója van**, amelyet a Szentlélek úgy terhel rá, hogy tovább kell adnia. Mégpedig úgy, hogy személyes üzenet legyen mindenki számára. A sekély víz gyakran zavaros, de a mély víz általában tiszta. Ha engem mélyen érintett egy Ige, akkor általában úgy tudom elmondani tanítását és üzenetét, hogy mást is érintsen.

3. Tudatosan törekednünk kell arra, hogy **szavaink közérthetőek legyenek**. Az élet különféle területén kialakulnak speciális szakkifejezések. A jogászok vezetnek ebben. A törvények, rendelkezések, adóügyi és egyéb előírások megértéséhez külön tanfolyamot kell végezni. A teológiának, a "kánaáni nyelvnek" is sajátos terminológiája van. Vannak igehirdetők, akik tüntetően is szeretnek szakkifejezéseket használni. Dobálódznak az ilyen szavakkal: pneumatikus, predesztináció, perfekcionizmus, eszkatológia, agapé, ... stb. Spurgeon viszont azt mondta, hogy ő kinéz magának egy gyermeket és úgy beszél, hogy az a gyermek mindent megértsen.

Tudományos területen dolgozóknak nagy a kísértésük, hogy csak szűk körben érthető, tudományos szavakat használjanak. A másik végtel, amikor az előadó az utcai zsargon szavait viszi a szószekre. Óvakodnunk kell ezektől a szélsőségektől. Arra kell törekednünk, hogy minden szavunkat megértsék azok is akik nem ismerik a Bibliát.

4. **Ne használjunk hosszú összetett szavakat, se körülményes megfogalmazásokat.** Egy gyár újfajta szappanját kívánta reklámozni. Az egyik reklám szöveg így szólt: "A gyártmány lúgos elemi összetevője biztosítja a szaponifikáció legmagasabb minőségét, minek következtében a szappan a víz felszínén marad, megkímélve a fürdőzőt attól a kellemetlen helyzettől, hogy fürdés közben a kád alján kelljen keresnie" . - Egy másik szövegíró ugyanarról az árujáról így írta reklám szövegét: "A vízben úszó szappan". Billy Suday jeles evangélikus a következő példával bíztat a körülményes megfogalmazás elkerülésére: Képzeljünk el egy embert, aki kézbe vesz egy darab húst, megszagolja és elfintorodik. Fia megkérdezi: - Mi baj papa? Mire a vegyész apa így válaszol: "A szétbomlás folyamata kezdődött el a húsban, új vegyi összetevők útján". Bizonyára a fiú sokkal világosabban megértette volna apját, ha az egyszerűen ennyit mond: Ez a hús romlott". Az igei szöveg magyarázatánál használjunk egyszerű, rövid, világos megfogalmazásokat.

5. **Stílusunk legyen közvetlen.** Kerüljük a patetikus, vagy értekező, esetleg

tudományoskodó stílust. Sokat segít ebben, ha beszéd közben közösségünk alakul ki a hallgatókkal. Vagyis, ha nem a levegőbe, vagy önmagunknak beszélünk, hanem az előttünk levő embereknek. Nem káposztafejeknek nézzük őket és vázlatunkba temetkezve elmondjuk az előkészített szövegünket, hanem szemükbe nézve **érzékeliük, hogy hallják, értik és fogadják**, amit mondunk. Az ilyen közösséget teremtő közvetlenség késztet arra, hogy mondanivalónk elérje az embereknek nemcsak a fülét, hanem a szívét is. A hallgatók érdeklődő tekintete elvennébbé formálja az előadó stílusát és jó hatású inspirációt is jelent számára.

6. Könnyen érthetővé válik az előadás, ha az előadó **rövid mondatokban fogalmaz**. A hosszú körmondatok megterhelik a hallgatók figyelmét és könnyen "leszakadnak", kikapcsolódnak a figyelemből és aztán nehéz megérteniük az összefüggéseket. Fontos, hogy ne bonyolódjunk bele túl nagy figyelmet igénylő mellékmondat-rendszerbe. Egy mondat lehetőleg csak egy gondolatot hordozzon. Ebben is segít ha beleéljük magunkat a hallgató helyzetébe, és gondolkozásába és arra törekszünk, hogy ő - a hallgató - mindent világosan megértsen.

7. Az igehirdető beszédét könnyebben érthetővé teszi ha **logikus rendben felépített vázlata van**. Valamint tartja is magát a vázlatához. Enélkül könnyen ide-oda kapkodóvá lehet a beszédünk. Logikus rendben elkészített vázlat nélkül sok előadó hajlamos arra, hogy beszédében kitérőket tegyen valamely gondolat megvilágítására. Aztán gyakran úgy elfordul a témától, hogy nem is tér vissza, vagy nem talál vissza a kezdésnél elindított főgondolathoz. Így mondanivalója nem fűzhető drága gyöngysorként egy fűzérre, hanem szerte gurulnak a "gyöngyök". Az ilyen cikk-cakkos gondolatmenet különleges "szellemi tornaóra" lehet, és esetleg halálra fárasztja a figyelni akaró hallgatót. Gyakoribb azonban, hogy menetközben "kidőlnek" és nem képesek követni az előadót.

8. A világos, egyszerű és könnyen érthető stílus eszköztárába tartoznak a **szónoki kérdések**. A kiválasztott igeszakasz, a belőle meghatározott téma felvet kérdéseket. A jó érzékkel rendelkező - a Szentlélek vezetése alatt levő - igehirdető azokat a kérdéseket veti fel és fogalmazza meg, amelyek az igeszöveg hallatán a hallgatók szívében fakadnak. Az ilyen kérdéseket kiélezve vessük fel, hogy támasszon érdeklődést az emberekben. És természetesen a kérdésekre meg kell adni a megfelelő választ.

Pl. legyen alapigénk a Ján. 5:24-25. "Bizony, bizony mondom néktek: aki hallja az én igémet és hisz abban, aki elküldött engem, annak örök élete van; sőt ítéletre sem megy, hanem átment a halálból az életbe. Bizony, bizony mondom néktek, hogy eljön az óra, és az most van, amikor a halottak hallják az Isten Fiának hangját és akik meghallották, élni fognak" Ezzel az igeszakasszal kapcsolatosan ilyen kérdéseket lehet felvetni: Mit jelent "hallani" az Igét? Miféle halottakról beszél itt Jézus? Mit jelent "átmenni" a halálból az életbe? Mit értsünk e szövegben azon, hogy "az óra **most** van? A kérdésekkel felkeltjük, provokáljuk a hallgató kíváncsiságát és így sokkal figyelmesebben hallgatja a választ.

XI. Fejezet

Az igehirdető hangja

A történet szerint egy analfabéta édesanyának levelet küldött a városban élő fia, amelyben pénzt kért tőle. Az édesanya átvitte a levelet egyik szomszédjához és kérte, hogy olvassa el neki. A vasöntő foglalkozású szomszéd, kemény férfi hangon kezdte olvasni a levelet: "Édesanyám, nagy szükségben és bajban vagyok, küldj azonnal pénzt, stb...." Az édesanya így szólt: "Micsoda követelődés! Mit gondol ez a fiú, hogy ilyen hangon parancsolgat nekem?!" Aztán mégis nyugtalanodott fia miatt az édesanya és átment egy másik szomszédba, hátha nem jól olvasta azt a levelet az előbbi szomszéd... A másik szomszédházban egy szelidlelkű anyát talált otthon, aki szintén elolvasta fia levelét. "Óh, szegény fiú, hát hogyan segítenék neki ha ilyen szépen kér" - kiáltott fel az anya. A szöveg pontosan ugyanaz volt, de a hang egészen más és így, a hatás is egészen más lett. - Ennyire fontos, hogy az igehirdető hangja a mondanivalóhoz és a hallgatókhoz igazodva megfelelő legyen! Fontos tudnunk, hogy nemcsak a szavaknak van tartalmi jelentése, hanem maga a hang, a hangnem, a hanglejtés, a hangerősség is gondolatot és érzelmeket közvetít.

A hangot a kilélegző levegővel és a hangszalagok vibrálása által hozzuk létre. A hangszalagok rezgése hanghullámmá alakul, a gége, a torok, az orr és a szájüreg rezonálással segítik a hangképzést, a nyelv közreműködése pedig a különféle hangok formálásában tevékenykedik. A hangképzés folyamatát megértve tudatosan javíthatunk a hangunk minőségén. A gyermekkorban spontán kialakult hangképzési hibákon szakemberek segítségével és tudatos gyakorlással lehet és kell is javítaniuk azoknak, akik hatékonyan kívánnak beszélni, az Igét eredményesen szeretnék közvetíteni. Ilyen hangképzési hibák: a raccsolás, a pöszeség, a hadarás, a monoton beszéd, a szó elharapása, a hangmagasság helytelen használata, stb.

A hanglejtés fontossága.

Ha valaki folyamatosan egyetlen hangot üt a zongorán, vagy hosszú ideig nyomja ugyanazt a billentyűt az orgonán, először csak fárasztónak, majd idegesítőnek hat. Ugyanez a hatása az egy hangmagasságú monoton módon elmondott beszédnek. Fontos tehát, hogy a beszédnek a tartalomhoz igazodó dallamossága, hangmagasságban való változatossága legyen. Vigyáznunk kell arra is, hogy a beszédünk dallamossága **természetes** - a mondanivalóhoz igazodó hanglejtésű legyen. Semmiképpen ne legyen valamilyen természetellenes éneklő hangzású. (Egyes előadók ugyanis a szónoki beszédben természetellenes, éneklő hangot vesznek fel)

A hanglejtéssel nemcsak változatossá, kellemessé és érthetőbbé tesszük a beszédünket, hanem a véleményünket is kifejezhetjük általa. Pl. ha mélyről magasabbra emelkedő hanggal ezt kérdezem "Te hiszel Istenben?" azt a véleményemet is kifejezem a hanglejtéssel, hogy "te még ilyen maradi vagy?" Ha viszont magas hangról lefelé ereszkedve kérdezem ugyanazt: "Te hiszel Istenben?" ez inkább csak azt a véleményemet fejezi ki, hogy a megkérdezett személy hisz az Istenben.

A hangsúly jelentősége

A hangsúly valamely szó jelentésének a fontosságát emeli ki a többi rovására. Pl. a 23. Zsoltár kezdő mondatát "Az Úr az én pásztorom" legalább háromféle hangsúllyal lehet mondani attól függően, hogy mit szeretnék fontosabbnak kiemelni. Akár egy igehirdetés 3 főpontja is lehet a háromféle hangsúlyozás. Tehát tehetem a hangsúlyt arra, hogy "**az Úr**" - bemutatva Őt; aztán arra, hogy "**az én**", szólva arról, hogy neki minden emberre külön és

egyenként van figyelme és gondoskodása. Végül tehetem a hangsúlyt arra, hogy **Ő pásztor**, akinek tulajdonai a juhok és ismeri a juhait.

Vannak igehirdetők, akik a hangsúlyt összetévesztik a hangos beszéddel és végig kiabálják az igehirdetést. Hangsúlyozni éppúgy lehet csendes hanggal, mint erőssel. Vannak fogalmak, amelyeknek a hangsúlyozásához jobban is illik és hatékonyabb a csendes hang, mint a hangos. Pl. ha azt kérdezed: "Szereted te Jézust igazán?" - sokkal inkább a szívekig hatol csendes hangon ez a kérdés, mint ordítva.

A beszéd gyorsasága

A túl gyors - **hadaró** - **beszéd fárasztó** és a megértést is akadályozza. Ez olyan károsan megszokott beszédforma, amelyet tudatos törekvéssel el lehet hagyni. Nagy segítséget jelenthet e téren a saját hadaró beszéd visszahallgatása magnóról.

Ugyanakkor a beszéd tempója színező és a hangsúlyt kiemelő tényező. Jó hatású, beszédtempóval a **kontraszt** hatás alkalmazása. Pl. ha egy felsorolást gyorsuló tempóban mondok el, majd a konkluziót, a megállapítást lelassulva, tagoltan adom elő. Jól alkalmazható ez pl. Mk. 7:20-23 felolvasásánál, ahol Jézus felsorolja, hogy milyen bűnök laknak az ember szívében, majd a 23. versben ismételten megállapítja: "Mindezek a gonoszságok belülről jönnek ki, és megfertőztetik az embert".

A szünet hatása

"A hallgatásoddal is beszélsz" - mondta valaki. Fenséges példa erre Jézus hallgatása, amikor vallatták és hamis tanukat sorakoztatták fel ellene.

A beszéd közben tartott **szünetek az írásjeleket helyettesítik**. - A pont, a kettőspont, a vessző, a pontosvessző érzékeltetésére a hangsúly és a szünet kombinált alkalmazása használható. A rövid szünet arra is alkalmas, hogy pillanatnyi időt kapjon a hallgató a reagálásra, az elgondolkodásra. A szünet után elhangzó első szó, vagy mondat így kiemelt jelentőséget nyer. Ha beszédünkben egy jelentős megállapítást, fontos igazságot akarunk kimondani, a csattanó kimondása előtt tartott szünet **drámai feszültséget támaszt és odafigyelésre készítet**. Nagyon fontos, hogy az előadó jó érzékkel éppen olyan hosszú szünetet tartson, amely elég ahhoz, hogy egy fontos gondolatra felhívja a figyelmet, de ne legyen olyan hosszú, hogy a hallgatók figyelmét magára a szünetre terelje.

Természetesen csak akkor hasznos és helyes szünetet tartani, ha a hatás növelése **indokoltta** teszi. Az olyan szünetek, amelyeket a mondanivaló jobb hatású előadása nem motivál csak **megzavarja** a hallgatót is, azt a szánalmat kelti bennük, hogy az előadó megakadt, elfelejtette a szövegét, vagy zavarba jött valami miatt. Az ilyen indokolatlan szünetnél még rosszabb hatású, ha a szónok teletüzdelt beszédét **időhúzó hanglebegéssel** - hosszan nyújtott á - ö - e hangokkal. Némelyek úgy megszokták már ezeket a nyögésnek is nevezhető hanghúzásokat, hogy észre sem veszik magukról, amikor teszik: amolyan automatizmussá vált náluk. A hallgatók számára pedig idegesítő és a figyelmet elterelő ez a jelenség. Egyes vallási körökben az előadók szokásává vált a hatás fokozására az "ámen", vagy a "halleluja" **bemondása**. Ritkán és nagyon indokolt esetben egy tényleg nagyon fontos üzenet, vagy jelentős igazság aláhúzását jelentheti egy ilyen örömteli, vagy a kijelentést erősítő szó bemondása. Gyakran azonban a szónok csupán hangulatkeltésre, vagy esetleg hézagpótlásként alkalmazza. Ilyenkor aztán azt éri el az előadó, hogy a hallgatók figyelmét megzavarja és a mondanivalót nem elmélyíti, hanem inkább felszínessé teszi.

Mindezekből megállapíthatjuk, hogy az igehirdetés hatása **nagy mértékben függ** az előadó megfelelő hangjától és a jól alkalmazott hanghordozástól, a hangsúly, a beszédtempó, a szünet helyes használatától. A szép, a kellemes hang a legtöbb előadónak **természetes**

adottsága a jó hanglejtés és a mondanivalóhoz igazodó dallamosság is sokaknak ösztönös képessége. Ezeket az adottságokat azonban tudatosan **fejleszteni kell** és lehet! Vannak előadók, akiknek a természetes adottságuknál fogva annyira szerencsés és megnyerő a hangjuk, a hangsúlyozásuk és esetleg a beszéd stílusuk is, hogy ez közönségsikert eredményez számukra. Eredményességüket azonban csak az teheti tartóssá, ha a **mondanivalójuk tartalmilag is gazdag**, igehirdetésük nemcsak emberi adottságok csillogtatása, hanem az Istentől való üzenet és a Szentlélek kenetét hordozza. A jó hangzás, mint szép öltözet vonzóbbá teszi, de nem helyettesíti a megfelelő tartalmat.

Előfordul gyakran, hogy az igehirdetés szolgálatára készülők beszédhibát és hangzásbeli hiányosságokat fedeznek fel magukban, vagy mások hívják fel erre a figyelmüket. Az ilyen hibák és hiányosságok **erős akarattal a legtöbb esetben kijavíthatók**. Szakemberek bevonásával, vagy anélkül, de mindenképpen erős önfegyellemmel lehet célt érni. Demosthenészről, az ókori athéni államférfiről jegyezték föl, hogy ifjú korában dadogós volt, de legendás akaraterejével az ókor egyik legkiválóbb szónokává lett. Állítólag kavicsot tett a nyelve alá és úgy gyakorolta a beszédet, hogy kiküszöbölje beszédhibáját.

A helyes hanghordozás, hangsúlyozás, és hanglejtés gyakorlására nagyon hasznos a mások és a saját beszédeink visszahallgatása és tanulmányozása.

XII. Fejezet

A külső megjelenés és a gesztikuláció

Papi ruha

A nagy történelmi egyházak papjai minden hivatalos papi szolgálatot - így a prédikáció előadását is - papi ruhában végzik. Valószínű azért vették gyakorlatba ezt, hogy ezzel is tekintélyt biztosítsanak a papi szolgálatnak.

Mi nem tartjuk helyesnek a különleges papi palást és reverenda használatát, mert az egyetemes papság elvét valljuk, és nem tartjuk az újszövetségi Szentírás alapján bibliainak a klérus, a külön papi rend kialakítását. Úgy hisszük, hogy Isten olyanokat is felken Szentlélek által, és alkalmassá tesz az Ige hirdetésére és más papi szolgálatra is, akik nem teljes időben és nem lelkipásztorként állnak az Úr szolgálatában. Úgy vélekedünk, hogy a tisztességes, de polgári ruhában megjelenő igehirdetőt a hallgatóság közelebb érzi magához. Tekintélyt pedig ne a ruha, hanem az elhivatottság, az alkalmasság, a Szentlélek kenete és a gyümölcsöző hívő élet adjon.

Tisztességes öltözet

Ugyanakkor nagyon fontosnak tartjuk, hogy az igehirdető külső megjelenése, ruházata, hajviselete, arckifejezése **Istenhez és az Ő szolgálatához méltó és az adott helyzethez és feladathoz illő legyen**. A külsőnk valamilyen mértékben mindig a belsőnknek, a gondolkodásunknak, az értékrendünknek a kifejezése. Ha meg akarok tisztelni valakit az esküvőjén, vagy a doktorrá avatásán, nem csúfolom meg azzal, hogy hétköznapi munkaruhában, vagy elhanyagolt hajviselettel, borostásan, esetleg hanyag öltözetben jelenek meg az ünnepi alkalmon. Minden igehirdetés, vagy bizonyágtétel nemcsak azt jelenti, hogy emberek elé állok, hanem, hogy Istent képviselem az emberek előtt, és Ő előtte állok.

Természetesen az igehirdetési és bizonyágtévesi alkalmak között **nagy különbségek vannak** és ezt fontos figyelembe vennünk. Egészen más jellegű egy vasárnap délelőtti istentisztelet, mint pl. egy utcai evangelizálás, vagy egy rekkenő hőségben, a szabadban tartott konferencia. A tisztességes öltözet és rendezett külső bármilyen helyzetben természetes

követelmény, de az alkalomhoz, a hallgatósághoz, a hőmérséklethez igazodva ez minden esetben mást jelenhet. Sem Isten, sem az alkalom szentsége, vagy a lenge nyári öltözetben lévő hallgatóság sem várja el azt egy igehirdetőtől, hogy izzasztó nagy nyári hőségben is talpig feketében és nyakkendősen szólja az Igét. Izzadása, és látható szenvedése el is vonná az emberek figyelmét az üzenetről. Közvetlenebbé is válhat szava, ha maga is könnyű, nyári öltözetben áll elő.

A tisztességes és rendezett külső tehát legyen általános követelmény az igehirdető és minden szolgálattevő részére. Ugyanakkor vigyáznunk kell arra, hogy **ez a követelmény ne váljon merev törvényeskedéssé**. Pl. egy meleg nyári vasárnapon az egyik alföldi gyülekezet ifjúsága kerékpárra ült, hogy meglátogassa és énekekkel, bizonyágtevésekkel elevenséget vigyen a 30 km-nyire levő másik gyülekezetbe. Ez a gyülekezet, illetve annak lelkipásztora azonban túlzottan komolyan vette azt, hogy csak tisztességes öltözetben lehet szolgálatot végezni, és mivel a fiúknak nem volt zakója, a lányok meg rövid ujjú ruhában érkeztek, nem énekelhettek és nem mondhatták el bizonyágtételüket.

Mindkét szélsőségtől óvakodnunk kell tehát. Attól is, hogy rendezetlen - az alkalomhoz nem illő ruházatban és külsővel - álljunk elő szolgálni. Attól is, hogy a papias külsőre tegyük a hangsúlyt a papi lelkület helyett. A Szentlélek uralma alatt megvalósuló papi lelkület viszont mindig érzékeli, hogy adott esetben milyen külső megjelenés segíti leginkább a hirdetett Ige eredményességét.

Merev szabályozás helyett azt lehet kimondanunk, hogy az igehirdető vigyázzon: se hajviselete, se ruházata, szóval egész külső megjelenése ne legyen hátrányára hivatásának a betöltésében. Haja - annak hosszúságától függetlenül - legyen rendezett. Öltözködjék úgy, hogy ne csak ő érezze jól magát az öltözetében, hanem azok is akiknek a közösségében megjelenik. Zsebei ne legyenek teletömve tollakkal, tárcákkal, naptárral, szemüveggel stb., inge ne legyen gyűrött, nyakkendője - ha van - ne álljon félre. Amikor szólja az Igét legyen nyilvánvaló, hogy alaposan felkészült, de az is, hogy nem csak a görög szótárt nézte meg, hanem a tükörbe is belenézett mielőtt a szószékre lépett.

Testmagatartás

A tisztességes és alkalomhoz illő öltözethez hasonlóan fontos az is, hogy az igehirdető arca, szeme, keze is megfelelően működjön közre az igehirdetés eredményessége érdekében.

Bizonyára eltúlozza az előadó arcának, szemének és kezének a mozgása által elért hatást Albert Mehrabian pszichológus amikor azt állítja, hogy a hatás 7 %-a a szó, 38 %-a a hang és 55 %-a a nevezett test magatartásának az eredménye. Azért hasznos odafigyelni mégis erre a véleményre, hogy komolyan megvizsgáljuk ezt a kérdést és saját testmagatartásunkat az igehirdetés közben.

Bármilyen munkát végez valaki a teste megfelelő mozgással működik közre. A karmester kezével, arcával, szemével, sőt egész testével közreműködik abban, hogy a kórus úgy szóljon, ahogyan szeretné. A zongoraművész nem karóként ül zongorája előtt, és nemcsak az ujjait mozgatja előadása közben. Az igehirdető sem állhat szoborként hallgatói előtt. Egyébként is aki szobrot akar látni az a múzeumba megy el, az igehirdetőtől pedig megelevenítő üzenetet várnak. Fontos azonban, hogy testünk mozgása, az arcunk, a szemünk és a kezünk együttesen azt segítsék, hogy az Ige megfelelő hatással érjen el a hallgatókhoz. A helyes testmozgás és gesztikulálás fontosságára mutat az a megállapítás, hogy ha egy előadónál a test gesztikulációja ellentmond a szavainak, akkor a hallgató a gesztikulációinak ad hitelt.

Test és kézmozgás

A test mozgásával (járálás beszéd közben) és a kéz mozgatásánál legyünk figyelemmel a következőkre:

1. **A mozgást mindig a tartalom motiválja.** Ne álljunk szoborként, de ne is mozogjunk fölöslegesen. Sokan nem engedik, hogy a testük, kezük részt vegyen az üzenet közvetítésében. Ez az üzenet megértésének és elevenségének is a rovására van. Szabaddá kell tenni magunkat arra, hogy testünk mozgása kövesse az értelem és az érzelem irányítását. A gondolatból és az érzésekből fakadó fizikai megnyilvánulást ne fojtsuk vissza! Ugyanakkor minden **mozgásunk legyen összhangban és arányban a mondanivalónk tartalmával.** Ne előzze meg a mozgás a szavakat és ne utána gesztikuláljunk, amikor már elhangzottak a szavak. Nevetségessé válhat az előadó, ha mozdulatai nincsenek harmóniában a mondanivalóval.

2. A fej, a kéz, az egész test mozgása **legyen** ugyanolyan **felszabadult és természetes** a gyülekezet előtt, mint mondjuk egy személyes társalgásban. Ez a spontenitás rendkívül fontos. A mozdulatnak **belülről kell kiindulnia**, mintegy kinőnie az érzéseidből. Ne erőltessd a gesztust! A megfelelő mozdulatokat lehet ugyan gyakorolni, de nem lehet előre pontosan betervezni. Az előre megtervezett mozgások mesterkéltté válnak.

3. Ne azért mozogjunk, hogy ezáltal vezessük le az idegességünket. Gyakran előfordul előadónál, hogy a bennük levő **túlfeszültséget vezetik le** azzal, hogy járkálnak és hadonásznak beszédük közben. Másoknál **szokássá válik** a mozgás, és akkor is járkálnak, mozognak, amikor pedig a mondanivalóhoz éppen az illenék, hogy egy helyen állva nyilatkoztassanak ki fontos igazságokat. Az is gyakori, hogy valakik eredményesen munkálkodó igehirdetőt igyekeznek **utánozni** a mozgásban is. Minden gátlást felszámolva aszerint mozogjunk, ahogyan a mondanivaló diktálja. Például akkor lépj egyet, amikor egy új főgondolatot kezdesz mondani. Ezzel vizuálisan is érzékeltetni lehet az új gondolatot. Amikor egy súlyos igazságot, összefoglaló üzenetként kívánsz kijelenteni állj szilárdan egy helyben és csak a kezdeddel gesztikulálj. Különösen **óvakodni kell a hányaveti, fölényeskedő testmagatartástól**, amely gyakran gátlásosságból is fakad (pl. zsebre dugott kéz, fölényes mosoly stb.) Ezek a legszentebb üzenetet is ellenszenvenné tehetik.

4. A kéz mozdulatai sokat **segítenek a tanítás megértésében**, ha azok szorosan a mondanivalóhoz igazodnak. A mozdulat sohase önmagáért való legyen, hanem legyen eszköz abban, hogy megvilágosítsa a tanítást, kifejezze az érzéseidet. Ha például arról beszélsz, hogy miként győzött Gedeon 300 harcosával a nagy midián sereg fölött, jól segíthetsz kezdeddel az éjszakai támadás leírásában. Kezdeddel mutathatod, hogy bal kezükben volt egy fáklya cserépedénnyel leborítva, a jobb kezükben pedig egy kürt. Egy jelre egyszerre eltörték a cserépedényt és fűjni kezdték a kürtöt. Az egyszerre felvillanó 300 fáklya és a 300 kürt hangja olyan riadalmat keltett a midiánok között, hogy egymást taposva menekültek. A mi kezünkbe is fáklyát (világosságot) és kürtöt (Evangéliumot) adott Isten. Tartsuk magasra a fáklyát és fűjjük hangosan a kürtöt!

5. **A gesztus élénkíti az előadó beszédét és érzelmi töltéssel gazdagítja.** Ha újaddal mutatod a főgondolatok számát, vagy egy felsorolás pontjait sokkal jobban megjegyzik. Ha kemény, ítéletes üzenetnél ökölbe szorítod a kezed ez hangsúlyt ad a gondolatnak, ha arról szólsz, hogy Isten minden embert hazavár egy ölelő mozdulat melegebbé teszi ezt a hívást. Ha valamit nagyon erőteljesen hangsúlyozni akarsz és kezdeddel erővel ráütsz a szöszékre, jobban felfigyelnek az üzenetre. Természetesen fontos - mint már említettem - hogy ezek a gesztusok legyenek spontán módon, belülről fakadók és teljes összhangban a mondanivalóval.

6. Az igehirdető mérsékelt - **az igehirdetés tartalmához igazodó - mozgása és gesztikulációja segít** abban, hogy éber maradjon a hallgatók érdeklődése.

Egy mozdulatlanul álló szónok - még ha nagyon gazdag és értékes is a mondanivalója - hamarabb elfáraszt és elálmosít, mint ha megfelelő mértékben mozog és gesztikulál. A mérsékelt mozgást azért hangsúlyozom, mert a túlméretezett mozgás inkább elvonja a figyelmet és idegesítő lehet egyesek számára. **Az a jó mozgás és gesztikuláció, amelyet a hallgató nem vesz észre**, mert annyira a mondanivalóba olvad, annak spontán előadásához tartozik, hogy a hallgatóban csak a mozgással, gesztikulációval is közvetített tanítás és üzenet marad meg.

7. **A gesztus legyen határozott**, vagyis ne félénk és félbemaradt. Vannak előadók, akik félnek mozogni, kezüket használni. Egészen mozdulatlanok mégsem tudnak maradni. Így aztán kialakul valamilyen félszeg, esetlen és elkezdett, de be nem fejezett, bizonytalanságot árasztó mozgás. Az esetlen, félszeg gesztikulációt leginkább az okozza, hogy a mozgásban nem az egész test vesz részt, hanem csak csuklóban a kéz, vagy csak az ujjak, de mindvégig rezdületlen marad az arc, és mozdulatlan a kar, maga a test. Ezt a fajta gátlást tudatosan, és otthon végzett gyakorlatokkal fel kell számolni!

8. **A gesztusok legyenek változatosak** Minden igehirdetőnek kísértése, hogy bizonyos testmozgást, vagy kézmozdulatot gyakran végez és megszokottá válik számára. Képzeljük el például, hogy egy igehirdető mereven állva, balkezeiben tartja a Bibliát, a jobb kezét pedig ökölbe szorítva, folyamatosan és függőlegesen mozgatja: le és föl, minden igehirdetése alatt. Egy másik igehirdetőnél pedig az vált megszokottá, hogy jobb vállát időnként megrándítja. El lehet viselni - néha szenvedve is - az ilyen magatartást, de az igehirdetőnek - a szolgálata eredményesebbé tétele végett - arra kell igyekeznie, hogy ne alakuljanak ki ilyen "fárasztó" szokásai. Tudatosan igyekeznünk kell arra, hogy mozgásunk, gesztikulációnk változatos legyen. Valaki megállapította, hogy karunk, kezünk, ujjaink és egész testünk igénybevételével 700.000 különböző mozgásra vagyunk képesek. Van tehát bőven lehetőség a változatosságra.

A változatos mozgás és gesztusok gyakorlására és formálására nagyon alkalmas mód, ha néha a tükör előtt állva beszélsz. Arra is jó ez, hogy észrevedd, ha valamilyen túl sokszor ismétlődő mozgás idegződött be nálad és bár észrevétlenül, de már megszoktad.

9. A megfelelő test és kézmozgás nemcsak az előadó érzelmeit, a mondanivaló hangsúlyait fejezi ki, hanem **segít abban, hogy a hallgató ugyanazt érezze és értse, amit az igehirdető**. A futballmeccsen szurkolóval előfordul, hogy a jól mozgó játékosal annyira együtt érez, hogy maga is rúg egyet a lábával, amikor a játékos ezt teszi. (Baleset is előfordult már ilyen tudatalattiból jövő spontán rúgásból.) Ha az előadó mély átéléssel és jól fejezi ki mondanivalóját, a mozdulataival a hallgatókban olyan együttérző reakciót vált ki, amely nemcsak az üzenet megértésében segíti, hanem engedelmes cselekvésre serkenti. Ha viszont az igehirdető zavarosan és sután feszengve mozog és mozgása nincs összhangban a mondanivalójával, a hallgatókban ugyanezt az ideges feszengést váltja ki és erősen megrontja a talán értékes üzenet mondanivalóját.

10. A mondanivalóval harmóniában végzett test és kézmozgás **az előadóra is megnyugtatólag hat**. Ha szolgálatban nemcsak a hangodat használtad, hanem az Ige üzenetének a közvetítésében az egész lényed, a tested, a kezed is mély átéléssel és teljes őszinteséggel részt vett, így a jó munkavégzés belső öröme is teljesebb. Joggal gondolhatsz arra, hogy a komoly és jó szellemi felkészülés és buzgó imádság után, testedet és kezedet is

eszközül adta arra, hogy igehirdetésnek jó gyümölcsözése legyen.

Az igehirdető arca és szeme

A szem a lélek tükré, a szem a szavak nélküli kommunikáció leghatásosabb eszköze. Természetesen a szemmel összhangban az arc mimikája is kommunikációs eszköz.

Ha az előadó, a hallgatók szemébe néz, észlelni tudja, hogy értik-e amit mond és egyáltalán őrá figyelnek-e.

Az ilyen **szemmel kialakított kontaktus meg is ragadja a hallgató figyelmét** és az előadóhoz köti. Az így kialakított személyes közösség arra is jó, hogy a szónok érzékeli ha valamit nem értenek a hallgatók és nem megy tovább a témájában, amíg egy illusztrációval, vagy másképpen meg nem magyarázza, amit nem értettek. Tehát a szemmel tartott kontaktus az előadót arra vezeti, hogy beszéd közben alkalmazkodjon a hallgatóihoz és együtt maradjanak az üzenet, vagy tanítás megértésében. Így együtt éli át a gyülekezettel az Ige hatását is.

Az a szónok, aki nem néz a hallgatók szemébe, számolhat azzal, hogy elszakadnak tőle is és a mondanivalójától is az emberek. Előfordul, hogy igehirdetők zavarukban, vagy rossz szokásként a hallgatók feje fölött a semmibe néznek, vagy a jegyzetükbe temetkeznek. Erősen csökkenti az igehirdetés hatékonyságát az ilyen magatartás. Az emberek általában nem bíznak abban aki kerüli a szemmel való kontaktust, és a figyelmüket is sokkal kevésbé köti le.

Végezetül az igehirdető külső magatartására, testmozgására és gesztikulálására is az hat és az vezet leghelyesebb irányba, ha **mélységes alázat - Krisztus szelídsége és alázata - hatja át** és uralja szívét, egész magatartását. **Isten embere a szószéken csak alázatos lehet**, ha hatékony akar lenni és Isten szerint való gyümölcsözésre vágyik.

A szószék nagy kísértés, mert magasra emelt hely. Az igehirdetőben könnyen kialakul az igény, hogy elismerést nyerjen. Előkészületét, stílusát és testmozgását is motiválhatja a sikerre való törekvés.

Az alázatos igehirdető mindig tudatában van annak, hogy méltatlan arra a kiváltságra, amelyet kegyelemből Isten mégis reá bízott: hogy Őt, Jézus Krisztust képviselje és az Ő szeretetének és megváltásának jó hírét, az Evangéliumot a Szentlélek ereje által hatékonyan hirdesse az embereknek. Akkor tudja ezt a szolgálatot jól végezni, ha nemcsak a szavaival, hanem mélységes alázattal és valóságosan minden dicsőséget Istennek ad.

Irodalom

John R W Stott: A prédikátor arcképe

Haddon W Robinson: Igehirdetés igei módon

John R W Stott: Hiszek az igehirdetésben

Dr. Groó Gyula: Homiletika

id. Udvarnoki András: Homiletika

Tartalomjegyzék

Előszó	2
A tárgy meghatározása	3
I. FEJEZET: Az igehirdető személye	
Az alkalmasság kérdése	4
1. Isten hívta el a szolgálatra	4
2. Saját magát méltatlannak látja	5
3. Szent életet él és odaszánással erre törekszik	5
4. Nem vezet anyagi, vagy hiúsági cél	6
5. Krisztus szeretete szorongatja	6
6. A Szentlélek tüzként kényszerít a szolgálatra	7
7. Az emberek iránti szeretet tölti el	7
8. Nem emberi tudás, vagy bölcsesség adja a mondanivalóját	8
9. Gondolatait és szavait "Istenből" veszi	8
10. Isten áldása, vezetése és gyümölcsözés kíséri szolgálatát	9
II. FEJEZET: Az apostoli kor igehirdetése	10
III. FEJEZET: Az igehirdető küldetése	
1. A Szentlélek ajándékaival építsen	12
2. Sáfár legyen	12
3. Himnök	14
4. Tanú	15
5. Szolga	17
IV. FEJEZET: Az igehirdetés műfaja	
1. A magyarázó (értelmező) igehirdetés	18
2. Tanszerű igemagyarázat	18
3. Tanbeszéd	19
4. Evangélizáció	20
5. Erkölcsi prédikáció	20
6. Apologetikus (hitvédelmi) beszéd	20
7. Tapasztalati beszéd	21
8. Imára buzdító beszéd (imaóra vezetés)	21
9. Alkalmi beszéd	22
V. FEJEZET: Az igehirdetés anyaga	
1. Az alapige (a textus) kiválasztása	24
2. Az alapige (textus) tanulmányozása	26
3. A textus megértése	27
4. A mai üzenet meghatározása	27
5. Három kérdés a szöveghez	28
7. További segítség az üzenet felismerésében	30
VI. FEJEZET: Az igehirdetés témája és célja	
1. A téma meghatározása	30
2. Az igehirdetés célja	31
VII. FEJEZET: Az igehirdetés vázlata	33

VIII. FEJEZET: Bevezetés, befejezés, időtartam	
1. Bevezetés	36
2. Befejezés	37
3. Az igehirdetés időtartama	39
IX. FEJEZET: Bizonyító, elevenítő és bővítő eszközök az igehirdetésben	40
1. Ima	41
2. Illusztráció	41
X. FEJEZET: Az igehirdetés nyelvezete és stílusa	44
XI. FEJEZET: Az igehirdető hangja	46
XII. FEJEZET: A külső megjelenés és a gesztikuláció	48